TfS
TIDSKRIFT FÖR SCHACK
NR 6 ÅRGÅNG 97 1991

Särspelens SM

Ingen Sverigemästare kunde koras vid SM i Helsingborg – särspel måste ske. På bilden 13 av deltagarna i Sverigemästargruppen, fr v Olsson, J Johansson, Wiedenkeller, Svensson, Engqvist, M Johansson, Carlhammar, Winsnes, Åberg, Degerman, Setterqvist, Brynell, Barkhagen samt tävlingsledaren Arne Nyberg. Saknas: Schneider, Ornstein och Lundin.

TfS

Tidskrift för Schack är officiellt organ och medlemsblad för Sveriges Schackförbund.

Ägare: Sverigés Schackförbund.

Redaktör och ansvarig utgivare: Bo Plato, Gethornskroken 21, 281 49 Hässleholm, tel 0451/128 50, telefax 0451/147 90.

Ekonomi: Zenita Andersson, Slåttervägen 5 A, 3 vån, 222 38 Lund, tel 046/18 48 62.

Prenumerationer: Bo Aurell, Krutvägen 3, 281 44Hässleholm, tel 0451/364 11.

SSF:s TfS-kommitté: Hakon Persson, Ingvar Persson, Bo Plato, Zenita Andersson.

Prenumerationer: Samtliga prenumeranter är medlemmar av Tidskrift för Schacks Kamratförbund. Prenumerationsavgiften för 1991 är för medlemmar i Sveriges Schackförbund 245:–, för övriga 295:–.

Annonspriser: Helsida 2 000:–, halvsida 1 200:–, kvartssida 700:–, sista sidan av omslaget 3 000:–.

För annonsörer som sysslar med schacklig verksamhet utgår 50 % rabatt.

Postgiro: 60 46 34-6.

Bankgiro: 54 41-15 33.

All korrespondens sänds till någon av ovan angivna adresser.

Tryck: Norra Skåne Offset, Hässleholm

Innehåll

Helsingborg 1991	**243**	**Lennart Ljungquist död**	**268**
SM: SM-gruppen	**244**	**Sällskapets 125-årsjubileum**	**269**
Kongressen	**254**	**Jorden runt**	**271**
Klassindelningen	**255**	**Starkaste turneringen i Tyskland**	**272**
JSM-gruppen	**256**	**Kjell Krantz kommenterar**	**273**
Vädringspaus	**258**	**Thomas Ernst kommenterar**	**276**
Juniorkvalet	**259**	**Pristävlingen i nr 3**	**279**
Veteraner, klass M	**260**	**Finlandsbrev**	**280**
Kadettkvalet	**262**	**Nytt från Cs**	**283**
Göteborgsmästerskapet	**264**	**Problem**	**284**
Malmömästerskapet	**265**	**Elolistan**	**286**
Tävlingskalender	**266**	**Studier**	**287**
Stockholmsmästerskapet	**267**		

Omslagsfoto: Björn Ansner

Nästa nummer

beräknas vara ute i slutet av september med bl a rapport från VM-kvartsfinalerna i Bryssel. Manusstopp för nr 7: 28 augusti, för nr 8 26 september!

Helsingborg 1991

925 starter redovisades vid årets SM i Helsingborg. Det var färre än vad arrangerande Nordvästra Skånes Schackförbund hade hoppats på men likväl ingen dålig siffra. Samtliga distrikt var representerade och 169 klubbeteckningar kom till användning.

❑ Sommarmånaderna är numera en intensiv tid för schackspelarna och i Europa vimlar det av tävlingar. Prisnivån i Sverige underlättar knappast för den som vill tävla på hemmaplan.

❑ Men SM är något speciellt och många återvänder år efter år. Det system med spel i de lägre klasserna under båda SM-veckorna som infördes i Linköping 1984 har med all sannolikhet bidragit till att hålla deltagarsiffrorna på en fortsatt hög nivå.

❑ För första gången på länge spelades SM i en skola och inte i en sporthall eller liknande. Nyordningen är tveksam. Överblicken försämrades och man hade svårt att följa sina kamrater i andra grupper och andra klasser. Korridorerna i den väldiga Filbornaskolan föreföll oändliga...

❑ Långa och slitsamma arbetsdagar för Roland Carlsson, Mats Hylén, Bengt Tallinger m fl tydde på att antalet funktionärer var i minsta laget. Alla detaljer var heller inte lika proffsiga som i Göteborg i fjol. Bristande erfarenhet av evenemang av den här storleksordningen lyste igenom här och var.

❑ Man gjorde emellertid det bästa möjliga av situationen. Det tävlingsmässiga fungerade oklanderligt och förhållandena för spelarna var utmärkta. En välskött kafeteria med låga priser, analys- och blixtbräden utomhus – en ovanligt lyckad idé – samt en uppoffrande funktionärsstab bidrog till allmän trivsel.

❑ Slutbetyg: Ett gott SM-arrangemang.

★ ★ ★

❑ I detta nummer publicerar vi den nya elolistan, som gäller från den 1 juli. Sveriges Schackförbunds rankingexpert Hakon Persson förutskickar en del korrigeringar; sålunda tycks bl a resultaten från den senaste upplagan av Rilton Cup inte vara medräknade.

❑ Tag alltså siffrorna med en nypa salt...

★ ★ ★

❑ Konkurrensen om utrymmet i TfS växer. Allt från SM fick inte plats i detta nummer så vi återkommer i nr 7 med Mästarelit, kadettfinal och prislistor från klass I, II, III. Vi tvingades också spara utlovade rapporter från Limhamn Open och Avesta Open samt från flera andra tävlingar. Hav tålamod!

1. S Brynell, Limhamns SK	–	1	1	½	1	½	½	1	½	½	0	½	1	½	½	1	**10**
2. L-Å Schneider, SS Manhem	0	–	½	½	1	0	1	0	½	1	1	½	1	1	1	1	**10**
3. L Degerman, Vällingby SS	0	½	–	1	0	½	½	½	½	½	½	1	½	1	1	1	**9**
4. A Ornstein, Södra SASS	½	½	0	–	1	½	0	0	1	1	1	1	½	0	1	1	**9**
5. J Barkhagen, Wasa SK	0	0	1	0	–	1	½	½	½	1	½	1	1	0	1	½	**8½**
6. T Engqvist, Örebro SS	½	1	½	½	0	–	½	1	0	0	0	½	1	1	1	1	**8½**
7. M Wiedenkeller, SK Rockaden	½	0	½	1	½	½	–	½	½	½	1	1	½	1	½	0	**8½**
8. M Carlhammar, SS Manhem	0	1	½	1	½	0	½	–	½	½	1	½	1	½	1	0	**8½**
9. B Svensson, SK Kamraterna	½	½	½	0	½	1	½	½	–	½	1	½	½	½	½	0	**7½**
10. R Winsnes, SS Manhem	½	0	½	0	0	1	½	½	½	–	1	½	½	1	0	1	**7½**
11. J Johansson, Upsala ASS	1	0	½	0	½	1	0	0	0	0	–	1	½	½	½	1	**6½**
12. K Olsson, Sandvikens SK	½	½	0	0	0	½	0	½	½	½	0	–	1	½	½	1	**6**
13. M Johansson, Åstorps SS	0	0	½	½	0	0	½	0	½	½	½	0	–	1	1	½	**5½**
14. A Åberg, Lundby SS	½	0	0	1	1	0	0	½	½	0	½	½	0	–	½	½	**5½**
15. K Setterqvist, SS Luleå	½	0	0	0	0	0	½	0	½	1	½	½	0	½	–	1	**5**
16. A Lundin, SK Passanten	0	0	0	0	½	0	1	1	1	0	0	0	½	½	0	–	**4½**

DELAD SEGER I JÄMNT SM

I den näst sista ronden av SM-gruppen i Helsingborg besegrade Stellan Brynell Lars-Åke Schneider. Därmed segade han sig upp på samma poäng som den ledande göteborgaren och efter remier i slutronden stannade båda på den ovanligt låga vinstpoängen 10. Liksom för två år sedan blir det alltså särspel om SM-titeln.

I inledningsskedet av planeringen hade arrangörerna ganska stora planer för den högsta gruppen; det talades t o m om att den skulle bli stormästarkvalificerande. Förutsättningarna för detta försämrades dock när "fel" spelare kvalificerade sig och i slutänden blev turneringen snarast något svagare än i fjol.

– Allt sedan 1987 i Stockholm har spelstyrkan sjunkit lite för varje år, säger Lars-Åke Schneider som har varit med många gånger och bör veta vad han talar om.

Å andra sidan är det lättare för nya spelare att hävda sig och årets tävling var också resultatmässigt jämnare än på länge, med bara 5½ poäng mellan förste och siste man.

Ifjol svarade **Anders Lundin** och **Kurt Setterqvist** för goda insatser som gav mittfältsplaceringar. Sämre gick det den här gången. Både Lundins offensivlusta och Setterqvists på aningen udda öppningar byggda, slutna spel lönades illa. Båda inledde med tunga 1/6 och andra veckans uppryckning räckte inte till något lyft över tabellbotten.

Debut gjorde förra årets juniormästare **Anton Åberg.** Lägst rankad slutade han på 5½, vilket får räknas som klart godkänt. Höjdpunkterna blev två vinster i Skotskt mot Barkhagen och Ornstein i slutet av första veckan.

Trettonde plats belade hemmasonen **Mikael Johansson.** Sin vana trogen arbetade han hårt och länge i sina partier – inget under 33 drag och sju på 60 eller mer – men också han stannade på 5½, vilket nog var under förväntan.

Överraskningsmannen från Öppna SM, **Krister Olsson,** gjorde en start som kunde emotses med visst intresse. Var insatsen i Malmö en engångsföreteelse? Efter första veckan låg Olsson bara en halva efter ledande Engqvist och Schneider!

Nu blev andra veckan mindre munter med bara 1/7, men det står ändå klart att den unge norrlänningen är ett namn att räkna med för framtiden. Av allt att döma behöver dock den både udda och smala öppningsrepertoaren förbättras, åtminstone inför nya starter i starka Bergerturneringar.

Ett riktigt bottennapp åstadkom 1989 års Sverigemästare **Jan Johansson.** Hans form

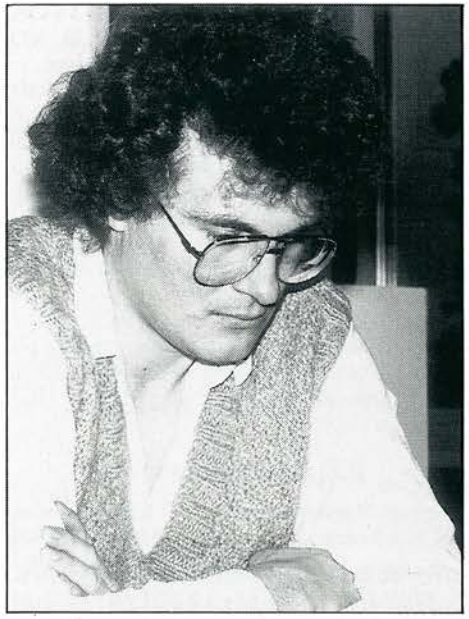

Lars-Åke Schneider får särspela om SM-titeln med ... (Foto: Hans Svedbark)

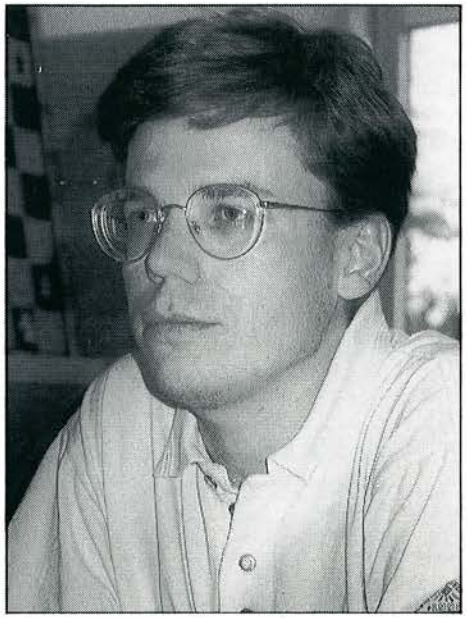

Stellan Brynell som har vunnit de tre senaste mötena. (Foto: Björn Ansner)

det senaste året har inte varit den bästa och i ett internt SM-tips med Schneider satte han sig själv och Schneider (!) på nionde och tionde plats. Verkligheten blev värre ändå med elfte plats på 6½ poäng. Trogne SM-gästen Johansson bör trots detta ha goda chanser att vara med på startlinjen i Borlänge om ett år.

50 procent tog **Rikard Winsnes** efter en ganska väl genomförd tävling. Efter första veckan skuggade han tätmännen men förlorade därpå tre partier i rad, åtminstone i två fall en aning onödigt. Trots detta var SM ett positivt besked från Winsnes som visat ojämn form den gångna säsongen.

Nia, också på 7½ poäng, slutade **Bengt Svensson.** Med elva ronder spelade stod den begåvade taktikern ensam utan vinst efter ett flertal korta remier, och en avslutande spurt räckte inte till en plats bland de åtta som direktkvalificeras till nästa års SM-grupp. Men vill Svensson vara med där? Ambitionerna ligger inte i nivå med spelstyrkan.

Så till de åtta som är kvar i finrummet till 1992. Mellan åttonde och nionde plats gapar en lucka på 1 poäng och rättvisan gällande vilka som slutade på övre halvan är svår att ifrågasätta. Åtta blev **Magnus Carlhammar,** betydligt bättre än i debuten 1987. Han har utvecklats starkt under det senaste året och sattes i den tidigare nämnda tipstävlingen som femma av klubbkamraten Schneider. Framgångarna har kommit trots minskad träningsdos. Själv menar Carlhammar att en förklaring kan vara att han numera tar schacket mer avspänt.

Här får vi se trettonde rondens parti, som punkterade Axel Ornsteins drömmar om en åttonde SM-titel för den här gången:

GRÜNFELDINDISKT FÖRSVAR (D 85)

Axel Ornstein	**Magnus Carlhammar**
Södra SASS	SS Manhem

1. d4 Sf6 2. c4

Uppenbarligen hade Ornstein förberett någonting mot Grünfeldindiskt som jag spelat två ronder tidigare. Efter en stunds tankearbete beslöt jag mig för att inte förvirras av detta faktum.

2. – g6 3. Sc3 d5 4. cxd5 Sxd5 5. e4 Sxc3 6. bxc3 Lg7 7. Le3 c5 8. Dd2 Da5 9. Tb1 a6 10. Sf3 Sc6 11. Tc1 cxd4 12. cxd4 Dxd2† 13. Kxd2 e6 14. Lc4

Inget värre! Två gånger har jag här fått en

liten fördel mot 14. Le2. Bönderna på a- och d-linjen är potentiella svagheter. Encyklopedin anger 14. Ld3.

14. – 0–0 15. Ke2 Ld7 16. d5

På 16. Thd1 Sa5 17. Ld3 fanns 17. – Tac8 med idén 18. – La4.

16. – exd5 17. exd5

Efter 17. Lxd5 följer 17. – Sb4 18. Lc5 Sxd5 19. Lxf8 Sf4†.

17. – Se5 18. Sxe5 Lxe5 19. Lb6 Lf4! 20. Tc3 Tac8 21. Kf3 Le5 22. Tcc1

Ett annat försök är 22. Te3, t ex 22. – Lg4†!? 23. Kxg4 Txc4† 24. Kf3 Ld6 och svart står något bättre.

22. – Lb2 23. Tc2 La3 24. Lb3 Txc2 25. Lxc2 Tc8

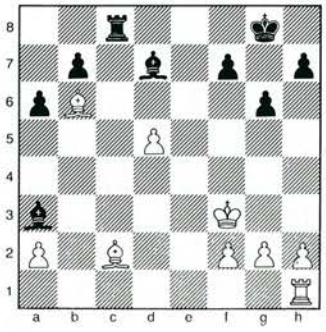

26. Lb3?

Trots det ringa maerialet väntar nu svåra tider för vits kung. I varianten 26. Ld3 Tc3?! 27. Ke2 Lc5?! 28. Tb1 Txd3 29. Kxd3 Lf5† 30. Kc4 Lxb1 31. Kxc5 Lxa2 32. d6 Le6 33. La5 håller vit remi, men svart gör bättre i att aktivera kungen med 26. – Kf8.

26. – Tc3† 27. Ke4

Ännu hetare om öronen blir det efter 27. Ke2? Lb5† 28. Kd2 Lb4. På 27. Kf4 spelar svart 27. – Lf5 som i partiet.

27. – Lf5† 28. Ke5 Kg7 29. Le3

Svart hotade 29. – f6† 30. Kd4 Lb2. Vit skulle få lika spel efter 29. Ld8 Lb2 30. Lf6† Kf8 31. Kd6 Txb3!? 32. axb3 Lxf6 33. Kc7, men med 29. – Td3 bevarar svart initiativet.

29. – a5? 30. g4! f6†

Inte 30. – Lxg4? 31. Kf4.

31. Kf4?!

Efter 31. Kd4 Lb2 32. gxf5 Tc1† 33. Ke4 Txh1 34. d6 Le5 (34. – Kf8 35. Lc5 Ke8 36. La4† och felet med 29. – a5? visar sig) 35. Kd5 Txh2 36. Lb6 Lxd6 37. Kxd6 är svarts vinstchanser av mer oklart slag.

31. – Ld6† 32. Kf3 Ld7 33. Tb1 b5 34. h3 a4 35. Ld1 b4 36. Ke4 Lb5 37. Tc1 Ld3†! 38. Kf3 Txc1 39. Lxc1 b3 40. axb3 a3 41. uppgivet.

(Kommentarer: Magnus Carlhammar)

Titelförsvarare från Göteborg var **Michael Wiedenkeller,** som startade med 2½/3 men gjorde ett något blekt intryck även om han länge hade häng på täten. Avgörandet kom i den elfte ronden när han satte bort en bonde i slutspelet mot Schneider och sedermera förlorade partiet.

Men några gånger gick det vägen, som i det här ganska originella partiet. Lägg märke till hur de vita pjäserna kurar ihop sig i mitten kring tjugonde draget för att sedan en efter en gå i ställning!

KAIJSERGAMBIT (A 57)

Michael Wiedenkeller SK Rockaden — **Krister Olsson** Sandvikens SK

1. d4 Sf6 2. c4 c5 3. d5 b5 4. cxb5 a6 5. e3 g6 6. Sc3 Lg7 7. Sf3 0–0 8. a4 e6 9. Tb1 Lb7 10. dxe6 fxe6 11. Le2 axb5 12. axb5 Se4 13. Sxe4 Lxe4 14. Ld3 Lxf3 15. gxf3 Dg5 16. f4 Dg2 17. Tf1 Db7 18. h4 d5 19. h5 c4 20. Lc2 Dxb5 21. hxg6 Sc6 22. gxh7† Kh8 23. Tg1 Ta7 24. Ld2 d4 25. Le4 e5 26. Dh5 dxe3 27. fxe3 Dc5 28. Tg6 Sb4 29. Ke2 c3 30. Lxc3 Dc4† 31. Kf3 Sd3 32. Tg4 Sf2 33. Kxf2 Dxe4 34. Dg6 Tf5 35. Td1 Dc2† 36. Td2 Txf4† 37. exf4 uppgivet.

En av huvudrollerna spelades av den slutliga sexan **Thomas Engqvist.** Han debuterade i SM-gruppen för två år sedan och liksom vid de tidigare starterna öppnade han starkt för att sedan falla tillbaka. I år höll det längre än någonsin och efter vinst i nionde rondens finalmöte med Schneider ledde han med en hel poäng.

– Precis som i Sundsvall och Göteborg gick det bättre första veckan. Men de gångerna var jag fysiskt trött andra spelveckan; nu var motgångarna mera psykologiskt betingade, menar han.

– Jag ledde efter tio ronder, hade ett ganska lätt program kvar och trodde kanske för mycket på att vinna. Jag blev lite självsäker och det kan påverka spelet. Man kan t ex underskatta motståndarens angrepp. Mot Jan Johansson lät jag hans bonde gå ner till h6 där den gav farliga angreppschanser och mot Bengt Svensson i ronden efter spände jag bågen för högt. Schneider hade oväntat vunnit

SM-gruppen rond för rond

Brynell	**1**	**2**	*2½*	3	*3½*	3½	4	*5*	5½	6	7	7½	8½	**9½**	10
Schneider	**1**	**2**	**3**	**4**	**4**	**4½**	**5**	**5½**	5½	*6½*	**7½**	**8½**	**9½**	**9½**	10
Degerman	½	1	1½	2	2	3	4	4½	5½	6	6	6½	7½	8	9
Ornstein	0	1	2	3	**4**	**4½**	*4½*	4½	5	5½	6½	7½	7½	8	9
Barkhagen	½	½	1½	1½	2½	2½	3½	3½	4½	5	5½	6½	7½	8	8½
Engqvist	½	*1½*	*2½*	3	3	*4*	**5**	**5½**	**6½**	**7**	*7*	7	7	8	8½
Wiedenkeller	**1**	*1½*	*2½*	3	*3½*	*4*	4	4½	5½	6	6	7	7½	8	8½
Carlhammar	**1**	1	1½	1½	2½	3	3	3½	4½	5	5½	6½	7½	8	8½
Svensson	½	1	1	1½	2	2½	3	3½	3½	4	4½	5½	6	7	7½
Winsnes	0	1	1½	2	3	3½	*4½*	*5*	5	5	5	5½	6½	7	7½
J Johansson	½	½	1	1½	2	3	3	4	4	5	6	6	6	6	6½
Olsson	½	*1½*	2	2½	*3½*	*4*	*4½*	*5*	5	5	5½	5½	6	6	6
M Johansson	0	0	0	½	1	1½	1½	2½	3	3½	4½	4½	4½	5	5½
Åberg	½	½	½	1	1½	2½	3	4	4	4	4	4½	4½	5	5½
Setterqvist	½	1	1	1	1	1	1½	1½	2	3	4	4	4½	4½	5
Lundin	0	0	0	1	1	1	2	2	3	3½	3½	3½	3½	4	4½

halvfet = täten
kursiv = ½ p efter

med svart mot Wiedenkeller och jag tyckte jag var tvungen att spela hårt på vinst – allför hårt. Mot Barkhagen i nästa rond var jag inte alls med i partiet.

– Det var först i de två sista ronderna som spelet lossnade. Då insåg jag att jag måste kämpa för att hänga kvar och när jag hade sänkt målsättningen gick det lättare, förklarar Thomas Engqvist, som med sin seriösa inställning har goda chanser att ytterligare förbättra sin placering kommande år.

KUNGSINDISKT FÖRSVAR (E 97)

Thomas Engqvist Örebro SS — **Mikael Johansson** Åstorps SS

1. d4 Sf6 2. c4 g6 3. Sc3 Lg7 4. e4 d6 5. Le2

Den mest exakta dragföljden eftersom man förutom klassiskt behåller möjligheten att spela Averbach eller fyrbondevarianten.

5. – 0–0 6. Sf3 e5 7. 0–0 Sc6 8. Le3 Sg4 9. Lg5 f6 10. Lh4

Efter 10. Lc1 måste man vara beredd på f5 i olika lägen.

10. – g5 11. Lg3 Sh6 12. dxe5 fxe5 13. h3 g4

Tveeggat. Mera i linje med ställningens krav är 13. – Sf7 med idén att manövrera springaren till f4 via h8 och g6.

14. hxg4 Sxg4

Den här ställningen uppstod i partiet Suba – Riemersma, Lugano 1989. Den bedöms som oklar i Informator, men nog tycker jag att vit står något bättre.

15. Sd5 Kh8 16. Lh4

Här märks en av nackdelarna med 13. – g4.

16. – Sf6 17. Tc1 Lg4

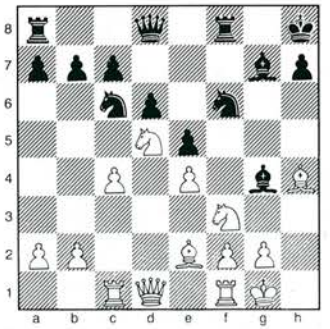

18. Tc3!?

Ett drag som jag var stolt över under partiet. Idén är att föra tornet till kungsflygeln via tredje raden. Ett torn är färdigutvecklat först när det får spel på raden och inte på linjen, som många tror. Objektivt sett tror jag inte att textdraget var det bästa, men jag ville gärna pröva idén. 18. Sh2 ger vit det något bättre spelet efter 18. – Lxe2 19. Dxe2 Sd4 20. Dd3.

18. – Lxf3 19. Txf3 Sd4 20. Th3

Ett s k hypermodernt torn för att använda Pachmans uttryck.

20. – c6 21. Se3 Db6 22. Lxf6 Txf6 23. b3 Da5?

Riskabelt, för svart kommer att behöva damen på kungsflygeln. Bättre var 23. – Taf8 följt av ett eventuellt Dd8. Vit står troligen lite bättre på grund av möjligheterna Lg4–f5 och Lg4–Sf5.

24. Lg4!

Vitfältslöparen brukar vara ett stort problem i Kungsindiskt. Nu är den på väg till f5.

24. – Dxa2 25. Lf5 De2 26. Sg4!

Dambyte gynnar vit eftersom han i praktiken får ett extra torn på kungsflygeln.

26. – Dxd1 27. Txd1 Txf5

På 27. – Tff8 hade jag planerat 28. Txh7† Kg8 29. Th5 följt av 30. Td3 med förkrossande pjäsövervikt på kungsflygeln.

28. exf5 Sxf5 29. Tf3 Sd4 30. Tf7

Svart är förlorad.

30. – b5 31. cxb5 cxb5 32. b4 Kg8 33. Td7 a5 34. bxa5 h5

Knappast det bästa eftersom springaren får en starkare position, men Johansson befann sig här i svår tidsnöd.

35. Se3 Txa5 36. Sd5!

Det fanns ingen anledning att tillåta 36. – b4.

36. – Kh7 37. Td3 Sf5 38. Tf3 Ta1† 39. Kh2 Sh6 40. Se3 Sg4† 41. Sxg4 uppgivet.

(Kommentarer: Thomas Engqvist)

En annan intressant start gjorde fjolårets debutant **Jonas Barkhagen.** Då tog han 50 procent, en mycket bra insats av en spelare som ännu inte trampat ur kadettskorna. I år hade förstås förväntningarna vuxit.

– Jag hade tränat hårt på mina öppningar med svart, berättade Barkhagen, som åkte till SM-staden redan i början av veckan då spelet skulle inledas för att acklimatisera sig.

Möjligen var alla kunskaperna inte färdigsmälta, för i de fem första svartpartierna blev utdelningen sammanlagt en halv poäng. Men efter varje förlust kom Stockholmsynglingen starkt igen med en vinst, och i spurten kom belöningen för kamphumöret, 5/7 andra veckan och en slutlig femteplats!

Kanske hade det kunnat bli ytterligare en halva i det följande partiet. Eller som en av medtävlarna något tillspetsat uttryckte saken:

– I SM:s intressantaste ställning tog man remi…

Barkhagen

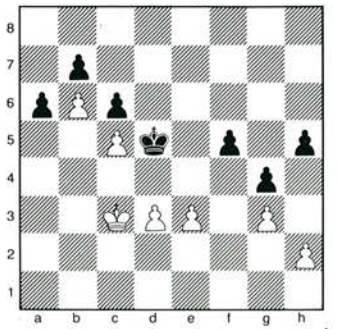

Lundin

Ställningen uppkom i tionde ronden efter **45. – Kd5.** Svart, som såg möjligheten 46. d4 Ke4 47. Kc4! (med avsikten d4–d5) bjöd remi, medveten om att han hade förlorat i den varianten och i tron att 46. – Ke4 var enda utsikten att komma vidare. Men så här kunde spelet ha gestaltat sig i stället:

46. d4 a5 47. Kb3 f4!

Nu ser 48. exf4? ut att vara enda draget, men det förlorar tvångsmässigt: 48. – Kxd4 49. Ka4 Kc4! (efter 49. – Kxc5 50. Kxa5 är svart i dragtvång) 50. Kxa5 Kxc5 51. f5 Kd5 52. Kb4 Ke5 53. Kc5 Kxf5 54. Kd6 c5! 55. Kc7 (55. Kxc5 Ke5 och svart vinner) c4, och sedan båda parter förvandlat sin bonde till dam byter svart dam och vinner enkelt.

Därför måste vit spela:

48. gxf4!

Nu får svart dam, men vits bondemassa i centrum är inte heller att leka med. Nu följs 48. – Ke4? av 49. f5! Kxf5 50. d5! och efter 48. – a4†? kan följande festliga mattbild målas upp: 49. Kc2 a3 50. f5 a2 51. Kd3! a1D 52. e4† matt! Enda vettiga draget är därmed det närliggande:

48. – h4 49. f5 g3 50. hxg3 hxg3

Här befinner sig spelarna i valet mellan flera olika tänkbara damslutspel. Om svart besvarar 51. f6 med 51. – Ke6 för att stoppa fribonden följer nämligen 52. d5†! och vit får ny dam ändå. När det sker återstår inte mycket av svarts damflygel och dessutom har kungen hamnat mindre aktivt.

Svart bör därför fortsätta med 51. – g2 52. f7 g1D 43. f8D Dxe3† och eftersom e-bonden faller med schack har han utmärkta chanser.

Vit har emellertid ytterligare en pil i sitt koger. I stället för 51. f6 kan han välja 51. Kc2!? med hotet 52. Kd3 med matt som ovan. Poängen är att svart efter 51. – Ke4 52. f6 osv inte kan slå e-bonden med schack. Han spelar dock starkare 51. – Kc4! och efter 52. f6 g2 53. f7 g1D 54. f8D Dg2† 55. Kd1 Kd3 56. Df5† Kxe3 är vits ställning allt annat än behaglig. Man får anse att svarts vinstchanser är goda oavsett om vit väljer 51. f6 eller 51. Kc2.

Efter ett ettårigt uppehåll återkom i år veteranen **Axel Ornstein** i SM-hagen. Har man sju SM-titlar i bagaget är chanserna till en av Centralstyrelsens platser i SM-gruppen goda… En fin svit om fyra vinster i rad i inledningen av turneringen innehöll bl a följande parti:

SPANSKT PARTI (C 85)

Bengt Svensson	**Axel Ornstein**
SK Kamraterna	Södra SASS

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6 3. Lb5 a6 4. La4 Sf6 5. 0–0 Le7 6. Lxc6 dxc6 7. De1 c5

En solidare fortsättning är 7. – Sd7.

8. Sxe5 Dd4 9. Sf3

Ett beaktansvärt alternativ är 9. Sd3.

9. – Dxe4 10. Dxe4 Sxe4 11. Te1 Sd6

Eller 11. – Sf6 12. b3 jämte 13. La3 som i partiet Vadasz – Portisch, ungerska mästerskapet 1968/69.

12. Sc3 Le6

Verkar vara en förstärkning jämfört med 12. – Kd8 som spelades i partiet Christiansen – Nunn, Västtyskland 1989 (Inf 47/421). Nunn höll ut i endast 20 drag: 13. d4 c4 14. Lf4 Te8 15. b3 cxb3 16. axb3 Lg4? (16. – Le6! rekommenderas av Christiansen) 17. Se5 Lf5 18. Sd5 Lxc2? 19. Tac1 Lxb3 20. Sxf7†! uppgivet.

13. d4

Här menar Christiansen att vit står klart bättre, men det här partiet visar att det inte alls är så enkelt.

13. – cxd4 14. Sxd4 0–0–0!

Poängen med svarts spel. Ornstein offrar temporärt en bonde som han snart vinner tillbaka tack vare sitt fina samspel mellan löpare och springare.

15. Sxe6 fxe6 16. Txe6

Om vit gör ett lugnt utvecklingsdrag som t ex 16. Lf4 spelar svart i alla fall 16. – Lf6.

16. – Lf6 17. Lf4 Sc4 18. Tae1 Sxb2 19. Se4 Ld4 20. Te7 Td7 21. Sg5

Vit har fått fart på pjäserna och nu hotar det dödande Sf7.

21. – Lf6!

Svart presenterar ytterligare ett bondeoffer. Samtidigt skapar han disharmoni bland vits pjäser.

22. Te8† Td8 23. Txd8† Txd8 24. Sxh7 Lc3 25. Tf1?

Detta verkar vara partiets kritiska skede. Här måste 25. Tb1 vara bättre, ty då finns möjligheten att spela 26. Kf1 om svart försöker med 25. – Te8.

25. – Te8!

Med ens har vits ställning blivit svår, eftersom svart bryter in på e-linjen, t ex 26. Le3 Sc4 osv.

26. Sg5 Te2 27. Tc1 Ld4 28. Lg3 Sa4 29. Kf1 Sc3 30. Sf3 Lc5 31. Sg1

Ser inte bra ut. Visserligen hotade svart att vinna bonden på c2 med 31. – La3 men kanske 31. Se1 med idén 32. Td1 var en möjlighet. Vits ställning är svår, de svarta pjäserna står helt enkelt för aktivt.

31. – Te4 32. Te1 Txe1† 33. Kxe1 Sxa2

Nu har svart fått en farlig fribonde på a-linjen. Samtidigt håller hans egen bonde på g7 tillbaka vits bondemajoritet.

34. Le5 Sb4! 35. Lxg7 Sxc2†

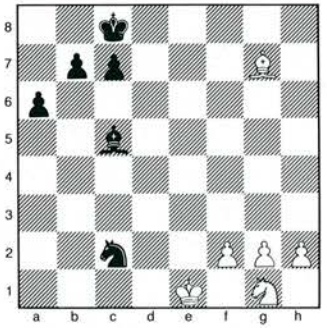

En unik ställning! Jag tror den är fördelaktig för svart eftersom hans pjäser står bättre. Vits h-bonde ser farlig ut men svarts kung hinner i kapp.

36. Ke2 Sd4† 37. Ke1

Vit är bunden till försvaret av f2-bonden, t ex 37. Kd3 Se6 osv.

SM-bulletinen

som innehåller samtliga partier (okommenterade) från Sverigemästargruppen kan erhållas mot insättande av 50 kronor (inklusive porto) på postgirokonto 453 65 94-7.

37. – Se6 38. Lc3?

Bättre verkade 38. Le5 men svart bör ändå vinna kapplöpningen.

38. – Sf4! 39. g3

Eller 39. Kf1 b5 osv.

39. – Sd3† 40. Ke2 Sxf2 41. Sf3 Se4 42. Ld4 Lxd4 43. Sxd4 c5 44. Sc2 Kd7 45. Kf3 Sd6 46. h4 b5 47. h5 b4 48. g4 Ke6 49. Kf4 a5 50. h6 Kf7 51. Ke5 Sc4† 52. Kd5 b3 53. uppgivet.

(Kommentarer: Thomas Engqvist)

Efter en vänskapsremi mot Schneider i sjätte ronden tappade Ornstein fart och en andra upphämtning i slutspurten avbröts med den ovan visade förlusten mot Carlhammar. Ännu inför sista ronden fanns en minimal chans till särspel vid vinst om både Brynell och Schneider skulle förlora. Alla tre toppmötena slöt emellertid inte oväntat med remi. Ornsteins 9 poäng räckte till fjärde plats.

En annan av Cs-platserna gick till **Lars Degerman,** internationell mästare men trots detta debutant i SM-gruppen. 9 poäng blev frukten av hans kraftbesparande spel, som verkade bygga på att ta chanser som erbjöd sig

SM-blixten

samlade 116 startande. I A-finalen segrade Carl-Magnus Björk tack vare vinst i det inbördes partiet mot Axel Ornstein.

Resultat: 1) Carl-Magnus Björk, SK Rockaden, Stockholm 7 (av 9), 2) Axel Ornstein, Södra SASS 7, 3) Christian Jepson, Lunds ASK 5½, 4) Mikael Johansson, Åstorps SS 4½, 5) Jan Johansson, Upsala ASS 4½, 6) Jan Clementsson, Limhamns SK 4½, 7) Ralf Åkesson, Södra SASS 4, 8) Stellan Brynell, Limhamns SK 3½, 9) Lars-Erik Johansson, SK Kamraterna, Göteborg 2½, 10) Harald Lögdahl, Eskilstuna SK 2.

B-finalen vanns av Stefan Solbrand, Solna SS före Jonny Hector, Kirsebergs SK, C-finalen av Patrick Rundqvist, Linde SK, D-finalen av Ludvig Sandström, Lunds ASK, E-finalen av Erik Malmstig, SK Rockaden, Umeå och F-finalen av Jan-Olov Lind, Örebro SS.

J-finalen vanns av 9-årige Emanuel Berg, SK Passanten, Kil och K-finalen av 11-årige Alexander Rathnow, SK Rockaden, Umeå.

någorlunda tidigt men inte var främmande för fredsslut. En taktik som är tillräckligt framgångsrik för SM-brons ska förstås inte kritiseras, men för publiken var det trots allt roligare när det såg ut så här:

SKANDINAVISKT PARTI (B 01)

Lars Degerman Vällingby SS — **Kurt Setterqvist** SS Luleå

1. e4 d5 2. exd5 Dxd5 3. Sc3 Da5 4. d4 Sf6 5. Sf3 Lf5 6. Se5 c6 7. Ld3 Lxd3 8. Dxd3 Sbd7 9. f4 e6 10. 0–0 Td8 11. Sc4 Da6 12. b3 g6 13. Se4 Sxe4 14. Dxe4 Le7 15. Lb2 0–0

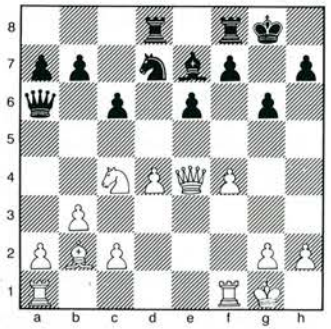

16. f5 gxf5 17. Txf5 exf5 18. Dxe7 Db5 19. Tf1 Dd5 20. Dg5† Kh8 21. Txf5 f6 22. Txd5 fxg5 23. Txg5 Sf6 24. Se5 c5 25. d5 h6 26. Sg6† Kg8 27. Tf5 Sxd5 28. Sxf8 Se3 29. Tf3 Sd1 30. Lc1 Txf8 31. Txf8† Kxf8 32. Lxh6† Kf7 33. Ld2 uppgivet.

Så är vi då framme vid tätduon. En som oftast är med när det beger sig i SM-sammanhang är **Lars-Åke Schneider.** Årets tävling är inget undantag och slutpoängen 10 räcker till en delad förstaplats – trots att Schneider två gånger under turneringen förlorade direkta finalmöten först i nionde ronden mot Engqvist och sedan i fjortonde ronden mot Brynell. Om sin egen insats säger Schneider så här:

– Den var väl upp och ner. Det är lätt att dela in den i olika faser. Först spelade jag inget vidare i fyra partier men vann ändå, sedan hade jag fem utan vinst, fortfarande utan att spela något vidare. I den andra sviten om fyra vinster spelade jag bättre. Resultatet är exakt detsamma som i fjol (+8 =4 –3), men jag spelade bättre schack då.

– Inför mötet med Stellan (där det mänskligt att döma räckte med remi för att klara SM-titeln, reds anm) ville jag helt enkelt spela ett vanligt parti. Det fanns de som tyckte att jag skulle välja avbytesvarianten om det blev Franskt, men det hade jag ingen tanke på. Jag kan inte spela så, det är som att lägga sig i brygga med en gång. Vit får en tråkig ställning, men någon säker remi är det inte.

Sitt bästa parti spelade Schneider nog mot Jan Johansson i trettonde ronden. Det blev Kungsgambit, en alltför sällan sedd gäst i toppsammanhangen:

KUNGSGAMBIT (C 36)

Jan Johansson Upsala ASS — **Lars-Åke Schneider** SS Manhem

1. e4 e5 2. Sc3 Sf6 3. f4 d5 4. exd5 exf4 5. Lc4 Ld6 6. Sf3 0–0 7. 0–0

Via dragomkastning har man kommit in i en variant av Kungsgambit som anses vara svår för svart. Här har provats 7. – c6, 7. – Lg4 och 7. – Sbd7 utan att man har funnit någon utjämning. Schneiders drag är nytt men förmodligen inte speciellt bra.

7. – a6?! 8. d4 b5 9. Lb3 Sbd7

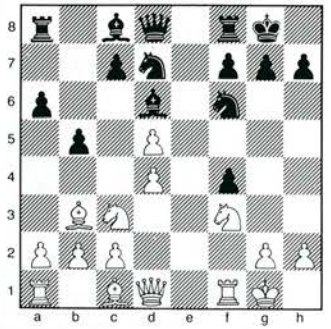

10. a4?

Det är kanske lite hårt att redan här börja tala om det avgörande felet, men faktum är att efter detta drag går det bara utför för vit. Han får aldrig tag på f4-bonden som förlamar svartfältslöparen och den olyckliga springaren hamnar snart på e2.

Korrekt var 10. Sg5! som både hotar f4-bonden och ett inhopp på e6. Efter den "forcerade" varianten 10. – Sb6 11. Lxf4 Lxf4 12. Txf4 h6 13. Sge4 Sfxd5 14. Sxd5 Sxd5 15. Tf2 har vit klar fördel. Man ser en dam på h5, torndubblering på f-linjen och eventuellt omplacering av löparen till c2. Detta i kombination med det härliga springarfältet på c5 bör avskräcka från fortsatt användning av 7. – a6.

Statistik SM-gruppen

■ Det spelades 120 partier och av lika många poäng togs 63 av vitspelarna, 57 av svartspelarna. Den som mest bidrog till vitövervikten var Jonas Barkhagen, som tog inte mindre än 85,7 % (6 av 7) med vit men blott 31,2 (2½ av 8) som svart. Andra klara vitspelare var Kurt Setterqvist med 50 % som vit men 18,0 % som svart och Magnus Carlhammar med 68,8 % respektive 42,3 %.

■ Svartspelarna då? Sju av 16 lyckades bättre med svart (vi bortser då från motståndets svårighetsgrad). Mest utpräglade svartfantomer var Bengt Svensson med 37,5 % som vit och 64,3 % som svart, Jan Johansson med 31,2 % respektive 57,1 % och Stellan Brynell med 57,1 % som vit och 75 % som svart.

■ Ett genomsnittligt parti pågick i 36,7 drag och i en eventuell tävling om att spela längst hade Mikael Johansson vunnit en utklassningsseger: 54 drag i genomsnitt! Därefter följde Jan Johansson med 43,3 och Axel Ornstein med 39,4 drag.

■ Minst flitig var bronsmannen Lars Degerman, vars partier pågick i genomsnitt 29,8 drag. Strax över den noteringen hittar vi Bengt Svensson och Michael Wiedenkeller, båda med siffran 30,3 drag.

■ Om vi fortsätter ytterligare ett steg kan vi konstatera att Lars Degerman var SM-gruppens "effektivaste" spelare. Han behövde göra 49,7 drag för varje inspelad poäng. Sämst lön för mödan fick Mikael Johansson – 147,3 drag kostade varje poäng. Det finns ingen jämlikhet...

10. – b4 11. Se2 Sh5 12. c4 bxc3 13. bxc3 Df6 14. Tb1?!

För långsamt. 14. Sd2 för att byta av löparen på d6 verkar bättre.

14. – g5 15. Lc2 Te8 16. Sd2?

För sent. 16. Dd3 var nog sista chansen att skapa lite motspel. Efter 16. – Sf8 17. c4 (17. Sd2 Lg4 18. Se4 Dh6) Sg6 18. c5 (18. Sc3 g4 19. Sd2 f3!) Lf8 19. Se5! är vit med i partiet igen och i ställningen efter 16. – Sf8 17. c4 g4 18. Se5 f3! 19. gxf3 Lxe5 20. dxe5 Dxe5 21. Sd4 är han inte helt utan chanser även om det kan se obehagligt ut efter 21. – g3.

16. – Dh6!

Damen siktar in sig mot h2.

17. Se4 Sdf6 18. Sxd6

Lika illa var 18. Sxf6†. Efter 18. – Sxf6 19. c4 Lg4 följt av 20. – f3 vinner svart.

18. – cxd6 19. c4 Lg4 20. Ld3 Sg3!

Avgörande. 21. Tf2 Sfe4 22. Lxe4 Txe4 eller 21. Te1 Te7 följt av Tae8 och Dh5 är helt hopplöst. Resten är tidsnödsruffel.

21. hxg3 fxg3 22. Sxg3 Lxd1 23. Txd1 Sg4 24. Sf1 Df6 25. Ld2 Dxd4† 26. Le3 Df6

Inte 26. – Sxe3 27. Lxh7†.

27. Lb6 Tab8 28. La7 Txb1 29. Lxb1 Df4 30. Ld3 h5 31. a5 h4 32. Lb6 Se5 33. Le2 Sxc4 34. Td4 Dxd4†! 35. uppgivet.

(Kommentarer: Stellan Brynell)

Schneider delade segern med **Stellan Brynell,** vars dittills främsta SM-insats var fjolårets tredjeplats. Han startade ganska avvaktande men kom alltmer på slutet. Märkligt nog tog han betydligt fler poäng mot spelarna på den övre halvan i sluttabellen.

– Det var likadant i fjol. Då skulle jag vinna mot de svagare och tog risker. Följden blev att jag förlorade ibland. I år hade jag bestämt mig för att spela försiktigare, och då släppte jag poäng på remier i stället. Jag vet inte vad moralen blir...

– Förr brukade jag ofta "ruffla", men numera känner jag obehag när det blir sådant spel. Kanske beror det på att jag oftast spelar så när jag står dåligt, jag försöker spela "riktigt" och när det misslyckas rufflar jag – och oftast går det bra. Det är kanske ett tecken på att jag spelar fel sorts spel, att jag är lite för feg.

– Inför partiet mot Lars-Åke var det givet att jag behövde vinna. "Nu får jag spela något skarpt", tänkte jag, tittade på fem olika öppningar och led alla helvetets kval. Jonny Hector erbjöd sig att lära mig Lettisk gambit... Till sist bestämde jag mig för att inte ta några risker utan spela som vanligt.

Och här har vi fjortonde rondens finaldrabbning – med kommentarer av segraren:

FRANSKT PARTI (C 08)

Lars-Åke Schneider SS Manhem — **Stellan Brynell** Limhamns SK

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Sd2 c5

Normalt brukar jag spela 3. – Sf6, men jag fick mig en rejäl omgång av Lars-Åke i serien för några år sedan så jag beslöt mig för att prova något annat.

4. exd5 exd5 5. Lb5† Ld7 6. De2† Le7 7. dxc5 Sf6 8. Sb3 0–0 9. Le3 Te8 10. Sf3 a6 11. Ld3

Detta drag blev populärt sedan Tal slagit Portisch i ett fint parti 1979. 11. Lxd7 Sbxd7 12. 0–0 Sxc5 13. Sfd4 Sa4! 14. c3 Dd7 leder till lika spel.

11. – La4 12. Sfd4

Här är 12. Sbd4 Lxc5 13. 0–0 Sc6 ingenting för vit.

12. – Sbd7 13. 0–0–0 Lxb3!?

En förstärkning gentemot partiet Tal – Portisch som fortsatte med 13. – Sxc5 14. Sf5 Lf8 15. Sxc5 Lxc5 16. Df3 Lxe3 17. Sxe3 med en liten fördel för vit.

14. Sxb3 Sxc5 15. Df3

Bäst. 15. Kb1!? spelades i partiet Prandstetter – Schmidt 1990. Svart fick då en liten fördel efter 15. – Sxb3 16. axb3 Lc5 17. Df3 Lxe3 18. fxe3 Db6. På 15. Lxc5 Lxc5 16. Df3 hade jag tänkt spela 16. – Db6 17. Sxc5 Dxc5 och eftersom 18. The1 inte går (18. – Txe1 19. Txe1 Da5) kan vit inte hindra Se4 med lika spel.

15. – Sxd3† 16. Txd3 a5!?

Suetin anger 16. – Tc8 med ungefär lika chanser.

17. Sd4 a4 18. a3

Efter 18. Sf5 a3 19. b3 Tc8 har svart tillräckligt motspel mot den försvagade vita kungställningen som kompensation för d-bondens bräcklighet.

18. – Se4 19. Sf5 Lf6 20. Ld4?!

På 20. Thd1 hade jag planerat 20. – Ta5 21. Ld4 Tb5, varefter svart verkar vara på väg mot utjämning. På t ex 22. Lxf6 Dxf6 23. Sd4 följer 23. – Tb6! med motspel mot f2.

20. – Lxd4 21. Txd4

Om 21. Sxd4 Ta6!.

21. – Dg5†!

En obehaglig schack för vit eftersom det naturliga 22. Kb1 faller på 22. – Sd2†. Bäst hade det nog varit att direkt ge en bonde med 22. Se3 Sxf2 23. Dxf2 Txe3 24. Kb1.

Vits tryck mot de svaga svarta bönderna gör det hart när omöjligt för svart att realisera sin materiella fördel. På det som jag hade planerat, 24. – Te4 25. Thd1 Txd4 26. Txd4 b5, har vit direkt remi med 27. Dd2! Dxd2 28. Txd2 Td8 29. Td4 följt av 30. Tb4.

23. Kd1? Te5 23. Sg3

Med kungen fast i mitten är det för sent för 23. Se3.

22. – Tae8 24. h4

För att kunna slå på e4 och sedan blockera bonden med De3 utan att det hänger på g2.

24. – Dh6 25. Sxe4 Txe4!

Byter bort vits aktiva torn.

26. Txe4 dxe4

Inte 26. – Txe4 27. Dc3 De6 28. Te1!.

27. De3 De6!

Dubbelhotet 28. – Da2 och 28. – Dg4† går inte att bemöta på något vettigt sätt. Med bara några minuter kvar av betänketiden är försvarsuppgiften omöjlig för vit.

28. Dd4 Dg4† 29. Kc1 Dxg2 30. Td1

På 30. Te1 följer 30. – b5 31. Dd7 Tb8 32. Dc7 Tf8.

30. – b5 31. De5 Tf8 32. Df4

Lika hopplöst är 32. Dxb5 Dxf2 33. Dxa4 e3.

32. – h6 33. Kb1 Te8 34. Td4 Df1† 35. Ka2 De2 36. Td7 Dc4† 37. Kb1 De6 38. Tb7 Dd5

Nu när damen har centraliserats är slutet nära.

39. Dc7

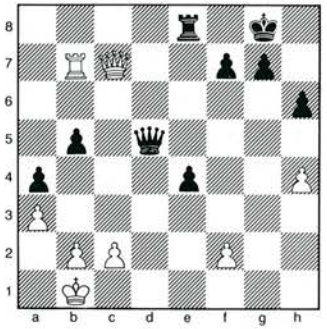

39. – e3!

En liten finess. 40. fxe3 Txe3 leder till avgörande angrepp för svart.

40. Tb8 exf2! 41. Txe8† Kh7 42. Df4 Dd1† 43. uppgivet.

(Kommentarer: Stellan Brynell)

Nu stundar alltså ett särspel, när eller var är inte bestämt i skrivande stund. Troligast är dock att det dröjer en bit in på hösten. Det sannolika är att fyra partier spelas. Hur går det?

Brynell: – Man brukar ju säga 50–50... Jag tror att jag har goda chanser. Vi har mötts i många olika sammanhang, men jag har vunnit de tre senaste partierna, så jag känner mig inte i underläge – snarare som liten favorit...

Schneider: – Det ska bli roligt – jag har aldrig spelat någon match förut. Tidigare brukade det gå bra mot Stellan, men på sistone har jag fått svårt. Men jag ska ... slå honom!

Vad är mera att säga? Arrangemangsmässigt var det väl sörjt för SM-gruppen i Filbornaskolan. Spelarna hade ett bra tilltaget, avskilt utrymme i anslutning till spelhagen och t o m en egen liten rastgård, inuti skolan fast utomhus!

Kanske inte lika väl men ändå fullt godkänt var det ordnat för publiken, som till sin hjälp fick demobräden för samtliga partier. Däremot var det en aning trångt på åskådarplatserna. Bulletinen får nog sägas vara i torftigaste laget, med bara partierna i okommenterat skick och en del fel därtill.

Allra sist SM:s kanske vackraste parti, som spelades i åttonde ronden och utgjorde upptakten till Stellan Brynells marsch mot täten:

SPANSKT PARTI (C 69)

Stellan Brynell Limhamns SK — **Jonas Barkhagen** Wasa SK

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6 3. Lb5 a6 4. Lxc6 dxc6 5. 0–0 Dd6 6. Sa3 Le6 7. Sg5 Ld7 8. Sc4 Dg6 9. d4 f6 10. f4 exf4 11. Sf3 0–0–0 12. Lxf4 Dxe4 13. Dd2 g5

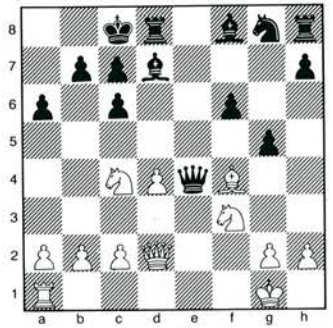

14. Lxc7 Kxc7 15. Da5† Kc8 16. Sb6† Kb8 17. Tae1 Dg4 18. h3 Dh5 19. Se5 Le8 20. Sbd7† Kc8 21. Sb6† Kb8 22. Sbd7† Kc8 23. Sxf8 Lf7 24. Sxc6 Txf8 25. Dc5 Dh6 26. Se7†† Kb8 27. Sf5 Lg6 28. Sxh6 Sxh6 29. Te7 Ka8 30. Db6 Tb8 31. Txf6 Sg8 32. Dxa6† uppgivet.

Mats Eriksson

Dubbelt kvalificerad för klass M nästa år är Bo Wiker, Fagersta SS. Första veckan vann han klass I med 7½/9, andra veckan blev han tvåa också med 7½/9!

GEMYTLIG KONGRESS

❑ Sveriges Schackförbunds 75:e kongress i Helsingborg hölls i det anrika Rådhuset och dess sessionssal för kommunfullmäktige. Det blev en gemytlig tillställning, som avverkades på rekordsnabba tre timmar.

Inger Andersson, ordförande i Helsingborgs kommunfullmäktige, välkomnade ombuden samt presenterade Rådhuset och dess historia. Avslutningsvis inbjöd hon kongressen till att "tura", dvs äta lunch på färjan mellan Helsingborg och Helsingör.

Ordförande Christer Wänéus höll parentation över medlemmar som avlidit under verksamhetsåret: Hilding Berggren, Ockelbo, Bertil Gedda, Göteborg, Werner Grosse, Växjö, Bernhard Karlsson, Eksjö, Wilhelm Lindström, Norrtälje, Lennart Ljungquist, Jönköping, Nils H Lundgren, Östersund, Lars Persson, Landskrona och Jostein Westberg, Söderköping.

Ungdomskommitténs ordförande Björn Ansner utdelade fem stipendier till lika många ungdomsledare: Ingemar Eriksson, Norrköping, Siewert Relefors, Avesta, Olov Simu, Kallhäll, Alfred Thomasen, Falkenberg och Ragnar Öberg, Strängnäs.

Till hedersledamöter i förbundet kallades Lars Bäckström, Stockholm, Carl-Axel Ericsson, Stockholm, Alexander Hildebrand, Uppsala och Jean Mörby, Lidköping. Collijnplaketten i guld tilldelades överledaren för SM-tävlingarna i Helsingborg, Roland Carlsson, och Rune Emanuelsson, Skara.

– Tack, det har jag verkligen förtjänat, var Emanuelssons spontana reaktion.

1990 års Schack-Gideon tilldelades Michael Wiedenkeller, Stockholm.

I sitt inledningsanförande tog Wänéus upp ledarrekryteringen och schackets ställning i pressen. Antalet juniorer har ökat med 12 procent och det är viktigt att få fram ledare. Glädjande nog tycks ledarfrågan gå mot en lösning, konstaterade Wänéus. För att få ut schacket i pressen uppmanade han klubbar och enskilda medlemmar att ta kontakt med tidningsfolket.

Förhandlingarna leddes av kommunfullmäktiges förste vice ordförande Sven-Olle Hansson, som förmodligen fick ett positivt intryck av schackspelarna. Det har kanske varit lite si och så med den saken på andra orter...

Verksamhetsberättelsen jämte resultat- och balansräkning godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Centralstyrelsen fick faktiskt många klappar på axeln av tidigare kritiker.

Den enda punkt på dagordningen som vållade debatt var Stockholms SF:s motion om ny klassindelning efter ranking.

– Det är gammal skåpmat, och förslaget kan kastas i papperskorgen, hävdade förre Cs-ledamoten Arne Nyberg. Andra var inte lika kategoriska utan föreslog bordläggning. Det fanns också röster som talade för motionen.

Mats Erikssons, Göteborg och Bo Nybergs, Uppsala inlägg avgjorde förmodligen debatten. Dessa båda framförde tunga argument mot förslaget och ansåg att det borde avslås (se vidare Bo Nybergs artikel).

Innan det var dags för beslut kom ett tilläggsyrkande som innebar att Cs skulle utreda förslaget noggrannare, och att distrikten skulle ta ställning. Det var nära att detta vunnit gehör, men efter votering blev siffrorna 16–16. Det räcker inte enligt stadgarna, ett förslag måste vinna omröstningen.

Det blev alltså papperskorgen – men frågan dyker säkert upp igen...

■ VALEN

Det blev så gott som uteslutande omval enligt följande:

Ordförande: Christer Wänéus, Norrköping.

Ledamöter: Allan Jonasson, Norrköping, Göran Ohlsson, Örebro, Hakon Persson, Lund, Per Sundelius, Örebro och Jan Wikander, Stockholm.

Suppleanter: Ingvar Carlsson, Linköping.

Revisorer: Sven-Olov Ulverius, Skara och Sverker Thulin, Lund.

Suppleanter: Johan Sigeman, Malmö och Anders Wengholm, Alingsås.

Ordförande i UK: Björn Ansner, Malmö.

Ledamot i UK: Mats Eriksson, Göteborg.

Valberedningen: Siewert Relefors, Avesta (sammankallande), Gösta Wiklund, Sandviken och Sten Broddefalk, Västervik (enda nyvalet).

Krister Berg

■ Bo Nyberg, spelare och ledare i Upsala ASS, var en av dem som "sänkte" förslaget att låta rankingtalen bestämma klasstillhörigheten vid SM. Före kongressförhandlingarna skrev han ner sina tankar:

Synpunkter på klassindelningen

SM är för mig årets schackliga höjdpunkt. Med 26 SM-tävlingar bakom mig i klass II, klass I och klass M samt stor erfarenhet av upp- och nedflyttning kan jag väl bedöma motionens effekter. Jag tycker inte att förslaget ska genomföras. Orsaken är att det skulle ta bort det som för mig är själva kärnan i SM-spelet, nämligen kampen om upp- och nedflyttning.

Huvudmotivet för motionen är att undvika att spelare anmäler sig till fel klass. Jag antar man ska tolka motiveringen som att man vill hindra spelare från att medvetet anmäla sig till för hög klass.

Vi som har spelat många SM vet att sådant förekommer. Om det är något större problem vet jag inte. Ofta rör det sig om spelare med hög ranking som enligt motionen ändå skulle få spela i klassen i fråga.

Om man anser det viktigt att spelare anmäler sig till rätt klass så löser man inte detta genom att utgå från rankingtalen. Dessa kan manipuleras, t ex genom att misslyckade turneringar inte rapporteras till klubbens rankingförare.

Jag föreslår följande anmälningsordning:

1) Som en extra uppgift i anmälan ska spelaren ange senaste resultat i en turnering som påverkar klassindelningen (SM, ÖSM eller sanktionerad turnering). Dessa uppgifter kan stickprovskontrolleras och oärlighet bestraffas.

2) Nya spelare inplaceras efter ranking. Samma sak kan gälla spelare som gjort längre uppehåll och under mellantiden förändrat sin spelstyrka.

3) Andra spelare ska ha möjlighet att få dispens. Rankingtal, andra tävlingsresultat och ålder är faktorer som då bör vägas in.

En annan fråga är rätten att spela i en lägre klass än man är kvalificerad till. Detta torde främst gälla klass I-spelare som har "råkat vinna" sin grupp och inte har möjlighet att spela två veckor men ändå gärna vill delta.

Är det viktigt att man spelar i rätt klass? Ja, jag anser det. Inte minst för schackets status som tävlingssport bör det vara ordning och reda i klassindelningen. Rankingtalen är en utmärkt hjälp i många sammanhang, men resultaten i relevanta tävlingar är viktigare. Talen påverkas av många faktorer som inte speglar spelstyrkan, t ex beordrade remier eller omotiverade vinstförsök i lagmatcher. Och om man kombinerar ledarskap med schackspel leder detta ofelbart till nedsatt spelstyrka vid dessa tillfällen.

Redan idag förekommer det att spelare undviker vissa tävlingar för att inte riskera sitt rankingtal. Antag att man har 2005 inför sista ronden i allsvenskan. Man ställer inte upp till spel med motiveringen att man inte vill riskera sitt deltagande i klass M vid kommande SM. Att på detta sätt tvingas välja mellan att vara lojal mot sitt lag eller mot sig själv är inte bra!

Bo Nyberg

FOTNOT: Bo Nyberg vann i Helsingborg en klass I-grupp med 6/9 (+95). Om motionen varit verklighet skulle han inte ha fått ställa upp i klass I!

Första gången SM spelades i Hälsingborg, som det stavades på den tiden, var 1928. Alla deltagarna, 54 man och en kvinna, fick plats i den sal i Rådhuset där 1991 års kongressförhandlingar ägde rum. Arrangörerna ordnade logi till det facila priset av 50 öre per natt...

* * *

Nästa års SM spelas i Borlänge. Någon arrangör för 1993 har inte anmält sig, men en förfrågan har gått till Örebro, SM-värd i samband med ett 40-årsjubileum år 1953. Listigt uträknat, det är 80-årsjubileum 1993...

1. J Hellsten, Limhamns SK	–	½	½	1	1	½	1	½	½	½	½	1	½	½	1	1	10½
2. M Jonsson, SK Rockaden	½	–	½	½	½	1	½	1	1	½	1	1	½	1	1	0	10½
3. N Solin, Solna SS	½	½	–	0	½	½	½	½	½	1	1	½	½	1	1	1	9½
4. J Eriksson, Västerås ÖSK	0	½	1	–	½	0	½	0	½	1	0	1	1	1	1	1	9
5. A Nilsson, Västerås ÖSK	0	½	½	½	–	½	1	1	½	1	½	½	½	½	½	1	9
6. N Hjelm, SK Rockaden	½	0	½	1	½	–	½	0	½	½	½	1	½	1	½	1	8½
7. M Wiander, Bollmora SK	0	½	½	½	0	½	–	0	1	1	1	½	1	1	½	½	8½
8. S Solbrand, Solna SS	½	0	½	1	0	1	1	–	½	½	0	½	½	1	1	0	8
9. J T Storaas, Limhamns SK	½	0	½	½	½	½	0	½	–	½	½	½	½	½	1	1	7½
10. J Hultin, AK-77	½	½	0	0	0	½	0	½	½	–	1	½	1	0	1	1	7
11. V Johansson, Linköpings ASS	½	0	0	1	½	½	0	1	½	0	–	1	½	½	0	½	6½
12. H Lindberg, Horndals SK	0	0	½	0	½	0	½	½	½	½	0	–	1	1	½	0	5½
13. J Henriksson, SK Rockaden	½	½	½	0	½	½	0	½	½	0	½	0	–	½	0	1	5½
14. E Hedman, SK Rockaden	½	0	0	0	½	0	0	0	½	1	½	0	½	–	1	1	5½
15. P Strömberg, Bollmora SK	0	0	0	0	½	½	½	0	0	0	1	½	1	0	–	1	5
16. J Jersblad, Åhus SK	0	1	0	0	0	0	½	1	0	0	½	1	0	0	0	–	4

Delad seger i starkt JSM

Johan Hellsten och Mikael Jonsson – det är namnen på de båda ynglingar som gör upp om 1991 års Junior-SM i ett särspel i höst. Det sker sedan de delat förstaplatsen i den starkast besatta JSM-gruppen på flera år.

Inte mindre än tio av spelarna var rankade över 2200 i den JSM-grupp som arrangörerna i Helsingborg fick se på startlinjen, däribland fyra med elotal (fem om man dessutom räknar in Viktoria Johansson, som har ett kvinnligt elo under 2200).

Av allt att döma blev tävlingen därmed den starkaste sedan premiären 1985, då i stort sett "alla" var med. Så var det inte den här gången, men 1971 är en god årskull som kunde bidra med flera starka spelare trots frånvaro av i första hand Pontus Sjödahl och Jesper Hall.

Högst rankad var också en av 71-orna, **Niclas Hjelm,** SK Rockaden, Stockholm. Psykologiskt är det en lite knepig sits att som sista-årsjunior vara högst rankad; fler chanser gives icke, motståndarna är som regel nöjda med remi och pressen att vinna partierna kan vara besvärande. Hjelm fick heller inte spelet att stämma och låg ännu efter elva ronder under 50 procent, innan en spurt förde upp till sjätte plats.

Han tog 8½ poäng. lika många som sjuan **Michael Wiander.** Denne visade bättre kampvilja än i fjolårets debut och hade häng på täten ända tills förluster mot André Nilsson och Johan Hellsten i trettonde respektive fjortonde ronden förmörkade himlen.

Fyra och femma slutade **Johan Eriksson** och **André Nilsson,** båda på 9 poäng. De kommer från samma klubb, Västerås ÖSK, men är spelmässigt snarare varandras motsatser. Eriksson friskar på i sina partier, är farlig för vem som helst och såg ut att hota ledande Mikael Jonsson efter en svit om fyra vinster i början av andra veckan. Strängen brast dock på slutet med två förluster på de tre sista ronderna. Nilsson är å sin sida sällan främmande för ett tidigt remislut, förlorar inte ofta men skulle tveklöst göra sin obestridliga förmåga större rättvisa med lite mer äregirigt spel.

Trea slutade **Niclas Solin** på 9½ poäng. Möjligen är detta en liten överraskning, men Solnaspelaren har gjort framsteg under det gångna året och var den som främst skuggade täten. Säkert spel, ibland på gränsen till det fridsamma, gav bara en förlust.

BENONI (A 62)

Niclas Solin — Solna SS
Johan Hultin — AK-77

1. d4 Sf6 2. c4 c5 3. d5 e6 4. Sc3 exd5 5. cxd5 d6 6. Sf3 g6 7. g3 Lg7 8. Lg2 0–0 9. 0–0 a6 10. a4 Sbd7 11. e4 Te8 12. Te1 De7 13. h3 h6 14. Lf4 Sh5 15. Ld2 Se5 16. Sxe5 Dxe5 17. Dc1 g5 18. Dd1 Sf6 19. f4 Dd4† 20. Le3 Db4 21. Dd2 Sh5 22. Kh2 gxf4 23. gxf4 f5 24. Lf3 Sf6 25. e5 dxe5 26. fxe5 Txe5 27. Lxh6 Dh4 28. Lxg7 Sg4† 29. Lxg4 Txe1 30. Dxe1 uppgivet.

Även om det nu blir särspel är det knappast fel att säga att JSM-gruppen dominerades av **Mikael Jonsson.** Han tog ledningen i andra ronden, höll den in i mål och ledde länge ensam med en hel poäng – delvis till sin egen förvåning:

– Jag blev chockad av hur bra det gick första veckan, berättar han. Jag var rankad tvåa men skillnaderna var små och nästan alla låg inom 50 poäng. Då är det inte någon mening med att titta på ranking. Innan var jag rätt nöjd med en plats i mitten...

FRANSKT PARTI (C 10)

Mikael Jonsson — SK Rockaden
Peter Strömberg — Bollmora SK

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Sd2 dxe4 4. Sxe4 Sd7 5. Sf3 Sgf6 6. Sxf6† Sxf6 7. Ld3 Le7 8. Lg5 Sd5 9. Lxe7 Dxe7 10. 0–0 0–0 11. Se5 c5 12. dxc5 Dxc5 13. Te1 b6 14. Dh5 h6 15. Df3 Tb8 16. Sg4 Tb7 17. Tad1 f5 18. Se5 g5 19. c4 Sf4 20. Lf1 Tg7 21. Dc3 g4 22. g3 Sh3† 23. Lxh3 gxh3 24. b4 Dc7 25. c5 f4 26. c6 h5 27. b5 fxg3 28. hxg3 h4 29. g4 h2† 30. Kg2 Tf5 31. Dd4 h3† 32. Kxh2 Tf8 33. Te4 Tg5 34. f4 Tg7 35. Dd6 a6 36. a4 Da7 37. Sd7 axb5 38. Dxf8† uppgivet.

Jonsson delade segern med **Johan Hellsten,** och det är inte ologiskt att två av JSM-gruppens yngsta deltagare (74:a respektive 75:a) placerar sig högst. Erfarenheten visar att det ofta är spelare som har ett par år kvar i en klass som vinner, kanske för att de sällan är förhandsfavoriter och vet med sig att de har fler möjligheter.

Hellsten gick igenom tävlingen obesegrad men låg hela tiden efter Jonsson. Det var först i och med två avslutande vinster som han lyckades kämpa sig i kapp.

Tätstriden för de främsta

Johan Hellsten	½	1½	2	3	4	4½	5½	6	6½	7	7½	8	8½	9½	10½
Mikael Jonsson	½	1½	2½	3½	4½	5	6	6½	7½	8	8½	9	9	10	10½
Niclas Solin	½	1½	2	3	3	3½	4½	5½	6	6½	7	7½	8½	9	9½
Johan Eriksson	½	½	1	2	3	3½	3½	4½	5½	6½	7½	8	8	9	9
André Nilsson	½	½	1½	2	3	3½	4	4½	5	5½	6	7	8	8½	9
Niclas Hjelm	½	1	2	2½	2½	2½	3	3½	4	4½	5	6	7	7½	8½
Michael Wiander	½	1½	2	3	4	5	5½	6	6	7	7½	8	8	8	8½

FRANSKT PARTI (C 01)

Johan Hellsten — Limhamns SK
Michael Wiander — Bollmora SK

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Sc3 Sf6 4. Lg5 Lb4 5. exd5 exd5 6. Df3 Sbd7 7. Ld3 c5 8. De2† De7 9. Dxe7† Kxe7 10. 0–0–0 Lxc3 11. bxc3 Sb6 12. dxc5 Sa4 13. f4 Sxc5 14. Te1† Kd6 15. Lxf6 gxf6 16. Sf3 Ld7 17. Sd4 Tac8 18. Sf5† Lxf5 19. Lxf5 Sa6 20. Te3 Tc4 21. g3 h5 22. Td1 Tc5 23. Ted3 Sc7 24. Le4 b5 25. h4 a5 26. Lf3 Th7 27. Kb2 Th8 28. Th1 Th7 29. g4 hxg4 30. Lxg4 Tc4 31. Lf3 Txf4 32. h5 Th6 33. Thd1 Tf5 34. a4 bxa4 35. c4 Tfxh5 36. Lxh5 Txh5 37. cxd5 a3† 38. Kxa3 Th4 39. Tb3 a4 40. Tb6† Ke5 41. d6 uppgivet.

Mats Eriksson

JSM-statistik

- **Mesta vitspelare: Henrik Lindberg med 50 % som vit och 21,4 % svart, Erik Hedman med 57,1 % som vit och 18,8 % som svart samt Jan Thomas Storaas med 62,5 % som vit och 35,7 % som svart.**
- **Mesta svartspelare: André Nilsson med 50 % som vit och 71,4 % som svart, Johan Hellsten med 62,5 % som vit och 78,6 % som svart samt Peter Strömberg med 28,6 % som vit och 37,5 % som svart.**
- **Totalt tog vitspelarna 66 (= 55 %) av de 120 poäng som stod på spel.**
- **Spelade mest gjorde Johan Jersblad med 39,1 drag per parti, Stefan Solbrand med 39,0 och Erik Hedman med 38,7 drag per parti.**
- **Minst spelade André Nilsson med 26,6 drag per parti, Niclas Solin med 29,7 och Henrik Lindberg med 30,1 drag per parti.**
- **Ett genomsnittligt JSM-gruppsparti pågick i 34,3 drag.**

Vädringspaus

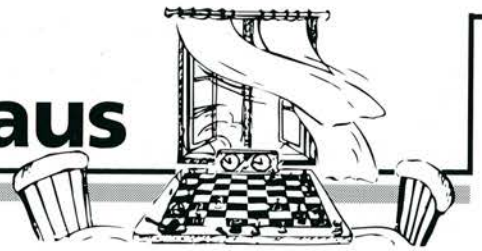

I Helsingborg

En dag var överledaren Roland Carlsson, som annars fanns på plats både bittida och sent, plötsligt försvunnen. Orsak: Han fyllde 65. Andra "fyll-åringar" under SM: Lars-Åke Schneider, 36, Bengt Svensson, 31, Rikard Winsnes, 23, Johan Furhoff, 22.

* * *

Flest rankingpoäng av alla tjänade 16-årige Leon Lindbäck, SK Rockaden, Stockholm, som blev tvåa i en kadettkvalgrupp och gick 133 plus. I finalen skrapade han ihop ytterligare 29. En annan poängslukare var Lennart Uvhagen, Nora SS (bror till Ann) som ökade sitt rankingtal med 130 poäng genom att vinna en klass II-grupp med 7½/9.

* * *

Avlyssnat i veteranklassen:
– Hur gick det?
– Det blev en halva...
– Jamen du stod ju så bra...
– Du förstår, har man en bonde mer så kan ingen neka när man bjuder remi. Och sen kan man gå och titta och ha det skönt...

* * *

Ett 20-tal kvinnliga spelare deltog och flera svarade för goda resultat. För andra året i följd tävlade Viktoria Johansson, Linköpings ASS i JSM-gruppen och hennes klubbkamrat Ingela Eriksson slogs in i det sista i toppen av juniorkvalgruppen.

I klass M klarade Susanne Berg, Örebro SS nytt kontrakt för tredje året i följd och Lena Samuelsson, Wasa SK segrade i en klass I-grupp med 5/7. Snart finns det så många spelstarka damer att de skulle kunna bilda en egen klass M-grupp. Fler är på väg: Schackgymnasissan Nelly Sällqvist, Schack 08 vann en klass III-grupp med 6/7.

* * *

Ett dussin schackklockor stals. Klockor försvann även i samband med Öppna SM i Malmö. Ska man verkligen behöva kedja fast dem?

* * *

Ingen spelare genomförde SM utan att tappa poäng. Närmast full pott var Paul Cronholm, Helsingborgs SS med 7½/8 i klass III, Jonas Lundvik, Wattholma SS med 6½/7 i klass II, Jakob Melchior, SS Manhem 6½/7 i klass III samt Peter Olsson, Nybohovs SK, Robert Andersson, Halmstads SS och Pekka Penttilä, Skärblacka SK som i sina respektive klass III-grupper tog 5½/6. Vi ska heller inte glömma Erik Angelstam, Skinnskattebergs SK och Harry Larsson, Uddevalla SS: 6½/7 under veteranernas första vecka.

* * *

Nyhetsredaktionerna på Sveriges Television sov sig som vanligt igenom SM. TV4 hälsade däremot på i Filbornaskolan och reportern Calle Magnell åstadkom ett hyggligt inslag. TT hade förträfflig rapportering, tack vare Björn Ansner.

* * *

Helsingborg går till historien som Vitamin-SM. Ett uppskattat initiativ var den "bjudfrukt" som alltid fanns till hands i SM-gruppen, JSM-gruppen och Mästarelit. Fast någon klagade på att äpplen inte är någon "ljudlös" frukt – Thomas Engqvist t ex var övertygad om att äpplena låg bakom flera poängförluster...

Längsta resan till SM hade Rolf Lundqvist, Helsingborgs SS som kom ända från Australien där han bott i 19 år. I sitt första SM sedan 1963 blev han trea i en klass I-grupp med 4/6.

* * *

Tony Herrström, Linköpings ASS utnämnes härmed till SM:s främste pattspecialist. Två gånger lyckades han, med motståndarens benägna bistånd, rädda en halva i klass M:5. I åttonde ronden såg brädet ut så här:

Herrström

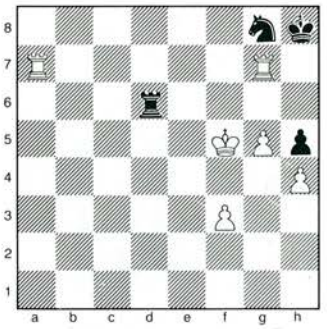

Michael Bergman
Kristallens SK

53. – Sh6†!? 54. gxh6?? Tf6† 55. Kg5 Tg6† 56. Kf4 Tf6† 57. Kg3 Txf3† 58. Kh2 Th3† 59. remi.

I elfte ronden var det dags igen:

Daniel Carlsson
Limhamns SK

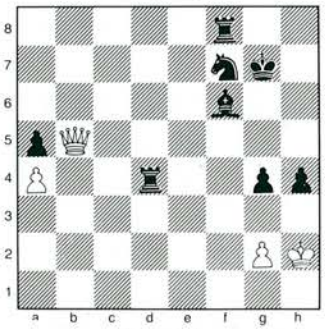

Herrström

51. – g3†? 52. Kh3 Sg5†? 53. Dxg5†! Kf7 54. Dxf6† remi.

■ Juniorkvalet

fick en oväntad och något snöplig upplösning. I sex ronder ägdes tävlingen av dess högst rankade deltagare, 17-årige Tomasz Ludvikov, Upsala ASS och två ronder före slut delade han ledningen med Mikael Källgren, Hässelby SK. Dessa båda hade startat med vardera tre segrar, spelat remi inbördes och därefter tappat ytterligare var sin halvpoäng.

I sjunde ronden förlorade Ludvikov mot Terry Feiff, SS Manhem efter endast ett 20-tal drag och vips var både Feiff, Källgren samt Kent-Åke Sköld, Hultsfreds SK förbi. Men det fanns ju fyra platser i nästa års JSM-grupp att spela om...

Ludvikov bodde under hela tävlingen i Malmö tillsammans med en klubbkamrat. På morgonen den dag då den tidigarelagda sista ronden spelades missade de tåget och hann inte fram till Helsingborg i tid. Kristian Stålne, Växjö SK fick en gratisetta mot Ludvikov och tog därmed en av de fyra tätplatserna.

Feiff och Källgren säkrade avancemanget med en inbördes remi. Den fjärde platsen tillföll Sköld som i ett långt och hårt parti mot Ingela Eriksson, Linköpings ASS tog den halva som behövdes.

Thomas Ståhl, SK Passanten kom efter seger i sista ronden mot Christin Andersson, Limhamns SK upp i samma slutpoäng som kvartetten i toppen men hans kvalitetspoäng räckte inte.

57 spelare startade och alla utom en fullföljde. Två flickor gick in bland de tio bästa enligt följande:

1) Kent-Åke Sköld, Hultsfreds SK 6, 2) Mikael Källgren, Hässelby SK 6, 3) Kristian Stålne, Växjö SK 6, 4) Terry Feiff, SS Manhem 6, 5) Thomas Ståhl, SK Passanten, Huddinge 6, 6) Alexander Karlsson, SK Passanten 5½, 7) Ingela Eriksson, Linköpings ASS 5½, 8) Richard Persson, Limhamns SK 5½, 9) Tomasz Ludvikov, Upsala ASS 5, 10) Christin Andersson, Limhamns SK 5, 11) Fabian Beijer, Hultsfreds SK 5, 12) Anders Umegård, Västerås ASK 5, 13) Per Svensson, Linköpings ASS 5, 14) Patrik Sjöborg, Västerås SA 5.

■ Mephisto vann för åttonde gången i rad VM för mikrodatorer som spelades i Vancouver, Kanada.

Toppresultat av Gannholm, 82

1. Bengt Andersson, Kymbo SK	–	½	0	1	1	1	1	1	1	6½
2. K E Gannholm, Burs SK	½	–	1	1	0	1	½	1	1	6
3. Anders Sahl, Lundby SS	1	0	–	1	½	0	1	½	1	5
4. Gunnar Johanson, Nyköpings ASK	0	0	0	–	1	1	1	1	1	5
5. Sture Nyman, Falkenbergs SK	0	1	½	0	–	½	1	1	1	5
6. Ivar Norbeck, Uppvidinge SK	0	0	1	0	½	–	1	1	1	4½
7. Hugo Florin, SS Manhem	0	½	0	0	0	0	–	1	1	2½
8. Torsten Oskarsson, Helsingborgs ASK	0	0	½	0	0	0	0	–	½	1
9. Gunnar Carlsson, HG-Schack	0	0	0	0	0	0	0	½	–	½

❑ Man kan inte undgå att fyllas av respekt för en kämpe som Karl Erland Gannholm, som vid 82 års ålder fortfarande är med och slåss om SM-titeln i veteranernas elitgrupp. I sitt 52:a SM i rad (!) gav han slutsegraren Bengt Andersson en match in på mållinjen.

De båda möttes i sista ronden i ett parti som slutade med remi efter hård kamp. Det var den halvan Andersson behövde för att vinna.

Högst rankad var fjolårssegraren Sture Nyman, som emellertid inte visade samma goda form som tidigare. I stället var det Anders Sahl som startade bäst med 4½/5. I andra ronden slog han Bengt Andersson, som därefter inledde en formidabel svit med sex segrar i följd. Sahl kroknade däremot, liksom i fjol, på uppploppet och förlorade sina två sista partier.

Tävlingen, för första gången under de senaste åren med en medelranking under 1900, blev en aning förryckt i och med att dess äldste deltagare, 85-årige Jean Mörby, Lidköpings SS tvingades bryta efter två ronder på grund av ett dödsfall i den nära vänkretsen.

Bengt Andersson gjorde entré bland veteranerna i fjol med en god andraplacering. Sitt bästa parti åstadkom han mot den farlige angreppsspelaren Gunnar Johanson. En kombination i mittspelet avgjorde:

Johanson

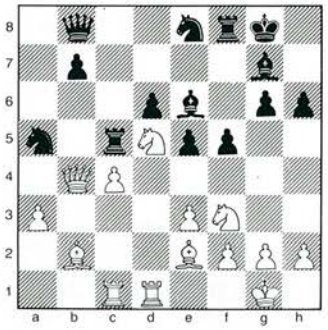

Andersson

24. Lxe5! Lxd5 (24. – Lxe5 25. Sxe5 Sc6 26. Sxc6 Txc6 27. Se7†) **25. Dxc5! Lxf3** (25. – dxc5 26. Lxb8) **26. Lxf3 Lxe5** (26. – Sb3 27. Dd5†) **27. Dxa5** och med kvalitet och bonde mer hade vit inga svårigheter att vinna.

SK Rockaden, Stockholm hade flest SM deltagare, 47 stycken, och blev inte oväntat än en gång bästa klubb med 30 "medaljpoäng". Sedan följde Limhamns SK 18, Upsala ASS 17, SS Manhem och Västerås SA 13, Bollmora SK, SK Kamraterna, Göteborg och Lunds ASK 11, Helsingborgs SS och SK Rockaden, Umeå 10, Götaverkens SK, Majornas SS, Växjö SK och Åstorps SS 9.

■ MÄSTARKLASSEN

spelades för första gången på länge i Bergergrupper, en tävlingsform som avgjort är att föredra. Arrangörerna var frikostiga med dispens- och vakansplatser och på så sätt fick man ihop sex 14-mannagrupper.

Av dussinet D- och V-spelare var det bara en som inte klarade procenten. Flera gick in på prisplats och Mattias Ådahl, Västerås SA vann sin grupp i god stil. Ådahl svarade tillsammans med rutinerade Kurt Andersson, SS Allians, Skänninge för en av SM:s mest rafflande partiavslutningar:

Ådahl

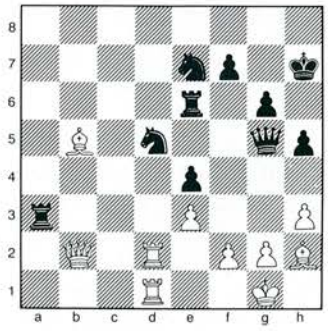

Andersson

40. – Sxe3!? (med matthot) **41. fxe3 Txe3 42. Td8!?** (med matthot) **Sg8 43. Tf8 Tf3 44. Kh1 Tff6 45. Tdd8 Sh6 46. Da3 Tf2 47. Lg3 e3 48. Lxf2 exf2 49. Df3 Tf6 50. Th8† Kg7 51. Dc3 Dxb5** och här gick tiden ut för vit som nu är förlorad. Men här finns plats för analyser...

Dock, det man främst kommer att minnas är 73-årige Stig Lundholms fantastiska uppvisning. Efter tre inledande remier tappade han bara en halva. Han hade säkrat gruppsegern två ronder före slut och hade 2½ poäng till godo på närmaste man.

Lundholm erövrade SM-titeln 1944. Han är en av de mycket få som har vunnit SM även i korr (1948), en disciplin i vilken han är internationell mästare.

Annars har mästarklassen föryngrats kraftigt på senare år och det verkar som om många lite äldre spelare drar sig för att offra två sommarveckor på tufft SM-spel. Två, förutom Lundholm, som lyckades hålla ungdomarna bakom sig var emellertid Ingvar Carlsson, Linköpings ASS – också IM i korr – och Tomas Olsson, Lunds ASK, med tidigare erfarenhet av SM-gruppen. Prislistorna i övrigt innehöll förbluffande många namn som man för bara något år sedan hittade i kadettgrupperna.

Här är resultaten för de främsta i klass M:

Grupp 1: 1) Emil Hermansson, Kiruna SS 9, 2) Daniel Ronneland, AK-77 8½, 3) Staffan Zetterberg, Horndals SK 8, 4) Henri Majanmaa, SK Rockaden, Stockholm 7½, 5) Mikael Didriksson, Västerås ÖSK 7½, 6) Kenneth Fahlström, Majornas SS 7½, 7) Rune Ljungberg, Wasa SK 6½, 8) Alexander Brontz, Åstorps SS 6½.

Grupp 2: 1) Ingvar Carlsson, Linköpings ASS 10, 2) Tom Braathen, Vällingby SS 9, 3) Ove Nilsson, En Passant, Svedala 7½, 4) Per Söderberg, Fagersta SS 7½, 5) Bo Aurell, Hässleholms SK 7, 6) Mats Nystrand, Jönköpings SS 7, 7) Erik Malmstig, SK Rockaden, Umeå 6½, 8) Thomas Tallinger, Åstorps SS 6½.

Grupp 3: 1) Jörgen Eriksson, SK Rockaden, Umeå 9½ (av 12), 2) Ove Lundberg, Upsala ASS 9, 3) Bo Sundell, Fagerviks SK 8½, 4) Mephisto Lyon 8½, 5) Lennart Jönsson, Malmö AS 7, 6) Jörgen Dalmau, Solna SS 6.

Grupp 4: 1) Stig Lundholm, Helsingborgs SS 11, 2) Arvid Wikner, SS Manhem 8½, 3) Karl-Olof Carlsson, SK Rockaden, Umeå 7½, 4) Peter Collett, Wasa SK 7½, 5) Uno Axelsson, SK Kamraterna, Göteborg 7, 6) Magnus Fäldt, Schack 08 7, 7) Håkan Frisén, Hultsfreds SK 6½.

Grupp 5: 1) Mattias Ådahl, Västerås SA 10, 2) Daniel Carlsson, Limhamns SK 9, 3) Peter Bergström, Solna SS 8, 4) Kurt Andersson, SS Allians, Skänninge 7½, 5) Sten Säfholm, Wasa SK 7½, 6) David Nygren, Piteå SK 7, 7) Björn Sandberg, Majornas SS 6½, 8) Magnus Eriksson, Horndals SK 6½.

Grupp 6: 1) Tomas Olsson, Lunds ASK 9½, 2) Johan Hellgren, Lidköpings SS 9, 3) Lars Blomström, Karlskoga SK 9, 4) Anders Nylén, Limhamns SK 8, 5) Andreas Meyer, Lunds ASK 7½, 6) Olle Wademark, SK Rockaden, Stockholm 7.

Fyra datorer deltog, en i klass M och tre i klass I. Alla klarade sig hyggligt och Mephisto Lyon blev fyra i M:3. Inför mötet med maskinen i elfte ronden spelade Lars Bergström, Alvesta SS igenom alla dess partier. Det hjälpte inte – Mephisto vann ändå...

* * *

Lagom till starten gick Filbornaskolans värmesystem baklänges i hettan och på morgonen då den första ronden skulle spelas var det omkring 40 grader i lokalerna. Chokladen smälte i kafeterian och arrangörerna (kall)svettades. Lyckligtvis blev det drägligare temperatur under dagens lopp.

TUFFA TAG I KVALET FÖR TOPPRANKADE KADETTER

Fyra av de 113 deltagarna – exakt samma siffra som i fjol – i årets kadettkval hade mer än 1900 i ranking. Endast två av dem lyckades ta sig till final. Tävlingarna var över lag jämna och i två av grupperna räckte 6 poäng för seger.

Det mest anmärkningsvärda var att Nordskånes Schackförbund, som är sparsamt representerat i elitsammanhang, erövrade tre av de åtta finalplatserna.

I grupp 1 var topprankade Martin Nilsson, Kristianstads SK storfavorit. Han inledde också övertygande med fem raka vinster. I sjätte ronden stupade han emellertid mot Magnus Carlsson, SK Kamraterna, Göteborg som därmed hämtade in ett försprång på en poäng. Båda tog 1½ under slutronderna och det gav god marginal till övriga konkurrenter.

SK Rockaden, Stockholm hade 29 (!) spelare på plats. En av dem var Leon Lindbäck, som med endast 1423 i ranking stod för en utomordentlig insats i grupp 2. Efter tre raka segrar låg han i täten och där höll han sig kvar ända till slut. Han fick visserligen dela segern med Tomas Degerhammar, Kristianstads SK – som var högst rankad – men genomförde liksom denne turneringen utan nederlag. Allvarligaste opponenten var Joel Samuelsson, Nynäshamns SK. I sjätte ronden blev han dock besegrad av Degerhammar och två avslutande ettor räckte inte.

I grupp 3 öppnade Johan Henriksson, SK Rockaden, Stockholm bäst med 4½/5. I rond 6 fick han en nolla mot Magnus Nilsson, Åhus SK som övertog ledningen. Före sista ronden ledde Nilsson med en poäng och hade råd att förlora mot Toni Soppela, Gävle SA. Remi säkrade den andra finalplatsen åt Henriksson medan Soppela hade för låg kvalitetspoäng.

Även i grupp 4 fick kvalitetspoängen avgöra. Före näst sista ronden ledde Mattias Nilsson, Eskilstuna SK med en halva före Henrik Axelsson, SS Manhem sedan dessa två spelat remi inbördes. Långt ner på listan fanns Krister Holmberg, Åstorps SS som hade ett avbrutet parti mot Nelly Sällqvist, Schack 08.

Holmberg vann hängpartiet, fick möta Nilsson – och vann. Axelsson, som turneringen igenom vann och remiserade i behaglig takt, segrade också och slutet på visan blev att Holmberg, Axelsson och Nilsson stannade på samma poäng. 3 kvalitetspoäng utestängde Nilsson från finalen.

För den som vill ha en fingervisning om standarden i kadettoppen kan vi berätta att Mattias Nilsson under den andra SM-veckan vann en klass I-grupp med 7/9. Tvåa i samma grupp blev Johan Upmark, SK Rockaden, Stockholm som i kadettgrupp 3 belade sjätte plats.

De bästa i kvalturneringarna:

Grupp 1: 1) Magnus Carlsson, SK Kamraterna, Göteborg 6½ (av 8), 2) Martin Nilsson, Kristianstads SK 6½, 3) Björn Fröberg, SK Rockaden, Stockholm 5½, 4) Anders Nilsson, Åstorps SS 5½, 5) Nils Vikmång, Schack 08 5, 6) Henrik Enström, Majornas SS 5, 7) Said Outgajjnuft, SS Manhem 5, 8) Andreas Ohlsson, Köpings SS 5, 9) Oscar von Bahr, SK Passanten 5, 10) Peter Svensson, Schack 88, Hammerdal 4½, 11) Tobias Bende, Skövde SS 4½, 12) Andreas Montero, Lundby SS 4½.

Grupp 2: 1) Tomas Degerhammar, Kristianstads SK 6½, 2) Leon Lindbäck, SK Rockaden, Stockholm 6½, 3) Joel Samuelsson, Nynäshamns SK 6, 4) Johannes Lindvall, Majornas SS 5, 5) Henrik Nässén, Arosspringaren, Västerås 4½, 6) Johan Persson, SK Rockaden, Stockholm 4½, 7) Josef Ask, Schack 08 4½, 8) Henrik Karlsson, Limhamns SK 4½, 9) Jonas Olsson, Ystads SS 4½, 10) Per Wallin, SK Rockaden, Stockholm 4½, 11) Fredrik Sassenberg, SK Rockaden, Stockholm 4½, 12) Magnus Eriksson, Lundby SS 4½.

Grupp 3: 1) Johan Henriksson, SK Rockaden, Stockholm 6, 2) Magnus Nilsson, Åhus SK 6, 3) Toni Soppela, Gävle SA 6, 4) Jonas Granath, Västerås ÖSK 5½, 5) Rasmus Holving, SK Rockaden, Stockholm 5, 6) Johan Upmark, SK Rockaden, Stockholm 5, 7) Anders Bäcklund, SS Manhem 5, 8) Oscar Björnham, SK Rockaden, Umeå 5, 9) Jesper Wallentin, Schack 08 5, 10) Guillermo Rivera, Kristallens SK 5, 11) Dan Larsson, SK Vi-Mo, Falkenberg 5, 12) Daniel Jonsson, SS Manhem 4½, 13) David Fendrich, SS Manhem 4½.

Grupp 4: 1) Krister Holmberg, Åstorps SS 6, 2) Henrik Axelsson, SS Manhem 6, 3) Mattias Nilsson, Eskilstuna SK 6, 4) Stefan Schneider, Limhamns SK 5½, 5) Daniel Lundin, SK Rockaden, Stockholm 5, 6) Henrik Hedberg, HG-Schack, Helsingborg 5, 7) Adam Birgivi, SK Rockaden, Stockholm 5, 8) Sebastian Wahlström, SK Rockaden, Stockholm 4½, 9) Anders Frölander, SK Rockaden, Stockholm 4½, 10) Cecilia Stesser, Upsala ASS 4½, 11) Jens Riis, Hässleholms SK 4½, 12) Pierre Ivarsson, KH-Alliansen 4½.

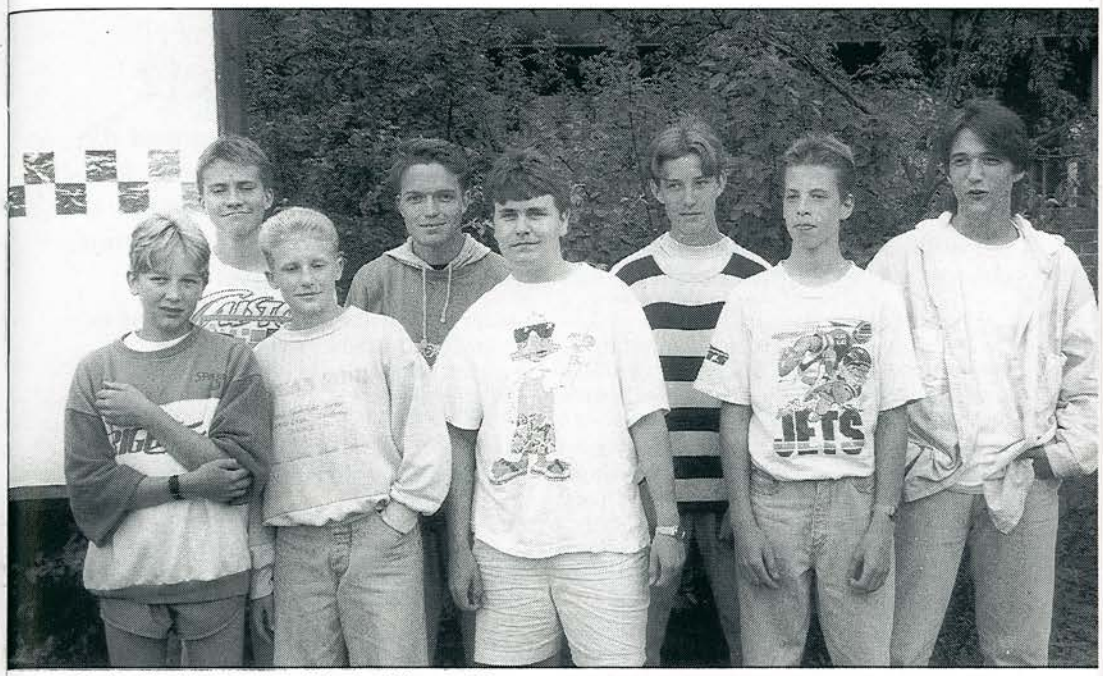

Kadettfinalisterna fr v Martin Nilsson, Henriksson, Carlsson, Magnus Nilsson, Holmberg, Lindbäck, Axelsson och Degerhammar. (Foto: Björn Ansner)

I Kadett-VM

i brasilianska Guarapuava tog Patrik Lyrberg och Nina Kiema båda 5½ poäng av 11 möjliga. Deras preliminära placeringar är sextonde respektive fjortonde. Nya världsmästare blev för pojkar S Kumaran, England på 8 poäng och Natasa Strizak, Jugoslavien på 8½.

I VM för flickor-18 på samma plats erövrade Ingela Eriksson 6 poäng av 11 och slutade preliminärt på elfte plats. Hon deltog på egen bekostnad i mästerskapet, som vanns av Churtidze, Sovjet på 9½ poäng. Pojkar-18 vanns av Vladimir Kramnik, också Sovjet, på 8½.

Internationellt

22 september–2 oktober spelas den 7:e internationella öppna turneringen "Primorsko -91". Två yngre spelare har möjlighet att få delta som Sveriges representanter. De får betala resan själva men får på plats kost och logi på hotell, fickpengar och fri startavgift. Kontakta Mats Eriksson, 031/29 11 82!

GÖTEBORGSMÄSTERSKAPET:

Överraskande seger för Kretz

Göteborgsmästerskapet 1991 blev det starkaste på mången god dag och tävlingskommittén, som hade låtit eloregistrera turneringen, kunde med rätta känna sig nöjd. Och visst ska det gå att anordna starka tävlingar också i rikets andra stad med ett tjog internationellt rankade spelare – om inte annat så har AK-77 visat det tidigare!

Efter tre ronder stod fem spelare på 2 eller 2½ poäng, nämligen Kamraternas fyra Alagsspelare Matti och Gösta Svenn, Lars-Erik Johansson och Claes-Göran Olausson samt orankade Johan Kretz, SS Manhem.

I ronderna 4 och 5 minskade tätgruppen genom att Matti Svenn föll bort efter förluster mot sin broder och Johansson, och Olausson genom nollor mot mera otippade Engsner och Åberg. Det tremannalopp som uppstod skulle avgöras först i slutronderna, då Kretz mötte Gösta Svenn och Johansson.

Med två ronder kvar ledde Johansson och Kretz på 6 före Gösta Svenn på 5. Svenn vann över Kretz i ett långt kampparti, där Kretz miste remin runt 50:e draget.

Slutstridens olycksfågel blev Johansson. I åttonde ronden stod han på vinst mot Olausson men förbisåg en tredragsmatt, och i nionde tappade han tråden i fördelaktig ställning mot Kretz och förlorade. Därmed blev avbrottet Gösta Svenn– Björn Sandberg avgörande. Före partiet var det inte många som trodde på Sandberg men efter åtta timmars spel var remin ett faktum.

För Johan Kretz, som i och med detta och andra resultat bör få ett elotal strax under 2300, var detta den största framgången hittills. Självklart är utgången överraskande i den starkt besatta turneringen, men Kretz har under de senaste åren utvecklat sitt spel som fått mera strategisk bredd.

I det här partiet kommer svart aldrig ur tvångströjan:

GRÜNFELDINDISKT FÖRSVAR (D 85)

Johan Kretz	**Matti Svenn**
SS Manhem	SK Kamraterna

1. d4 Sf6 2. c4 g6 3. Sc3 d5 4. cxd5 Sxd5 5. e4 Sxc3 6. bxc3 Lg7 7. Sf3 c5 8. Tb1 0–0 9. Le2 cxd4 10. cxd4 Da5† 11. Dd2

Kretz avvecklar till slutspel i stället för att välja den kritiska gambitvarianten 11. Ld2 Dxa2.

11. – Dxd2† 12. Lxd2 e6 13. 0–0 b6 14. Tbc1 Lb7 15. Tc7!? La6?!

Svart borde ha synat bondeoffret genom 15. – Lxe4. Encyklopedin anser att svart står bättre efter 16. Sg5 Ld5 17. Lb4 Td8, men riktigt så enkelt är det inte efter 18. Tfc1! (18. Sxf7? Td7). 18. – Lxd4 verkar stranda på 19. Le7! Td7 20. Tc8† Kg7 21. Lf8† Kf6 22. Sxh7† Kf5 23. Ld3† Le4 (23. – Kf4 24. Lh6† Kg4 25. h3† Kh5 26. Lg5!) 24. g4† Kf4 25. Lxe4 och svart får inte ut sin damflygel. En möjlighet är 18. – Sc6!? 19. T1xc6 Lxc6 20. Txc6 Txd4 med ungefär lika spel.

16. Lxa6 Sxa6 17. Tc4

Med avsikten 17. – b5 18. Tc6 Sb8 19. Tc5 a6 20. Tc7!.

17. – Tfc8 18. Tfc1 Txc4 19. Txc4 Td8 20. Kf1 h6

Här föll 20. – b5 21. Tc6 Sb8 22. Tc5 Lxd4?? på 23. Sxd4 Txd4 24. Tc8† Kg7 25. Lc3. Textdraget förhindrar Lg5 och förbereder dessutom expansion på kungsflygeln.

21. Ke2 g5?

Ett av allt att döma avgörande feldrag, för de svarta bönderna blir förr eller senare splittrade. På 21. – f5!? kunde ha följt 22. e5 g5 23. Lc3 med idén 24. h4 g4 25. Se1 och Sd3–f4.

Ivantjuk pappa

Michael Adams, England och Jaan Ehlvest, Sovjet delade segern i en kategori XIII-turnering i Terrassa, Spanien med 6½/9, en poäng mer än den nya världstvåan Vasilij Ivantjuk. Den ukrainske stormästaren var kanske inte lika koncentrerad som vanligt – mitt under turneringen blev han pappa till en son.

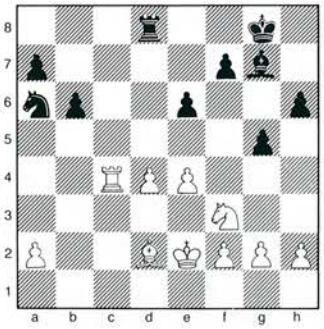

22. g4! Td7 23. e5!

Släppet fältet d5 och ställer de egna bönderna på löparens färg – men vit får terräng. Svarts tryck mot d4 neutraliseras och springaren som kommer till d5 kan bytas av.

23. – Tc7 24. Kd3 b5

Så gott som tvunget på grund av 24. – Txc4 25. Kxc4 Sc7 26. Lb4 Lf8 27. Ld6.

25. Txc7 Sxc7 26. h4 gxh4 27. Sxh4 Sd5 28. Sg2 Lf8

Eller 28. – Kh7 29. Se3 Sxe3 30. Lxe3 (inte 30. Kxe3 h5).

29. Se3 Sxe3 30. Kxe3

Stoppar eventuella svarta motspelsförsök med a7–a5.

30. – f6 31. f4 fxe5 32. dxe5 Le7 33. Kd4

Och inte 33. f5?? Lg5† och svart vinner bondeslutspelet. Resten är, som det brukar heta, en tekniksak.

33. – h5 34. gxh5 Kg7 35. f5 exf5 36. Kd5 Kf7 37. Lc3 Lf8 38. e6† Ke8 39. Ld2 Ke7 40. Lb4† Ke8 41. Lxf8 uppgivet.

(Kommentarer efter Johan Kretz)

Slutställning: 1) Johan Kretz, SS Manhem 7 (av 9), 2) Gösta Svenn, SK Kamraterna 6½, 3) Lars-Erik Johansson, SK Kamraterna 6, 4) Anton Åberg, Lundby SS 5, 5) Claes-Göran Olausson, SK Kamraterna 5, 6) Niklas Engsner, SS Manhem 4, 7) Matti Svenn, SK Kamraterna 3½, 8) Johan Hultin, AK-77 3, 9) Bertil Westin, SK Kamraterna 2½, 10) Björn Sandberg, Majornas SS 2½.

Mats Eriksson

MALMÖMÄSTERSKAPET:

Brynell vann för fjärde gången

Stellan Brynell, Limhamns SK vann årets Malmömästerskap en halv poäng före Arnthor Einarsson, Malmö SS. Det var Brynells fjärde seger i en tävling som har existerat i 65 år. Limhamnsspelaren har tidigare vunnit 1985, 1987 och 1988.

Han har en bit fram till de verkligt stora. Inge Johansson segrade åren 1940–62 inte mindre än 13 gånger och Anton Fridh har 12 segrar. Så sent som 1989 lurade Fridh Brynell på titeln.

I årets tävlingar deltog 70 spelare, obetydligt fler än i fjol då man noterade den lägsta deltagarsiffran på 40 år. Kanske har det stora tävlingsutbudet i Malmöregionen skapat en viss mättnad.

Sedan mitten av 80-talet har toppgruppen som regel spelat en eloturnering, så även i år. Som ende IM var Brynell överlägset högst rankad. Det betydde emellertid inte att han hade någon lätt uppgift. Efter halva tävlingen hade han tappat två remier och ledde med en halv poäng före Einarsson.

Dessa båda fick sedan upp ångan ordentligt och i sjunde ronden tog Brynell sin tredje etta i rad. Einarsson noterade sin fjärde:

DAMBONDESPEL (D 03)

Arnthor Einarsson	**Ulf Karlsson**
Malmö SS	Kirsebergs SK

1. d4 Sf6 2. Sf3 d5 3. Lg5 e6 4. e3 c5 5. Sbd2 Le7 6. c3 Sc6 7. Ld3 0–0 8. De2 cxd4 9. exd4 b6?! 10. 0–0–0 Dc7 11. Kb1 a5 12. h4 h6 13. g4! Sxg4 14. Tdg1 h5? 15. Se5 Scxe5 16. dxe5 Lxg5 17. Txg4! hxg4 18. hxg5 g6 19. f4 uppgivet.

I näst sista ronden förlorade Brynell mot Mohamed Esam, en stark egyptier som under den gångna säsongen har seriespelat för Helsingborgs SS och som besegrade Brynell

även i cupens regionfinal. Einarsson – som i tredje ronden fick sin hittills enda förlust mot just Esam – tog sin femte raka seger och gick förbi Brynell.

Slumpen hade ordnat en riktig final i det att Einarsson och Brynell möttes i sista ronden. Brynell var tvungen att vinna – med svart...

BENONI (A 79)

Arnthor Einarsson	**Stellan Brynell**
Malmö SS	Limhamns SK

1. d4 Sf6 2. c4 c5 3. d5 g6 4. Sc3 d6 5. e4 Lg7 6. Le2 0–0 7. Sf3 e6 8. 0–0 exd5 9. cxd5 Te8 10. Sd2 Sa6 11. f3 Sc7 12. a4 b6 13. Sc4 La6 14. Lg5 h6 15. Lh4 Dd7!? 16. Tb1 Sh5 17. Sa3?! Lxc3 18. bxc3 Lxe2 19. Dxe2 Dxa4 20. Ta1 Dd7 21. c4 a6 22. f4? f5 23. e5

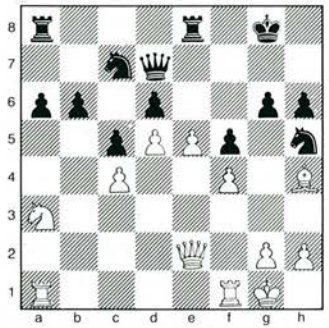

23. – Sxf4! 24. Txf4 Txe5 25. Db2 g5 26. Tf3 gxh4 27. Dxb6 Te2 28. Taf1 Tae8 29. Db1 Dg7 30. T3f2 T8e4 31. h3 Se8 32. Dd1 Txf2 33. Txf2 Dc3 34. Df3 Te1† 35. Kh2 Da1 36. g3 Th1†! 37. Dxh1 hxg3† 38. Kg2 Dxh1† 39. Kxh1 gxf2 40. Kg2 Kf7 41. Kxf2 Kf6 42. uppgivet.

Slutställning: 1) Stellan Brynell, Limhamns SK 7, 2) Arnthor Einarsson, Malmö SS 6½, 3) Mohamed Esam, Malmö SS 6, 4) Björn Ansner, Limhamns SK 5, 5) Peter Berntsen, Limhamns SK 5, 6) Krister Larsson, Limhamns SK 4, 7) Lennart Jönsson, Malmö AS 3½, 8) Ulf Karlsson, Kirsebergs SK 3, 9) Kent Olsson, Kirsebergs SK 2½, 10) Luka Vujanović, Kirsebergs SK 2½.

Hans Nilsson, Malmö AS vann klass M/A med 7½/9 före Pierre Nordsten, Limhamns SK medan Jörgen Sollenborn, Malmö AS segrade i klass B med 5½/7 före Ulf Rosander, SK Tidsnöd . Övriga klassegrare blev Jan Johansson, Malmö AS respektive Richard Kuznecov, SK-87 och Henrik Persson, Limhamns SK.

Till sist ett parti från klass M/A:

KUNGSINDISKT FÖRSVAR (E 62)

Max Ståhlberg	**Pierre Nordsten**
Malmö AS	Limhamns SK

1. d4 Sf6 2. c4 g6 3. Sc3 Lg7 4. Sf3 0–0 5. g3 d6 6. Lg2 Sc6 7. 0–0 Lf5 8. d5 Sa5 9. Sd2 Se8!? (med partiet Stohl – Hellers, Amsterdam 1990, som förebild) **10. e4 Ld7 11. Dc2** (Stohl prövade 11. Tb1 c6 12. dxc6 Sxc6 13. Sd5) **c5 12. a3** (det var nog bättre att låta svarts märkliga springare vara i fred) **a6! 13. b4? cxb4 14. axb4 Sxc4 15. Sxc4 Dc7 16. Sxd6?** (förlorar pjäs; bättre var 16. Tb1 Dxc4 17. Ld2) **Sxd6! 17. Lb2 Sb5 18. Dd3 Lxc3 19. Tfc1 Tac8 20. Ta3 Sxa3** och svart vann snabbt.

Tävlingskalender

31 aug–1 sep:	BT-cupen, Borås, utslagningsturn med tidsh 90 min + handikappblixt. Inf: Leif Svensson, 033/69 11 14. All behållning går till handikappidrott!
7 sep:	Nynäs Open, 9 ronder snabbschack. Inf: Sören Lövkvist 0752/115 54, Per Landelius 0752/181 08.
13–15 sep:	11 weekendturn, Haag, 6 r. Inf: H A Happel, Planciusplantsoen 11 III, 2253 TR Voorschoten, The Netherlands, (31) 71/76 52 11.
27–29 sep:	Skol-SM, Lund.
27–29 sep:	4-landskamp, damer, Eksjö.
28–29 sep:	Haninge Open, se annons i detta nr!
14–24 okt:	Festival i Wien, flera turn, Inf: Wiener Schachverband, 1040 Wien, Waltergasse 5/1. (43) 222/505 21 30 må 15–20, fax (43) 222/512 10 38.
19–20 okt:	Björkstadsschacket, Umeå – se annons i detta nr!
27 okt:	Allsvenskan, rond 1.
2–3 nov:	Solstadsträffen, Karlstad – se annons i detta nr!
17 nov:	Allsvenskan, rond 2.

STOCKHOLMSMÄSTERSKAPET:

Michael Wiander tog titeln

Årets Stockholmsmästerskap sveks av den etablerade eliten och blott ett fåtal spelare med mer än 2000 i ranking ställde upp. Ingen av dessa vann – det gjorde 17-årige Michael Wiander, Bollmora SK. Inte dåligt av en yngling som bara har spelat schack i sex år!

45 startande avverkade sju schweizerronder. Överlägset högst rankad var en annan lovande junior, Patrik Lyrberg, SK Rockaden. Både han och Wiander öppnade med fyra segrar i rad och det inbördes mötet i femte ronden fick således stor betydelse:

FRANSKT PARTI (C 10)

Patrik Lyrberg	**Michael Wiander**
SK Rockaden	Bollmora SK

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Sd2 dxe4 4. Sxe4 Sd7 5. Sf3 Sgf6 6. Lg5 Le7 7. Sxf6† Sxf6 8. Ld3 c5 9. 0–0 cxd4 10. Sxd4 0–0 11. c3 Dd5 12. Lh4 b6 13. c4 Dd7 14. Sf3 Td8 15. Se5 Dc7 16. De2 Lb7 17. Tad1 Tf8 18. Tfe1 Tad8 19. a3 La8 20. De3 Db7 21. Dh3 h6 22. Te3 Sh7 23. Lxe7 Dxe7 24. f4 Df6 25. Tf1 Td6 26. f5 Sg5 27. Dg3 exf5 28. Txf5 Dd8 29. h4 Se6

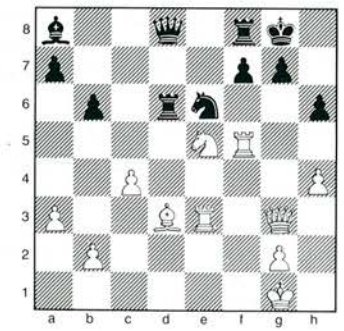

En kritisk ställning. Svart har värjt sig gott och under försöken att komma åt honom har vit hamnat i tidsnöd. Kanske är nu 30. b4 det bästa draget, ty offret på f7 ser inte ut att hålla: 30. Sxf7 Txf7 31. Txf7 Kxf7 32. Dg6† Kf8 (32. – Ke7? 33. Dxg7† Ke8 34. Lg6† matt) 33. Txe6 Txd3 osv. Inte heller 30. Txf7 Txf7 31. Dg6 Tf6 verkar ge någon utdelning för vit.

Men Lyrberg tappar tråden och blir prompt bestraffad...

30. Te1?! Sc5! 31. Td1? (31. Lc2 Td2!) **Sxd3 32. Sxd3 Le4! 33. Tf3 Lxf3 34. Dxf3 Dxh4 35. Tf1 Dd4† 36. Sf2 Te8! 37. uppgivet.**

Wiander tog därefter ytterligare en seger och hade titeln säkrad redan före sista ronden.

Den nye Stockholmsmästarens vagga stod i Ekenäs, Finland. Vid tre års ålder kom Wiander till Sverige, där så småningom hans pappas sambo (!) lärde honom att spela schack. I en intervju i StorStockholmsSchack läser vi att hans första träningspartner var en schackdator.

Michael Wiander SM-debuterade i Stockholm 1987 med att bli fjortonde man i en kadettgrupp. Två år senare vann han kadettmästerskapet och i fjol gav den första turneringen i JSM-gruppen en meriterande sjundeplats.

Resultat: 1) Michael Wiander, Bollmora SK 6½ (av 7), 2) Peter Collett, Wasa SK 5½, 3) Patrik Lyrberg, SK Rockaden 5½, 4) Fredrik Sandegård, Täby SK 5½, 5) Olle Tidblad, Täby SK 5, 6) Stefan Olsson, Botkyrka SK 5.

Pia sexa i Hamburg

Pia Cramling delade i början av juli sjätte plats i en kategori XI-turnering i Hamburg. Ett bra resultat, eftersom hon var rankad som nr 10 bland de 14 deltagarna. Efter en hygglig start med 4/6 fick hon en svacka med tre förluster i rad men spurtade sedan med 2½/3. Suverän segrare: Artur Jusupov som bara tappade tre remier.

Resultat: Artur Jusupov, Sovjet 11½ (av 13), Matthias Wahls, Tyskland 10, Curt Hansen, Danmark 9½, Eric Lobron, Tyskland 8½, Jeroen Piket, Holland 7½, Karsten Müller, Tyskland, Aleksander Chalifman, Sovjet och Cramling 7 etc.

LENNART LJUNGQUIST DÖD

Lennart Ljungquist, 59, Jönköping har avlidit. Hans minne tecknas av Hans Ek och Håkan Åkvist.

★ ★ ★

❑ När jag för något år sedan talade med Lennart Ljungquist, inte långt efter det att han och hans bror hade sålt sitt företag AB June-Steel, sade han:

– Nu ska jag spela schack på allvar, för det är det enda jag kan...

Ett osjälviskt uttalande och en sanning med modifikation, ty Lennart hade flera strängar på sin lyra. Som ledare i det avyttrade exportföretaget hade han skaffat sig stora kunskaper i ekonomi, språk och samhällsfrågor, för att nämna några av hans kompetensområden.

Men den sträng Lennart lyssnade till var schackgudinnans lockande ton. Hans intresseinriktning stod helt klar, då nu arbetsplikten ersattes av fritid i rik omfattning. Hans ungdoms dröm att spela på heltid grusades dock av ett oblitt öde. Redan efter några månader fick han besked om att hans hälsa var i farozonen. Men Lennart tappade inte humöret och så sent som i maj i år syntes han full av livslust.

Kort tid därefter kom Lennart på knaggliga ben för att delta i schacksällskapets KM i blixt. Hans sjukdom hade förvärrats allvarligt och den yttre förändringen till det sämre var påtaglig. Men på schackbrädet stod han att känna igen. Efter ett par inledande nollor släppte han på de återstående 15 ronderna endast två remier – ett resultat som innebar turneringsseger.

Det var i sanning något märkligt som hände den kvällen. Mellan ronderna sågs Lennart sitta med slutna ögon i ett dvalliknande tillstånd. När klockan startade för nästa rond kvicknade han till på ett nästan mirakulöst sätt och spelade med lätt hand i sedvanlig vinnande stil. Man förstod då vilken stark inspirationskälla schackspelet utgjorde för honom.

Det var sista gången jag såg Lennart. Några veckor senare gick han bort.

Vid sidan av ett framgångsrikt liv som företagsledare och plikttrogen familjefar mäktade Lennart Ljungquist med att under många år tillhöra den svenska eliten. Jönköpings Schacksällskap har förlorat en av sina största profiler genom tiderna och för mig har ett mångårigt vänskapsband till en respekterad schackbroder brutits.

Hans Ek

❑ Första gången Lennart Ljungquist uppmärksammades i Schacksverige var när han tog en omstridd "ungdomsplats" i det svenska laget i Moskva-OS 1956.

Trots de etablerade elitspelarnas protester hade Sveriges Schackförbunds kongress detta år beslutat ge en plats i OS-laget till den spelare under 25 år som gjorde det bästa resultatet i Borås-SM. Lennart Ljungquist, som strax skulle fylla 25, och 22-årige stockholmaren Berndt Söderborg vann var sin mästarklassgrupp. Prestationerna bedömdes som likvärdiga och särspel beordrades.

Detta omfattade två partier och ägde rum i legendariske Jacob Ekelunds sommarboställe utanför Örebro. Efter drygt tio timmars spel vann Söderborg det första partiet. I det andra tog Ljungquist rejäl revansch:

GRÜNFELDINDISKTFÖRSVAR (D 86)

Lennart Ljungquist	**Berndt Söderborg**
Jönköpings SS	Schack-27

1. d4 Sf6 2. c4 g6 3. Sc3 d5 4. cxd5 Sxd5 5. e4 Sxc3 6. bxc3 Lg7 7. Lc4 c5 8. Se2 cxd4 9. cxd4 Sc6 10. Le3 Da5†

Huvudfortsättningen är 10. – 0–0.

11. Kf1!?

Vanligast är 11. Ld2 medan 11. Dd2 kanske inte är tillrådligt om man vill spela hårt på vinst.

11. – 0–0 12. h4 Db4?

Ett meningslöst drag som bara ger svart bekymmer. Det rätta var 12. – e5 för att på 13. d5 fortsätta med 13. – Sd4. Finessen är att 14. Sxd4 exd4 15. Lxd4 strandar på 15. – Db4 16. Tc1 Lxd4 17. Dxd4 b5! med pjäsvinst för svart.

13. Ld5 e6?

Passivt. Åter var 13. – e5 ett bra drag.

14. Tb1 Da3 15. Lc4 Sa5 16. Ld3 Ld7

Naturligtvis inte 16. – Dxa2 på grund av 17. Ta1.

17. h5 Tac8 18. hxg6 fxg6 19. Dd2 Tf7 20. Lh6 Lh8

Något bättre var 20. – Lxh6 21. Dxh6 Df8.

21. e5 b6 22. Th3 De7 23. Sf4 Lg7

En bättre försvarsmöjlighet var 23. – Sc4.

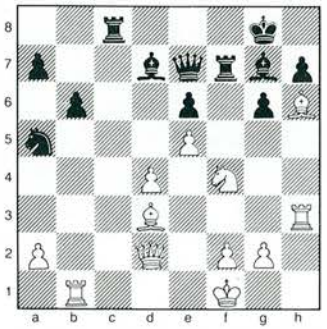

24. Lxg6! hxg6 25. Sxg6 De8 26. Dg5

Även 26. Lxg7 vinner snabbt.

26. – Dd8 27. Dg3 Dc7 28. Lxg7 Dc2

På 28. – Txg7 följer 29. Th8† Kf7 30. Df4† matt.

29. Se7† Txe7 30. Lf6† uppgivet.

Ett betydelsefullt parti för Lennart Ljungquist, som sedan fick Moskvabiljetten med lottens hjälp. Han tackade för förtroendet genom att ta 7 poäng på tio partier – vilket framtidslöfte!

Några framgångsrika landskamper, flera internationella turneringar och många SM-starter följde, men någon mer olympiad blev det inte. På den tiden var en professionell schackkarriär i det närmaste otänkbar, vilket gjorde det lätt för Lennart att prioritera familjen och arbetet.

Två DM-titlar – den sista 1990 – och otaliga poäng åt Jönköpings SS, inte minst under sällskapets storhetstid på 70-talet, tillhör meritlistan. Dit bör också Lennart Ljungquists lördagsruta i Smålands Folkblad i slutet av 50-talet hänföras.

Vi som hade förmånen att få tillhöra Lennarts vänner uppskattade hans underfundiga humor och beundrade hans personliga integritet.

Håkan Åkvist

ÄLDSTA SCHACKKLUBBEN FIRADE 125-ÅRSJUBILEUM

Sveriges äldsta schackklubb är Stockholms Schacksällskap, grundat 1866 och således 125 år. Dess förste ordförande var professor Adolf Nordenskiöld, Nordpolsfarare och vetenskapsman med världsrykte.

I den första styrelsen ingick bl a Severin Bergh, en av dåtidens främsta spelare, samt Gustaf Schultz, känd problemist och schackskribent.

Sällskapet har haft ett par föregångare, en grundad 1835 och en 1849. Tiden för organiserad klubbverksamhet i Sverige kan emellertid flyttas ännu längre tillbaka, tack vare en upptäckt av Rolf Littorin.

I en liten men påkostad festskrift till jubileet berättar Littorin om en handskrift av borgmästaren i Vimmerby, Eric Norén (1732–1811), som ett år före sin död fullbordade en översättning från franskan av Philidors berömda *L'Analyze des Échecs*. I ett bilagt manuskript talar Norén om "det respectable Schach-Sällskapet i Stockholm". Manuskriptet är daterat den 2 november 1810.

Det existerade alltså en schackklubb i Stockholm redan vid denna tidpunkt. När den bildades och av vem är okänt, och man vet heller inte hur länge den existerade. Plats för vidare forskning!

I festskriften, som har sammanställts av Evert Davstad, Rolf Littorin och Olle Sundvall, berättas Sällskapets historia (TfS gav för övrigt ut ett specialnummer med anledning av 100-årsjubileet 1966) med tonvikt på guldåldern, dvs den Collijnska epoken. En rad välskrivna och underhållande bidrag är sig-

Sällskapets ordförande Olle Sundvall tillsammans med Mikael Samuelson, med porträttet av Ludvig Collijn i bakgrunden. (Foto: Hans Svedbark)

nerade av kända namn, förutom de tre ovan nämnda Bertil Molander, Sture Johansson, Berndt Söderborg, Bengt Ahlbom, Uno Hedin, Anders Öhman och Sven-Gunnar Samuelsson.

Själva jubileet har förberetts under lång tid. 17–19 maj firade man i dagarna tre med en rad arrangemang:

• Stor ungdomsturnering i vilken så gott som hela Storstockholms juniorelit deltog tillsammans med särskilt inbjudna gäster från Schachverein Wilmersdorf, Berlin. Turneringen bekostades av Riltonmedel.

Resultat: 1) Niclas Hjelm, SK Rockaden 6½ (av 8), 2) Stefan Solbrand, Solna SS 6½, 3) Michael Rygaard, Täby SK 6, 4) Patrik Lyrberg, SK Rockaden 5½, 5) Michael Wiander, Bollmora SK 5½, 6) Olle Tidblad, Täby SK 5½, 7) Mikael Jonsson, SK Rockaden 5½, 8) Koit Karjus, Tallinn 5½, 9) Jacob Henriksson, SK Rockaden 5½ etc. 43 spelare deltog.

• Blixtturnering, vars A-final vanns av Stefan Solbrand med 7 poäng av 9 möjliga. Tvåa blev Olle Wademark, SK Rockaden också 7 och trea Michael Wiander 6. B-finalen hemfördes av Milad Keryakes, Wasa SK med 9/9 medan Viktor Thorell segrade i C-finalen med 7½/9. 30 spelare deltog.

• Lagmatch med dubbla ronder mellan Sällskapet och Schachverein Wilmersdorf, som man har haft utbyte med i 27 år. Sällskapet vann med 13½–11½.

• Utställning av schackminnen från tidiga år i Sällskapets historia samt utställning av pokaler, priser m m från seklets början.

• Bankett för Sällskapets medlemmar och särskilt inbjudna gäster, inalles 92 personer, med underhållning av Emil Iwring och Jan Eyron samt med Mikael Samuelson, dvs Fantomen på Stora Operan, som överraskningsgäst.

Alla jubileumsaktiviteter ägde rum i Brygghuset, Norrtullsgatan och rönte stor uppskattning.

Avslutningsvis några ord av Sällskapets ordförande Olle Sundvall:

– Vi är berättigat stolta över vårt anrika förflutna men får inte leva på gamla lagrar. Det är nuet som räknas. Var tid har sin historia och vi måste skriva vår. Arvet från gångna tider förpliktigar dock. Vi har idag sådana ekonomiska möjligheter som Sällskapet för bara 25 år sedan inte trodde vara möjliga. Riltonfondens årliga utdelning ger oss unika möjligheter.

– Vi känner att det hos oss finns en stark optimism inför framtiden. På sikt skall vi utveckla både topp och bredd. Men trivseln skall vi ha kvar för både gammal och ung. Den ligger i den gyllene medelvägens valfrihet, där snabbschack på klubben för den enskilde medlemmen kan vara lika viktigt som en avgörande lagmatch i DM. Båda behövs!

Jorden runt

Agdestein – Karpov 2–2!

Simen Agdestein spelade 2–2 mot exvärldsmästaren Anatolij Karpov i en match som arrangerades i samband med det norska mästerskapet i Gjøvik. Den norske stormästaren vann det första partiet som svart sedan Karpov länge stått bättre men gått för aggressivt till väga i slutspelet. Karpov utjämnade omgående varpå de båda sista partierna blev remi. Kampen var mycket hård – det tredje partiet avbröts två gånger och pågick i 88 drag.

Kortchnoi färjstark

Tre gånger om dagen går det en färja mellan den holländska staden Harlingen och ön Terschelling ute i Nordsjön. Resan tar en knapp timme. I fjol ordnades en schackturnering på färjan. Arrangemanget blev en sådan succé att rederiet beslöt utveckla det till en liten stormästarturnering.

Viktor Kortchnoi, Jan Timman, Jeroen Piket (årets holländske mästare) och Luc Winants inbjöds och med 50 minuters betänketid per parti spelade de en turnering på utresan och gav simultan mot övriga passagerare på hemvägen. Tävlingen vanns av Kortchnoi som slog Timman i det avgörande partiet.

Koskela vann särspelet

Niina Koskela, Finland kvalificerade sig till damernas interzonturnering genom att i särspelet om andraplatsen i zonturneringen besegra Ingrid Dahl, Norge, med 3–1 (två segrar och två remier).

Tisdall Norgemästare

Jonathan Tisdall, 33, vann årets norska mästerskap som spelades i Gjøvik med totalt 528 startande. Det var Tisdalls andra titel, den första erövrade han 1987. Elitgruppen hade 18 deltagare, som spelade nio ronder.

Resultat: Jonathan Tisdall 7½, 2) Einar Gausel 6½, 3) Petter Haugli 6, 4) Erik Fossan 5, 5) Rune Djurhuus 5, 6) Berge Østenstad 5, 7) Ivar Bern 5 etc.

Misslyckat i Tallinn

En vänortsdelegation från Malmö, som innehöll bl a ett schacklag, besökte Estlands huvudstad Tallinn i början av juni. Av de 68 svenskarna blev flera rånade eller bestulna. En av dem som råkade värst ut var Stellan Brynell, som blev av med plånboken innehållande ett par tusen kronor.

Rent schackligt var det heller ingen lyckad resa. En match Tallinn – Malmö vanns av hemmalaget med 4½–1½ (Brynell tog enda segern på första bord) och en blixtmatch vanns av Tallinn med förkrossande 54–18. Bäste svensk: Jan Thomas Storaas med 4½ av 12.

I laget ingick Stellan Brynell, Reynir Helgason, Jan Thomas Storaas och Petter Schiller, Limhamns SK samt Saevar Bjarnason, Malmö SS och Gunnar Klasén, Malmö AS.

Hector trea i London

Jonny Hector gjorde en bra insats i Watson, Farley & Williams-turneringen (kategori XI) i London, där han delade tredje plats före flera kända stormästare. Arrangörerna lyckades utmärkt i sin föresats att åstadkomma en kampturnering – endast 28 av de 91 partierna slutade med remi.

Resultat: Aleksander Chalifman, Sovjet och William Watson, England 8½ (av 13), Hector samt Julian Hodgson och Daniel King, båda England 7, Robert Byrne, USA, Bent Larsen, Danmark och Mihai Suba, England 6½, James Plaskett och Matthew Sadler, båda England 6 etc.

300 000 för schackbok

Vid en auktion i Paris såldes ett schackbibliotek som tillhört den franske spelaren André Muffang (1897–1990). Högsta priset inbringade en handskrift av Lucena, författad mellan 1530 och 1550. Den inbringade 295 000 francs, drygt 300 000 kronor.

1. Larry Christiansen, USA	**g**	**2590**	–	½	1	½	1	1	½	1	½	½	½	½	1	1	9½
2. Aleksander Beljavskij, Sovjet	**g**	**2640**	½	–	1	½	½	½	0	1	½	1	1	1	½	0	8
3. Gerald Hertneck, Tyskland	**m**	**2535**	0	0	–	½	½	1	1	1	½	1	½	½	½	1	8
4. Robert Hübner, Tyskland	**g**	**2620**	½	½	½	–	½	½	½	0	½	½	1	1	1	1	8
5. Boris Gelfand, Sovjet	**g**	**2700**	0	½	½	½	–	0	1	½	1	1	½	1	½	1	8
6. John Nunn, England	**g**	**2600**	0	½	0	½	1	–	1	½	½	1	1	½	1	0	7½
7. Viswanathan Anand, Indien	**g**	**2635**	½	1	0	½	0	0	–	0	½	1	1	1	½	1	7
8. Judit Polgár, Ungern	**m**	**2540**	0	0	0	1	½	½	1	–	0	1	½	0	1	1	6½
9. Vlastimil Hort, Tyskland	**g**	**2540**	½	½	½	½	0	½	½	1	–	0	½	½	½	½	6
10. Eric Lobron, Tyskland	**g**	**2545**	½	0	0	½	0	0	0	0	1	–	1	1	½	1	5½
11. Zsuzsa Polgár, Ungern	**m**	**2510**	½	0	½	0	½	0	0	½	½	0	–	1	1	½	5
12. Leonid Judasin, Sovjet	**g**	**2645**	½	0	½	0	0	½	0	1	½	0	0	–	1	1	5
13. Stefan Kindermann, Tyskland	**g**	**2515**	0	½	½	0	½	0	½	0	½	½	0	0	–	½	3½
14. Matthias Wahls, Tyskland	**g**	**2560**	0	1	0	0	0	1	0	0	½	0	½	0	½	–	3½

STARKASTE TURNERINGEN I TYSKLAND EFTER KRIGET

Årets Mephisto-SKA-turnering i München hade en stjärnspäckad besättning med bl a VM-kandidaterna Anand och Gelfand samt Beljavskij, Hübner och Nunn. Tävlingen var av kategori XIV och därmed den starkaste i Tyskland efter kriget.

Överlägsen segrare blev något oväntat tvåfaldige USA-mästaren Larry Christiansen, 34, som redan före sista ronden hade säkrat en topplats, för övrigt som turneringens ende obesegrade spelare.

En annan av tävlingens stora överraskningar var Gerald Hertneck, 27, tysk IM och turneringens ende amatör. Han spelade utomordentligt starkt och delade i nionde ronden ledningen med Christiansen. I deras inbördes möte missade Hertneck en vinstfortsättning och amerikanen kunde därefter inte hindras i sin marsch mot segern. För Hertneck blev det förutom en delad andraplats en ny GM-norm och stormästartitel.

De bägge VM-kandidaterna visade ojämn form. Anand spelade som vanligt sina partier i högt tempo; han behövde t ex bara 40 minuter i sitt vinstparti mot Beljavskij och 45 mot Wahls. Snabbspelet hade dock sina mörka sidor; fem vinster mot fyra förluster är ett talande facit.

Boris Gelfand fick liksom Anand en usel start. Han vann sitt första parti i åttonde ronden men inledde därmed en fenomenal slutspurt med 5½ poäng på de sex sista ronderna.

Till de uppmärksammade spelarna hörde naturligtvis systrarna Polgár, 14-åriga Judit och 23-åriga Zsuzsa. Judit agerade sin vana trogen ytterst aggressivt med offerspel i nästan varje parti, vilket gav imponerande segrar över Anand, Hübner, Lobron och Wahls. Hon hade en stark period i turneringens början med 4/6 men sedan tröt krafterna och hon missade stormästarnormen med en halv poäng.

Zsuzsa, som för en tid sedan i Los Angeles slog Christiansen i den turneringens bästa parti, höll säkert remi i returmötet. Hon visade också sin säkerhet i mötet med Gelfand, där hon med torn under tvingade motståndaren att acceptera remi.

Lennart Hansson

■ Universitetet i Ferrara, Italien vill utnämna Michail Botvinnik till hedersdoktor i matematik. Det italienska undervisningsministeriet har sagt OK.

Kjell Krantz kommenterar:

MÅNADENS PARTIER

TfS' partikommentator Kjell Krantz har studerat partierna från turneringen i München. Han har valt ut och kommenterat tre som visar bl a Christiansen och Hertneck från deras bästa sida:

KUNGSINDISKT FÖRSVAR (E 81)

Larry Christiansen (USA) – **John Nunn** (England)

1. d4 Sf6 2. c4 g6 3. Sc3 Lg7 4. e4 d6 5. f3 0–0 6. Sge2!?

Lurigt Sämischspel. Damlöparen hålls inne tills vidare för att senare hitta den gyllene medelvägen mellan e3 och g5. Intressant att jämföra med är mötet Christiansen – Judit Polgár (rond 10):

6. Lg5 c5 7. d5 e6 8. Sge2 exd5 9. Sxd5 Le6 10. Sec3 Sc6 11. Dd2 h6? 12. Sxf6† Lxf6 13. Lxf6 Dxf6 14. Dxh6 Se5 15. h4! Sxc4 16. 0–0–0 Tad8 17. Lxc4 Lxc4 18. h5 Dg7 19. hxg6 fxg6 20. Dh2 Tf6 21. e5 (+ –) Tff8 22. exd6 Td7 23. Dh4 Lf7 24. Dg5 b6 25. Th6 Le8 26. Tdh1 Tf5 27. De3 uppgivet.

6. – c5 7. d5 e6 8. Sg3!

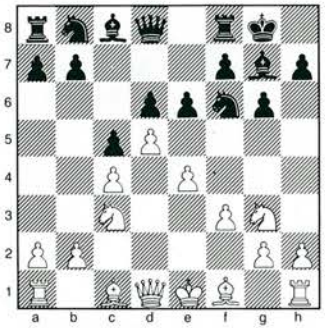

Teoriboken nämner inte detta. I stället anges 8. Lg5 h6 9. Le3 exd5 10. cxd5 b6 med lika spel. Föga upplysande!

8. – exd5 9. cxd5 Sa6 10. Le2 Sc7 11. 0–0 Tb8

Efter 11. – b6 jämte La6 har vi en välkänd Benoniställning, med Sg3 i stället för Sd2.

12. Lf4!

När såg man löparen utvecklas hit i Sämisch? Och, det värsta av allt, den står ju förträffligt posterad.

12. – b5 13. Dd2 Te8 14. Kh1 h5?!

Hotar visserligen pjäsvinst och kan förbereda ett Sh7, men kungsställningen försvagas till priset av ett tempo. Ganska sunt tycks t ex 14. – b4 15. Sd1 De7 jämte Sd7.

15. Lg5 Dd7 16. Tae1 b4 17. Sd1 Sb5 18. Lc4 Sd4 19. Se2 Sxe2 20. Txe2 Dc7?!

Ger Christiansen chansen till ett beprövat bondeoffer. Bättre var 20. – Sh7.

21. e5! Txe5

Det är svårt att bedöma huruvida 21. – dxe5 är hållbarare. En fördel vore 22. d6 Dc6 och sedan är 23. Lxf6 Lxf6 24. Dh6 Le6! etc inget att frukta.

22. Txe5 dxe5 23. d6 Dc6 24. Se3

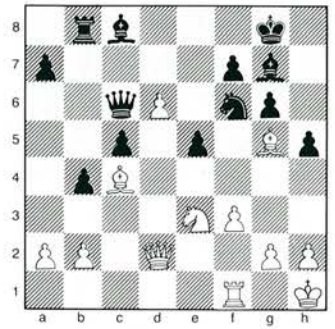

Ingen rolig ställning för Nunn. Själv tror jag att 24. – Le6 är det relativt bästa. I stället har föreslagits 24. – Kf8 med oklart slutspel efter 25. Sd5 Dxd6 26. Sxf6 Dxd2 27. Sh7† Kg8 28. Lxd2 Kxh7 29. Lxf7. Men 24. – Kf8? tycks mig dåligt på grund av 25. f4! Se4 26. Le7† och sedan:

a) 26. – Ke8? 27. fxe5! Sxd2 28. Lxf7† Kd7 29. e6† matt! respektive

b) 26. – Kg8 27. Dd3 och svarts murar rämnar omedelbart.

24. – La6? 25. Sd5! Sxd5 26. Lxd5 Dd7 27. Te1 Te8

Eller skvalpvarianten 27. – Lf8 29. Lf6 Kh7

29. Txe5 Dxd6 30. Txh5†! gxh5 31. Le4† jämte matt.

28. Tc1 e4

Desperation. På reflexsvaret 28. – Tc8 följer 29. Lxf7†! Kxf7 30. Dd5† Ke8 31. Dg8† Lf8 32. Dxg6† Df7 33. d7†!. Om 28. – Kh7 29. Lxf7!, men inte 29. Txc5 Dxd6! 30. Tc6 Dd7 31. Txa6? Db5.

29. fxe4 Ld4 30. Lc6!

– Hejsan lillen! som en tidigare bekant Lundapåg skulle ha uttryckt saken.

30. – Dxc6 31. Dxd4 cxd4 32. Txc6 Lb5 33. Tc7 Txe4 34. h3 f6 35. Lh6!

Sista blindskäret undviks. Om nämligen 25. Lxf6? Te6 36. Le7 d3 37. d7 Lxd7 38. Txd7 d2/Te1† och svart klarar sig.

35. – d3 36. d7 Td4 38. Tc8† Kh7 38. d8D Txd8 39. Txd8 Kxh6 40. Kg1 f5 41. h4 Kg7 42. Kf2 Kf6 43. Ke3 Ke5 44. g3 uppgivet.

Vit hotar bl a 45. Tb8 a6 46. Tb6.

FRANSKT PARTI (C 19)

Viswanathan Anand Indien — **Gerald Hertneck** Tyskland

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Sc3 Lb4 4. e5 Se7 5. a3 Lxc3† 6. bxc3 c5 7. Sf3 h6!?

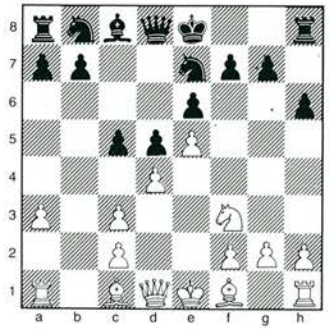

TN, dvs en teoretisk nyhet!? Gerald Hertneck är en utmärkt Winawerlirare. När han i München slutgiltigt erövrade stormästartiteln har han till stor del denna öppning att tacka för framgången. Partiet Nunn – Hertneck är ett annat strålande Winaweropus från Geralds sida. Så här gick det:

7. – b6 8. Sg5 h6 9. Dh5 g6 10. Dh3 Dc7 (9. – Kf8 jämte Kg7 är också bra) 11. Ld2 (angivet av Sokolov i Inf 42/369. Gerald synar och vinner lätt…) cxd4 12. cxd4 Dxc2 13. Tc1 Db2 14. Ld3 Dxd4 15. 0–0 Sbc6 16. Tfe1 Ld7 17. Te3 h5 18. Df3 Sf5 19. Lxf5 gxf5 20. Td3 Da4 21. Te1 Dg4 22. De3 d4 23. Df3 Td8 24. h3 Dxf3 25. Sxf3 Lc8 26. Lg5 Td5 27. Lf6 Tg8 28. Tc1 Kd7 29. Td2 La6 30. Sg5 d3 31. Sf3 Sa5 32. Tc3 Tc5 33. Tcxd3† Lxd3 34. Txd3† Td5 35. Te3 Sc4 36. Tc3 Tc8 37. Kh2 Tcc5 38. Kg3 Sd2 39. Txc5 bxc5 40. uppgivet.

8. a4 b6 9. a5?!

Det visar sig snart att vits damflygelaktion är förfelad och istället gynnar svart. Anands spel i detta parti ger inget gott intryck.

9. – Lb7

Inte 9. – La6?! 10. axb6 axb6 11. Lb5†.

10. Lb5† Sd7 11. 0–0 0–0 12. La3 Tc8 13. axb6

Svårbegripligt. Det var inget hot mot a5: 13. – bxa5 14. Lxd7 Dxd7 15. Lxc5.

13. – axb6 14. Te1 Lc6 15. Ld3 Ta8 16. Sd2 Ta4 17. Lb2 Txa1 18. Dxa1 Da8 19. f4 Da4 20. Dxa4 Lxa4 21. Ta1 b5 22. dxc5 Sxc5 23. La3 Tc8 24. Lxc5?

Mycket lättsinnigt. Efter 24. Lb4! jämte Sf3–d4 är det ganska klar remi. Den här sortens spel får Anand lägga av med. Annars har han snart dansat färdigt i världstoppen.

24. – Txc5 25. Ta3 g5! 26. fxg5 hxg5 27. Sf3 Sc6 28. h3 Kg7 29. Kf2 f6 30. Sd4 Kf7 31. exf6 Kxf6 32. Ke3 e5 33. Sxc6 Txc6

Efter skickligt spel har svart etablerat en fribonde i mitten. Det följande slutspelet är principiellt viktigt.

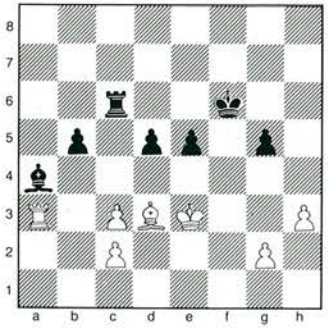

34. Kd2 e4 35. Le2 Ke5 36. Ke3

Ett kritiserat drag. Alternativet 36. g3 som föreslagits är emellertid ännu sämre på grund av 36. – Th6! och efter 37. Lf1/Lg4 Tf6 kommer tornet in på f-linjen.

36. – Txc3†!

Så klart. Nyligen såg vi Anand drämma till Karpov med detta skenoffer. Nu får han själv smaka på den beska medicinen.

37. Txc3 d4† 38. Kd2 dxc3† 39. Kxc3 Kf4 40. Kd4 b4!

Efter 40. – Lxc2? 41. Lxb5 Kg3 42. Ke3 Kxg2 43. Ld7 är det klar remi. Nu måste bonden erövras med kungen, vilket tar lång tid.

41. Ld1

Relativt bäst. Alternativen var:

a) 41. Kc4 Lxc2 42. Kxb4 Ld3 43. Lg4 Lf1 respektive

b) 41. g3† Kxg3 42. Kxe4 Lxc2† jämte 43. – Kxh3 och klar vinst.

41. – Ld7!

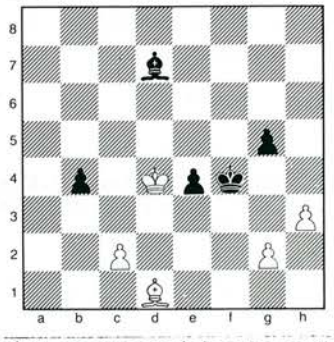

Här har angetts att vit kanske skulle kunna hålla slutspelet genom 42. g3† Kxg3 43. Kxe4 etc. Detta stämmer inte, beroende på den avlägsna b-bonden. Vi fortsätter:

43. – Lxh3 (hotar 44. – Lg4) 44. Lh5 Kh4, varefter löparen måste lämna diagonalen d1–h5. Försöket 44. c3 dxc3 45. Kd4 Kf4 46. Kxc3 Ke3 jämte löparflytt till f3 är också hopplöst.

Anand tröttnar och föredrar den korta processen:

42. Lh5 (?) Lf5 43. Kc4 e3 45. Kxb4 g4! 45. Kc3 Kg3 46. hxg4 e2 47. uppgivet.

Enligt *Die Schachwoche* var partiet Lobron – Judasin det kanske vackraste kombinationspartiet i turneringen. Denna värdering har i alla fall jag svårt att instämma i, om man något lite känner till bakgrunden. Här är partiet i sammandrag:

DAMGAMBIT (D 39)

Eric Lobron Tyskland — **Leonid Judasin** Sovjet

1. Sf3 d5 2. d4 Sf6 3. c4 e6 4. Sc3 dxc4 5. e4 Lb4 6. Lg5 c5 7. Lxc4 cxd4 8. Sxd4 Lxc3† 9. bxc3 Da5 10. Lb5† Sbd7 11. Lxf6 Dxc3† 12. Kf1 gxf6 13. h4 Ke7 14. Th3 Da5 15. Tb1 Td8 16. Dc1 Se5 17. f4 Txd4 18. Dc5† Td6 19. fxe5 fxe5 20. Dxe5 Ld7 21. Dg5† Kf8 22. Dh6† Ke7 23. Dg5† Kf8 24. Dh6† Ke7 25. e5! Lxb5† 26. Kg1 Td2 27. Df6† Ke8 28. Tg3! (+ –) **Db6† 29. Kh2 Df2 30. Dh8† Ke7 31. Dxa8 Lc6 32. Txb7† Lxb7 33. Dxb7† Td7 34. Db4† Kd8 35. Df8† Kc7 36. Tc3† Kb7 37. Dc8† Kb6 och samtidigt uppgivet av svart.**

Slutforceringen efter 25. e5! är förvisso vacker och sannolikt helt korrekt. Men dessförinnan? Judasin missar två gånger en upplagd motspelschans, dels 22. – Ke8! och dels (efter dragupprepning) 24. – Ke8!. Går man ytterligare baklänges i partiet blir frågetecknen allt större.

Såväl Judasin som Lobron har denna Wienervariant som specialvapen. Särskilt egendomligt är det att inte Judasin kände till att redan 13. – Ke7 är tvivelaktigt (kan ersättas av 13. – Da5/a6). Det för varianten avgörande partiet spelades i fjol i Debrecen, Adorján – Tjernin. Här är ställningen efter 16. – Se5:

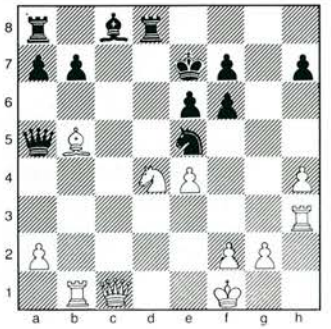

17. Dc5†!

I stället för Lobrons 17. f4.

17. – Td6 18. Td1! Db6

Om 18. – Dd8 så 19. f4. Nu kommer poängen.

19. Sc6†! bxc6 20. Dxd6† Ke8 21. Tg3 Dxb5† 22. Kg1 uppgivet.

Att Judasin inte kände till detta parti är ganska klart. Frågan är om Lobron gjorde det!? Kanske rörde han ihop varianterna vid brädet och lade in Dc5† ett drag (för) sent!?

Hela det här variantkomplexet finns utmärkt behandlat i *New In Chess, Yearbook 19–20.* Partiet Adorján – Tjernin finns omnämnt i Informator 49/483, men konstigt nog bara de 16 första dragen.

■ Lyon vann årets franska lagmästerskap. I laget ingick bl a Valerij Salov, Jaan Ehlvest, Ulf Andersson och Boris Spasskij.

Thomas Ernst kommenterar:
COPENHAGEN OPEN

Årets upplaga av Copenhagen Open i Köpenhamn, den 13:e i ordningen, samlade som vanligt ett starkt startfält med åtta stormästare och 12 IM bland de 80 deltagarna. Flera svenskar deltog. Bäst lyckades Thomas Ernst med en delad fjärdeplats medan Ferdinand Hellers, som var högst rankad, fick nöja sig med en blygsammare placering.

Jonny Hector låg före sista ronden en halv poäng efter en sovjetisk tättrio och satsade sin vana trogen hårt på vinst i mötet med Jurij Piskov. Han offrade pjäs, varefter ett förbiseende kostade honom hela poängen.

Resultat: Jurij Dochoian och Jurij Piskov, båda Sovjet 8 (av 10), Igor Novikov, Sovjet 7½, Thomas Ernst, Sverige och Peter Swidler, Sovjet (14 år!) 7. Hector tog 6½, Hellers, Nils-Gustaf Renman och Robert Bator 6 samt Ludvig Sandström och Johan Furhoff 5½ poäng.

Thomas Ernst har valt ut och kommenterat några intressanta partier:

DAMGAMBIT (D 32)

J Aagaard — Danmark
Ib Andersen — Danmark

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Sc3 c5 4. cxd5 cxd4

Inledningen till den skarpa Schara-Hennig-gambiten, analyserad av wienerspelaren Anton Schara 1919 och introducerad av tysken Heinrich von Hennig i slutet av 20-talet. 4. – exd5 leder till Tarraschförsvaret.

5. Da4†

Den andra huvudvarianten inleds med 5. Dxd4 men detta för ofta bara till dragomkastning.

5. – Ld7 6. Dxd4 exd5 7. Dxd5 Sc6 8. e3 Sf6 9. Db3 Lc5 10. Sf3 De7!

Starkare än 10. – 0–0 som Hector spelade mot Karpov i Haninge 1990.

11. Le2 0–0–0 12. Ld2 Lf5

Förhindrar lång rockad, på vilken det skulle ha följt 13. – Sb4!.

13. 0–0 g5!

Den karaktäristiska bondeframstöten i denna variant. Om bonden slås följer ett starkt angrepp på g-linjen. Det är möjligt att vit skulle ha rockerat redan i tolfte draget och att 12. Ld2 var en tempoförlust.

14. Tfd1 g4 15. Sd4!?

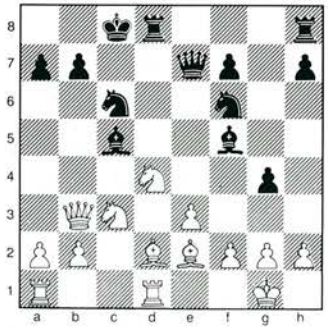

15. – Txd4!

Efter 15. – Sxd4?! får vit avgörande fördel efter 16. exd4 Txd4 17. Tac1 Kb8 18. Lg5 Thd8 19. Txd4 Txd4 20. Sd5! Txd5 21. Lxf6 Dxe2 22. Dxd5 Lxf2† 23. Kh1. Även 15. – Lxd4 ger vit stor fördel.

16. exd4 Sxd4 17. Dc4 b5!

Fel vore 17. – Le6? 18. Da4 Ld7 19. Lb5! Sxb5 20. Sxb5 a6 21. Tac1 Lxb5 22. Dd4 b6 23. b4 och vit vinner (Aagaard).

18. Sxb5 Sxe2†

Vit får klar fördel i slutspelet efter 18. – Le6 19. Sxa7† Dxa7 (19. – Kb8 20. Dxd4!) 20. Da6† (Aagaard).

19. Kf1 g3!

Om nu 20. Dxe2 vinner svart genom 20. – gxh2.

20. Lf4?!

Här missar vit en elegant vinst genom 20. hxg3 Sxg3† 21. fxg3 Sg4 22. Sd4. Efter att ha parerat matthotet avgör den materiella fördelen för vit.

20. – Sxf4 21. Sd6† Kb8?

Svarts tur att spela fel. 21. – Dxd6!! 22. Txd6 gxh2 23. Dxc5† Kb8 24. Db5† Ka8 25. Dc6† Kb8 förde till remi eftersom vit inte kan spela 26. g3 på grund av 26. – Le4 som vinner för svart.

22. Sxf5! De4

Efter 22. – gxh2 23. Dxf4† Ld6 24. Dxh2! vinner vit.

23. Dxe4 Sxe4 24. hxg3 Se6 25. f3 Sf6 26. b4 Lb6 27. Tac1 h5 28. a4 a6 29. a5 La7 30. Se7 och vit vann på tid.

Ett parti av stor teoretisk betydelse för Schara-Hennig-gambiten!

DAMGAMBIT (D 38)

Igor Novikov — Sovjet
Raj Tischbierek — Tyskland

1. d4 Sf6 2. c4 e6 3. Sf3 d5 4. Sc3 Lb4

Ragozinvarianten, som för närvarande är mycket populär. Vits vanligaste svar är som i partiet 5. Lg5, varefter 5. – dxc4 leder till intressant spel med ömsesidiga chanser.

5. Lg5 Sbd7 6. e3 c5 7. cxd5 exd5 8. dxc5!?

Här anses 8. Ld3 ge vit en liten fördel. Textdraget utgör inledningen till en lång forcerad variant, i vilken vit vinner en pjäs men utsätter sig för starkt angrepp. Stormästaren Novikov är en av världens främsta experter på varianten med den förgiftade bonden, och han har säkerligen analyserat draget in i minsta detalj.

8. – Da5 9. Tc1 Se4 10. Dxd5 Sxc3

Inte 10. – Lxc3†? 11. bxc3 Sxc3 12. Dd2 och vit vinner.

11. bxc3 Lxc3† 12. Kd1 0–0

Här strandade naturligtvis 12. – Sxc5? på 13. Txc3 med pjäsvinst för vit på grund av matthotet på d8.

13. Lc4 Sxc5 14. Le7 Le6 15. Dxc5 Da4† 16. Lb3 Lxb3† 17. axb3 Dxb3† 18. Ke2!

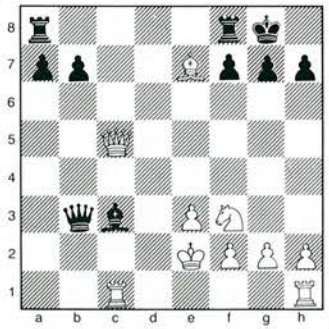

Den kritiska ställningen. Svart måste nu spela 18. – Db2†! 19. Kd3 Tfc8 20. Dd5! (20. Tc2?? Dxc2† 21. Kxc2 Lb4! och vinner) La5! 21. Tc5 Txc5 22. Dxc5 Db3† 23. Ke4 (ett vinstförsök, 23. Ke2 för till remi genom dragupprepning) Lb6 24. Dd5 Dc2† 25. Kf4 Dxf2 (25. – Te8? 26. Lh4 med fördel för vit) 26. Dd2 Dxd2 27. Sxd2 Te8 28. Tc1 Lxe3† 29. Kxe3 Txe7† 30. Kf2 och vit har behållit en minimal fördel i slutspelet.

18. –Tac8? 19. Df5 Tfe8 20. Thd1 g6 21. Dd7!

Vit dominerar brädet och slutet närmar sig snabbt.

21. – b5 22. Sd2 Db2 23. Kf1 uppgivet.

KUNGSINDISKT FÖRSVAR (E 99)

Nils Grotnes — Norge
Hannes Stefánsson — Island

1. d4 Sf6 2. c4 g6 3. Sc3 Lg7 4. e4 d6 5. Le2 0–0 6. Sf3 e5 7. 0–0 Sc6 8. d5 Se7 9. Se1

Den klassiska huvudvarianten. 9. Sd2 spelades i partiet Karpov – Kasparov, Skellefteå 1989.

9. – Sd7 10. Sd3 f5 11. Ld2 Sf6 12. f3 f4 13. Tc1

Enligt sedvanliga principer angriper vit på damflygeln och svart på kungsflygeln. Ett intressant alternativ är 13. g4 som spelades i partiet Lobron – Renet, Novi Sad (OS) 1990.

13. – g5 14. c5 Sg6 15. cxd6 cxd6 16. Sb5 Tf7 17. Dc2 g4?!

Huvudvarianten 17. – Se8 har spelats i evinnerliga tider och den har alltid lett till komplicerat spel.

18. Sc7 gxf3 19. gxf3

Efter 19. Sxa8 fxe2 20. Tfe1 Lg4! 21. h3 Lh5 22. Dc8 Tf8 23. Dxd8 Txd8 24. Sc7 Sxe4 har svart mer än tillräcklig kompensation för kvaliteten.

19. – Lh3 20. Sxa8

Så spelade Larsen redan 1969 i ett matchparti mot Tal.

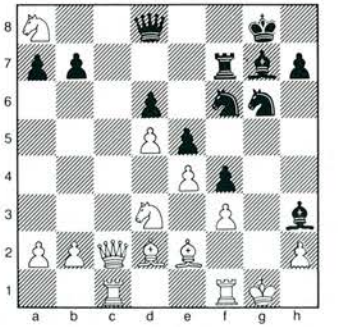

20. – Sxd5!?

En teoretisk nyhet. Tal spelade 20. – Sxe4 som vid korrekt spel för till remi genom evig schack. Av den anledningen borde vit kan-

ske ha spelat 20. Se6.

21. Sf2 Dg5† 22. Sg4 Sde7?!

Chansrikare var 22. – Se3.

23. Sc7 Sh4

Här föll 23. – h5 på 24. Se6 Dh4 25. Le1 med damvinst för vit.

24. Db3 h5 25. Se6 Dg6 26. Tf2 hxg4 27. fxg4 Lxg4 28. Lxg4 Dxg4† 29. Kh1!

Vit har behållit sin kvalitet och det hotar nu både 30. Tg1 och 30. Sd8.

29. – Dg6 30. Te1!

Efter 30. Sd8 Dxe4† 31. Kg1 d5 32. Sxf7 Kxf7 kan svart fortsätta att kämpa.

30. – Kh8 31. Sg5 Tf6 32. Dxb7 Sg8 33. Tg1 Dh5 34. Dc8 Lh6 35. Sf3! Sg6 36. De8!

Ett fint drag som låser alla svarts pjäser.

36. – Lg7 37. Tg5 Dh7 38. Tfg2 Dh3 39. Sg1 Dh7 40. Txg6 f3 41. Txg7 uppgivet.

CARO-KANN (B 12)

Ferdinand Hellers	**Klaus Berg**
Sverige	Danmark

1. e4 c6 2. d4 d5 3. e5 Lf5 4. Le2!? e6 5. Sf3 c5 6. 0–0 Sd7

I partiet Short – Seirawan, Tilburg 1990, följde 6. – Sc6 7. c3 Db6 8. Da4 c4 och nu skulle vit ha kunnat få fördel genom 9. b3! Da5 10. Dxa5 Sxa5 11. Sfd2!.

7. c3 Se7 8. Sh4 Lg6

Vit tar nu hand om löparparet, men i den slutna ställningen har detta underordnad betydelse.

9. Sd2 Sc6 10. Sxg6 hxg6 11. Sf3 cxd4 12. cxd4 Le7 13. g3 Db6 14. Tb1 Tc8

Att föredra var 14. – 0–0–0 för att få kungen i säkerhet.

15. h4 0–0 16. Kg2 Tc7 17. Th1!

Upptakten till ett farligt angrepp på h-linjen.

17. – Tfc8 18. h5 g5 19. Le3 Sf8 20. h6 g6

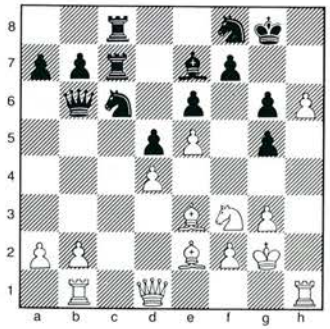

21. h7†!

H-bonden offras för att förhindra blockaden Sh7.

21. – Sxh7

På 21. – Kh8 fanns 22. Dd2! med hotet 23. Lxg5.

22. Th6 g4

Angreppet slår igenom efter 22. – Lf8 23. Dh1.

23. Dh1! gxf3† 24. Lxf3 Kf8 25. Txh7 Ke8 26. Lxd5!

Löparen är indirekt garderad: 26. – exd5 27. Th8† Lf8 (27. – Kd7 28. Dh3†) 28. Lh6 med fördel för vit.

26. – Sb4 27. Lb3 Dc6† 28. Kh2 b5 29. Dxc6† Txc6 30. Kg2 Sc2 31. Lh6! Sxd4 32. Td1 Lc5 33. Le3 Sxb3

På 33. – Sf5 följer 34. Th8† Lf8 35. Lg5 med avgörande initiativ.

34. Th8† Lf8 35. axb3 Tc2 36. Lh6

Vinner ett viktigt tempo.

36. – Ke7 37. Lg5† Ke8 38. Tdh1 Kd7 39. T1h7 Ke8 40. Txf8† uppgivet.

Det blir matt i två drag.

JUGOSLAVISKT FÖRSVAR (B 06)

Jonny Hector	**Carsten Høi**
Sverige	Danmark

1. e4 g6 2. d4 Lg7 3. Sc3 d6 4. f4 c6

Andra goda möjligheter i denna ställning är 4. – a6 och 4. – Sc6. Se för övrigt John Nunns utmärkta bok *The complete Pirc* för en mer uttömmande behandling!

5. Sf3 d5?!

Starkare är 5. – Lg4, t ex 6. Le3 Db6 7. Dd2 Lxf3 8. gxf3 Sd7 9. 0–0–0 Da5 med ömsesidiga chanser som i partiet Velimirović – Rukavina, 1984.

6. e5 h5 7. Le3 Sh6 8. Sh4!

Vit vill inte låta svart få en dominerande springare på f5.

8. – Sf5 9. Lf2 Lh6 10. Dd2 Sxh4 11. Lxh4 Lf5 12. h3 Db6 13. Sa4 Dc7 14. Le2 Sd7 15. g4 Le4 16. Th2 Sf8 17. Sc5 b6 18. Sxe4 dxe4

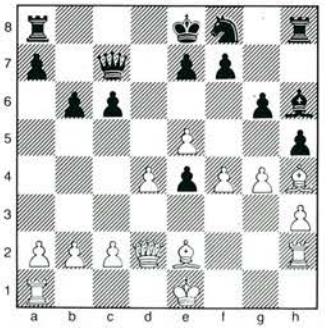

19. De3!

Vit vinner nu en bonde och har redan klar fördel.

19. – f5 20. gxf5 gxf5 21. Lxh5† Kd7 22. Le2 Se6 23. Lg3 b5 24. 0–0–0

Med det starka hotet 25. d5 som svart parerar med sitt nästa drag.

24. – Db6 25. Kb1 Thg8 26. Tf2

Det hotade 26. – Txg3.

26. – Sc7 27. c4 bxc4 28. Lxc4 Sd5 29. Lxd5 cxd5 30. Lh4 Tac8 31. Lg5 Lxg5

Om löparen retirerar avgör den vita h-bonden partiet.

32. fxg5 e6 33. h4 Th8 34. Th2 Dc6

En fälla: 35. h5?? Txh5 36. Txh5? Dc2† och svart vinner.

35. Tg1 Thf8 36. Df4! Db6 37. Td2 Tc4 38. g6 Txd4 39. Tc2 Tb8 40. g7 Tb4 41. Dc1!

På 41. b3? kommer 41. – Txb3† med starkt angrepp.

41. – Tg8 42. h5 d4 43. h6 d3 44. Td2 Tc4 45. Dd1 uppgivet.

Pristävlingen i nr 3

❑ Här kommer äntligen resultatet av kombinationstävlingen i TfS nr 3. Lösningarna ser ut som följer:

1) 1. – Txg3!! med matt i några få drag (H – Gumprich, Berlin 1931).

2) 1. Sc7† Ka7 2. Dxa6†!! bxa6 3. Sb5†† Ka8 4. Ta7† matt (Munck – NN, Kassel 1914).

3) 1. Sxa7†! (inte 1. Da3? Dxb5!) Lxa7 2. Da3!! och vit vinner (Mikenas – Flohr, Folkestone 1933).

4) 1. – Dg3!! (inte 1. – Se2† 2. Kh1 Dg3? 3. gxh3), varefter alla slag på g3 bemöts med 2. – Se2† (Lewitzki – Marshall, Breslau 1912).

5) Diagramställningen uppkom efter svarts 22:a drag i partiet Shneider – Mephisto Portorose 68030 i Berliner Sommer 1990. Vit fortsatte med 23. Lxe7 och vann efter 120 drag.

Det fanns emellertid en direkt avgörande fortsättning: 23. Lf7†!! och nu 23. – Kxf7 24. Txe7† Kg8 25. Sf5!! gxf5 26. Dg3 etc eller 23. – Kf8 24. Txe7.

6) 1. – Dxf3!! 2. gxf3 Lh3† 3. Kg1 Te6 4. Dc2 Se5! 5. De4 Tg6† 6. Dxg6 Sxf3† matt. Svart vinner även efter 4. – Txd4 5. Lxd4 Sxd4 6. Dd3 Tg6† 7. Dxg6 Se2† matt eller 5. Tc1 Se5 6. Df5 Lxf5 7. Lxd4 Lh3 8. Lxe5 Txe5 9. f4 Te2! varefter vit är lamslagen (McDonnell – Boden, England omkr 1850).

Fyra TfS-läsare hade klarat alla uppgifterna, så vi utökar antalet prisböcker. Följande kvartett har en bok att vänta på posten: Robert Ericsson, Linköping, Lennart Larsson, Lerum, Anders Mattsson, Borås och Birger Persson, Helsingborg.

Vi är snart tillbaka med en ny pristävling!

Bessel Kok lämnar GMA

Vid GMA:s (Stormästarföreningen) möte i Bryssel i början av juni meddelade organisationens ordförande, den belgiske bankmannen Bessel Kok, att han i och med utgången av 1991 lämnar sin befattning. Som orsak angav han bristande tid och växande arbetsbörda inom SWIFT, ett företag för internationella banktransaktioner.

Praktfull Lag-DM-final

Stockholms Lag-DM fick en praktfull avslutning med final för samtliga 42 lag i Blå Hallen i Stadshuset. Oväntad segrare i elitserien blev SK Passanten trots att man föll med 1–7 mot Wasa SK. Passanten vann emellertid resten av matcherna medan Wasa tappade poäng både mot SK Rockaden och mot Farsta SK.

Resultat: SK Passanten 8, Wasa SK 7, SK Rockaden och Vällingby SS 5, Solna SS 4, Farsta SK 1. Division I vanns av Södra SASS och division II av Hägerstens SK.

Wasa ute ur cupen

Wasa SK slogs ut i första omgången av Europacupen för klubblag av ett sovjetiskt lag från Tjeljabinsk. I matchen, som spelades i Stockholm omedelbart efter SM, nådde Wasa 3–3 i första ronden men förlorade den andra med 2–4. Referat och partier i nästa nummer!

1. Lembit Oll, Estland (Sovjet)	**g 2560**	–	1	0	½	0	1	½	1	1	1	6
2. Anatolij Vaiser, Sovjet	**g 2540**	0	–	1	0	1	0	1	1	1	1	6
3. Yrjö Rantanen, Finland	**g 2415**	1	0	–	0	½	1	½	1	1	½	5½
4. Pia Cramling, Sverige	**m 2470**	½	1	1	–	½	½	1	0	0	½	5
5. Heikki Westerinen, Finland	**g 2410**	1	0	½	½	–	½	½	½	1	½	5
6. Juan Bellón, Spanien	**g 2495**	0	1	0	½	½	–	0	½	1	1	4½
7. Jouni Yrjölä, Finland	**g 2505**	½	0	½	0	½	1	–	0	1	1	4½
8. Jón Arnason, Island	**g 2540**	0	0	0	1	½	½	1	–	0	1	4
9. Veijo Mäki, Finland	**m 2430**	0	0	0	1	0	0	0	1	–	½	2½
10. Antti Pyhälä, Finland	**m 2380**	0	0	½	½	½	0	0	0	½	–	2

SISTA RONDEN ÖDESDIGER FÖR PIA I HELSINGBORG

God kampvilja präglade den andra Opybank-turneringen i Helsingfors i samband med påskhelgen. Esten Lembit Oll och ryssen Anatolij Vaiser delade segern efter en spännande tävling i vilken Pia Cramling var nära att ta sin tredje inteckning i stormästartiteln. En olycklig förlust i sista ronden blev hennes öde.

Turneringen var något starkare än den första upplagan i fjol och den här gången var man mycket nära kategori X-gränsen. I själva verket borde man räkna turneringen som tillhörande den högre kategorin. Om inte FIDE hade utelämnat en spansk turnering från hösten 1990 hade den spanske stormästaren Juan Bellón haft mer än de 15 poäng som hade behövts för att höja medelrankingen i Helsingfors till erforderlig nivå.

Finland

Kategorisiffran var dock intressant endast inför sista ronden. Då hade nämligen Pia Cramling fortfarande chansen att komma upp i 6 poäng och dela segern samt i händelse av en kategorihöjning erövra stormästartiteln. Hon stod bättre mot Veijo Mäki men några osäkra drag fick bladet att vända.

Pia är för övrigt en sällsynt turneringsgäst i Finland. Senast det begav sig var 1977 då hon blev trea i damklassen vid Nordiska mästerskapet.

Många kampbetonade partier medförde både tidsnödsdueller och grova feldrag. Lembit Oll hade ofta Caissa på sin sida i det att han lyckades rädda fenomenalt dåliga ställningar till både remi och vinst. 6 poäng räckte alltså till delad seger för den i Frankrike bosatte ryske ADB-experten Anatolij Vaiser som var förvånad över sitt resultat. Han påstod sig aldrig ha delat segern i en turnering där han förlorat tre partier.

För en positiv insats svarade Yrjö Rantanen, som länge var Finlands främste spelare och nu har börjat arbeta sig uppåt igen. En fin spurt med fyra raka vinster gav tammerforsaren en odelad tredjeplats.

Pia inledde starkt med tre remier och tre vinster, men sista tredjedelen av sträckan gick snett med förlust mot Jón Arnason, remi mot Oll och slutligen förlust mot Mäki. Pia fick dela fjärdeplatsen med Heikki Westerinen, som till allmän överraskning blev turneringens remikung. Finlands enda proffs har tidigare varit känt som en vild angreppsspelare men nu var han säkerheten själv.

Av de övriga deltagarna torde ingen ha anledning att vara nöjd. Fjolårssegraren Jouni Yrjölä har spelat sparsamt, och det märktes. Lite besviken var nog också Pias sambo Juan Bellón, som annars har gjort rätt goda resultat på sistone. Arnason tycks fortfarande

ha svårt att spela bra i Finland, men för honom blev det ändå ett fall framåt.

Mäki och Pyhälä var båda ur slag. Den förstnämnde tappade gnistan efter att ha förlorat en klar vinstställning mot Oll i fjärde ronden, och Pyhälä kom aldrig upp i sin vanliga skärpa.

Några partier:

SICILIANSKT PARTI (B 49)

Yrjö Rantanen (Finland) – **Pia Cramling** (Sverige)

1. e4 c5 2. Sf3 e6 3. d4 cxd4 4. Sxd4 Sc6 5. Sc3 Dc7 6. Le2 a6 7. 0–0 Sf6 8. Le3 Lb4!? 9. Sxc6 bxc6 10. f4!? Lxc3 11. bxc3

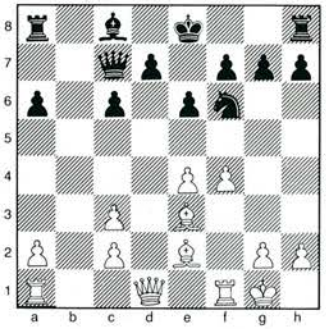

Den av svart valda varianten har råkat i vanrykte på grund av fortsättningen 11. – Sxe4 12. Lf3! Sd6 13. Tb1 Tb8 14. Txb8 Dxb8 15. Lc5 med god kompensation för bonden enligt partiet Pulkkinen – Suetin, Esbo 1989. Pia har kommit på en annan idé.

11. – c5! 12. e5 Sd5 13. Ld2 c4

Svart har kunnat fixera bondeställningen i centrum. Vits löparpar utgör inte något hot och svart har tillräcklig ersättning i form av en sönderslagen vit bondekedja.

14. Tb1 0–0 15. De1 f6! 16. Lf3 Lb7 17. De4 Tac8 18. Dd4 La8 19. a4 Se7 20. Lxa8 Txa8 21. Le3 fxe5 22. Dxe5 Dxe5 23. fxe5 Tfb8 24. Lc5 Sd5 25. Txb8†?

Vit spelar inte på bästa sätt i den annalkande tidsnöden. Svarts springare är starkare än vits löpare, men vit kunde fått remichanser efter 25. Ld6! Txb1 26. Txb1 och 27. Tb7. Överlämnandet av b-linjen till svart leder snart till bekymmer.

25. – Txb8 26. Ld6 Tc8 27. Tf3

Det fanns inte längre tid till 27. Tb1.

27. – a5! 28. Kf2 h6 29. h4 h5 30. Ke2 Sb6 31. Ke3 Sxa4 32. Kd4 Sb6 33. Tf1 Kh7 34. Ta1 a4 35. Lc5 Sd5 36. Txa4 Sf4 37. Le7? Se2† 38. uppgivet.

Svart vinner minst kvalitet: 38. Ke3 Sxc3 39. Ta5 Sd5†.

SICILIANSKT PARTI (B 66)

Lembit Oll (Estland) – **Anatolij Vaiser** (Sovjet)

1. e4 c5 2. Sf3 Sc6 3. d4 cxd4 4. Sxd4 Sf6 5. Sc3 d6 6. Lg5 e6 7. Dd2 a6 8. 0–0–0 h6 9. Le3 Le7 10. f4 Ld7 11. h3!? b5 12. Ld3 Sxd4 13. Lxd4 b4

Vit fick bra spel efter 13. – Lc6 14. De3 b4 15. Se2 Dc7 16. e5 dxe5 17. Lxe5 Db7 18. f5 Sd5 19. Dg3, enligt partiet Timosjenko – Sjirov, Moskva 1989.

14. Se2 e5!? 15. Le3

Här gick inte 15. fxe5 dxe5 16. Lxe5? på grund av 16. – Da5!.

15. – Da5 16. Kb1 0–0 17. Thf1 Tfd8 18. Sc1 Lc6 19. Sb3 Dc7 20. Dxb4

Vit befann sig i nödläge och bonderovet var enda sättet att gardera e4. Nu öppnas emellertid spelet i svarts favör.

20. – a5 21. Lb6 axb4 22. Lxc7 Td7 23. fxe5 Txc7 24. exf6 Lxf6 25. Sd2 d5 26. Tde1 Tca7 27. e5 Txa2 28. Sb3 Lg5 29. g3? Ld7 30. h4

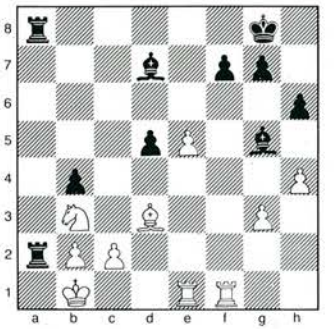

30. – Ld2!

Vits kungsställning visar sig vara ytterst osäker. Svart har vinnande angrepp.

31. Te2 Lc3 32. bxc3 bxc3 33. Tef2 Tb2† 34. Kc1 La4 35. Txf7 Lxb3 36. Kd1 d4?

Svart befann sig i tidsnöd och gjorde snabbt ett normaldrag. Därmed mister han sin fördel. I stället kunde Vaiser ha vunnit med 36. – Lxc2†! 37. Lxc2 d4!, varefter vit inte kan parera hotet Ta1† utan att förlora material.

37. T7f2! Le6 38. Tf4 Tb4 39. Ke2 Te8 40. Kf2 Ld5 41. Kg1 Td8

Vit har en liten fördel som han realiserar med exakt spel.

42. Lf5 Te8 43. Lg6 Td8 44. h5 Le6 45. Ta1 Tbb8 46. Ta7 Td5 47. Ta6! d3 48. Lxd3 Txd3

Bondeslutspelet efter 48. – Txe5 49. Txe6 Txe6 50. Lc4 Te8 51. Te4 Kf7 52. Txe6 Txe6 53. Kf2! Kf6 53. Lxe6 är vunnet för vit (Oll).

49. cxd3 c2 50. Tf1

Oll visade efter partiet att även 50. Ta1 vinner för vit: 50. – Lh3 51. Kh2 Tb1 52. Ta8†! Kh7 53. Tff8 Th1† 54. Kxh1 c1D† 55. Kh2 och schackarna tar slut.

50. – Lf5 51. Tc6 Lxd3 52. Te1 Kf7 53. e6† Kf8 54. e7† Kf7 55. Tc3 Lb5 56. Tf3† Kg8 57. Tb3! uppgivet.

ANTAGEN DAMGAMBIT (D 29)

Juan Bellón	**Yrjö Rantanen**
Spanien	Finland

1. d4 d5 2. c4 dxc4 3. Sf3 a6 4. e3 Sf6 5. Lxc4 e6 6. 0–0 Sbd7 7. De2 c5 8. Td1 Dc7 9. Sc3 b5 10. Lb3 Lb7 11. d5

En annan möjlighet är 11. e4!?.

11. – c4 12. dxe6 fxe6 13. Lc2 Lc5

Svart kom i fördel i partiet Frias – Blocker, New York 1985, efter 13. – Ld6 14. Sd4? Lxh2† 15. Kh1 Sc5. Även Rantanens drag ser bra ut.

14. h3 0–0 15. e4 Sh5! 16. Le3 Sf4 17. Dd2 Tad8 18. Lxc5 Dxc5!

Svart ämnar flytta damen till kungsflygeln, där den skulle delta i angreppet mot kungen. Vit får omgruppera sina pjäser för att kunna försvara sig.

19. Se1?! b4 20. Sa4 Dg5 21. De3 Tf7 22. Kh1 Tdf8 23. Td6 Se5 24. Sc5 Lc8 25. Ld1

Till avgörande fördel för svart ledde 25. Sxa6 Dh5! 26. Sxb4 Sxg2 27. Kxg2 Sf3!. Vit försöker hålla de vita fälten under kontroll.

25. – Dh4 26. Td2 Tf6 27. f3 Tg6 28. Df2 Dh5 29. Df1

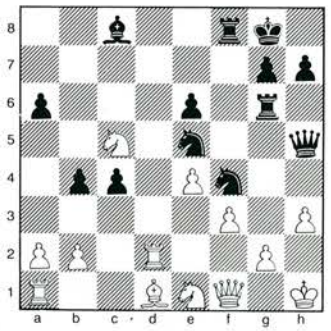

29. – Sxf3!? 30. Lxf3 Dxc5 31. Tc1 Sh5! 32. Df2

Här ledde 32. Dxc4 till förlust av material: 32. – Sg3† 33. Kh2 Dxc4 34. Txc4 Sf1†.

32. – Sg3† 33. Kg1 Dc7 34. e5?

Efter 34. Dd4 fanns det ännu remichanser.

34. – Lb7 35. Da7

I tidsnöden försöker vit tricksa till det. Kombinationen slår fel, men svart hade behållit fördelen även efter 35. Dd4 Ld5!?.

35. – Dxe5 36. Df2

Till matt ledde 36. Lxb7 och 36. Dxb7 De3† var lika otrevligt.

36. – Se4 37. De3

Eller 37. Dd4 Df4.

37. – Dg3! 38. Te2 Sg5 39. Lxb7 Sxh3† 40. uppgivet.

Samtidigt med Opybank-turneringen pågick Finlands Schackförbunds internationella mästerskap, även det i Helsingfors. Den svenska representationen bestod av IM Jan Johansson och Thomas Engqvist, men redan i början av turneringen stod det klart att ingen av dem var i form. För Janne var tävlingen en katastrof och han hamnade sist med bara 1½ poäng. Thomas tog 50 procent, också detta sämre än väntat.

I stället formade sig turneringen till en enmansföreställning av korrstormästaren Juhani Sorri, som började med tre raka vinster. Han förlorade endast mot Marko Manninen, som också presterade ett IM-resultat.

Resultat: 1) Juhani Sorri, Finland 7 (av 9), 2–3) Marko Manninen, Finland och IM Michail Rytsjagov, Estland 6½, 4) IM Aleksander Veingold, Estland 5½, 5–7) IM Kimmo Välkesalmi, Finland, Risto Lehtivaara, Finland och Esko-Matti Hakulinen, Finland 5 (20 deltagare).

Eero Raaste

Jubileum för Smyslov

Vasilij Smyslov fyllde 70 i våras och det firade man med ett slags veteranturnering i Moskva. Exvärldsmästaren kämpade själv om segern men förlorade i sista ronden mot Samuel Reshevsky, 79. Förstaplatsen delades av Evfim Geller, 66, och Jevgenij Vasjukov, 58, med 5½ (av 9). I det slagna fältet fanns ett par andra kända juniorer, Ratmir Cholmov, 66, och Wolfgang Unzicker, 66.

Nytt från Cs:

UTMÄRKELSE TILL ULF A JUBILEUMSBOK PLANERAS

Vid Nordiska Schackförbundets senaste sammanträde i Köpenhamn tilldelades stormästaren Ulf Andersson utmärkelsen Nordens schackspelare. Belöningen avser spelåren 1989–90, meddelades det vid Sveriges Schackförbunds centralstyrelses sammanträde i Helsingborg i samband med kongressen.

1992 års Schack-OS har, som TfS tidigare berättat, flyttats från Puerto Rico till Filippinernas huvudstad Manila. Evenemanget äger rum i juni. Orsaken till flyttningen är att Puerto Ricos schackförbund inte i tid förmått utverka nödiga ekonomiska garantier av landets regering.

Puertoricanen Narcisco Rabell Mendez var medtävlare till Florencio Campomanes om presidentposten i FIDE vid det senaste valet, men SSF:s ordförande Christer Wänéus betonade att inga personliga motsättningar låg bakom flyttningen av olympiaden till Campomanes hemland.

Det är tredje gången som Filippinerna rycker in och räddar ett stort internationellt schackevenemang. 1987 organiserade man med kort varsel Junior-VM sedan Kanada hoppat av och nyligen arrangerade man 1990 års interzonturnering sedan Spanien lämnat återbud.

Vid Junior-VM i Rumänien representeras Sverige av Jonas Barkhagen och Viktoria Johansson.

Cs beslöt skaffa en laserskrivare till kansliet i Norrköping. Det betyder framgent högre klass på trycksaker och att nästa års verksamhetsberättelse får ett mera representativt utseende.

Med anledning av ändrade bidragsregler från den 1 juli i år fick AU i uppdrag att tillsammans med Rune Emanuelsson och Björn Ansner i UK skyndsamt utreda konsekvenserna för SSF. Därefter fastställer AU vilka riktlinjer som ska gälla.

För att förbättra informationen till medlemmar, klubbar och distrikt beslöt Cs adjungera Ingemar Eriksson till UK. Med hänsyn till det kärva ekonomiska läget för Tidskrift för Schack förstärkte Cs TfS-kommittén med skattmästaren Ingvar Persson.

Principbeslut fattades om att utge en fyllig jubileumsskrift till förbundets 75-årsjubileum nästa år. Cs informationsansvarige Lars Borgström utsågs till sammanhållande för detta projekt.

Med anledning härav ber jag genast TfS-läsarna om hjälp. Jag vänder mig till alla som minns eller känner till intressanta eller roliga episoder med anknytning till SSF:s verksamhet eller kongresstävlingarna genom åren.

Skriv en kort redogörelse, helst på maskin, och sänd den till mig under adress Södra Allégatan 2 A IV, 401 01 Göteborg. Bilder är också välkomna. De återfås efter användandet.

Lars Borgström

Prisbelönt forskning

Idrottshögskolan i Köln har instiftat ett pris på 1 000 D-Mark för att främja den schackpsykologiska forskningen. Priset delades i år av Casey Bush, USA och Michael Hohlfeld, Tyskland.

Bushs arbete handlade bl a om en man som råkat ut för en svår hjärnskada i samband med en trafikolycka. Detta påverkade hans talcentrum. Trots detta kunde han vidareutveckla sina schackliga färdigheter och nå kontakt med andra människor via schackspelet. Casey Bush, som arbetar på ett sjukhus i Portland, Oregon grundade på basis av dessa erfarenheter en schackklubb för människor med liknande handikapp.

Problem

Bidrag och lösningar till Lennart Larsson
Häradsvägen 10 B, S-443 31 Lerum

14969. Mikhail Pustilnikov
USA-Atlanta

Matt i 2 drag

14970. Herbert Ahues
D-Bremen

Matt i 2 drag

14971. Marcel Segers
B-Bryssel

Matt i 2 drag

14972. Gustav Jönsson (75!)
Torsby
(Schackvärlden 1940)

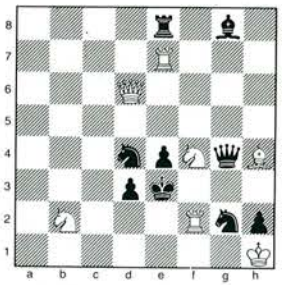

Matt i 2 drag

14973. Lars Larsen
DK-Sönderborg

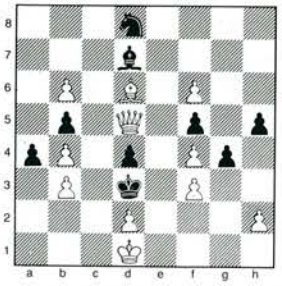

Matt i 3 drag

14974. Michel Olausson
Göteborg

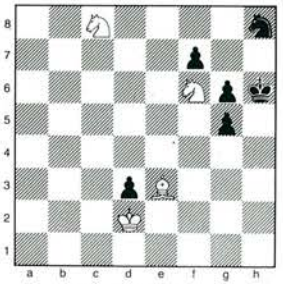

Matt i 3 drag

14975. D Kanonik (1 pr M Lokker Memorial 1974). Vit: Kc4 Db8 Ld8. Svart: Ka6 Ba5 a7 b7. Matt i 2 drag.

14976. M S C Sekar Subramanya (Indien). Vit: Ke1 Dc4 Ta1 Th2 Bb2 d3 d4 f3. Svart: Kc2 Lg2 Bb4 c3 f4 h3. Matt i 2 drag.

14977. Vjatseslav Antipov, SU-Borovitschi. Vit: Kd7 Sa5 Ba3 b7. Svart: Kb8 Ba4 b6. Matt i 6 drag.

Lösningsfrist 10 oktober.

❑ Gustaf Jönsson, Torsby, fyller 75 år den 16 september. G J är utan tvekan en av de idérikaste nyskaparna inom tvådragsgebitet. Trots hans stora tekniska kunnande är det främst fantasi och originalitetssträvande, som ofta ger hans uppgifter en speciell prägel. Men jubilaren är inte enbart tvådragskomponist. Ett smärre antal hjälpmatter och slutspelsstudier har sett dagens ljus i värmländska Torsby, och ett par år i början av 50-talet utgav han tidskriften *Problemschack*.

TfS gratulerar hjärtligt schackkonstnären Gustav Jönsson!

❑ För att hedra minnet av Finn Olov Eriksson (1911–1990) har M Persson, Mora och L H Persson, Malung samlat och utgivit 57 av hans tvådragsproblem. Alla är från hans korta aktiva tid 1933–38, då Eriksson i snabb följd komponerade en rad aktningsvärda tvådragare, som gjorde honom välkänd även internationellt. Samlingen är ett förtjänstfullt framställt häfte med tydliga diagram. Utförliga lösningar beledsagar problemen.

Lösningar till problemen 14943 – 14951, TfS nr 3

14943 (Hermanson). 1. Sg5 (2. Sxe4). En god uppgift i den stil som kännetecknar tvådragskonsten under 1910- och 20-talen.

14944 (Hermanson). 1. Sce3 (2. Txd5). Ett par årtionden fram i tiden och ett problem med en tematisk idé av mer sofistikerad natur: Fortsatt försvar av ett svart springarhjuls samtliga drag. Sålunda kommer den, genom drag med Sd5, hägrande matten 2. Txa4 aldrig till utförande. En imponerande uppgift.

14945 (Hermanson). 1. Dxd5 (2. Dxe5). 1. Dd6? Sxg4!. 1. Dxd4? d6!. Inledningsdragets bonderov tilltalar inte men i övrigt ett högklassigt modernt trefasproblem.

14946 (Pustilnikov). 1. Td4 (hot 2. Txf4) Ta4 2. Le6 Sxe6 3. Sf7. 1. – Tb4 2. Te5 dxe5 3. Se7. 1. – Dxd4 2. Sh4 Lxh4 3. Lg6. Tre intressanta varianter visar fältutrymning med pjäsoffer. Gedigen utformning.

14947 (Hildebrand). 1. Tg3 Lb1/Lb3/Lxc4 2. SxL Kf2 3. T3g2. Dragplikt med förspel (skenspel): 1. – Lb1 2. Sb3 L– 3. Sd4. 1. – Lb3/Lxc4 2. Sb1 L– 3. Sc3. Fin liten dragpliktstrea, som gladde både lösarna och problemred.

14948 (Makaronez & Nadezdin). 1. Df2 hxg4 2. Dc5 (hot) Ke4 3. Sg5. 1. – Kxe4 2. Dc2 Kxf3 3. De2. 1. – Le3 2. Da2 Kxe4 3. Dxa8. 1. – Sf2 2. Sc3 Kxd6 3. c8S. 1. – La3 2. Dd2. Ett bra inledningsdrag följt av rörligt och omväxlande spel med fyra modellmatter.

14949 (Giöbel). 1. Se6 (2. Txe8/Tc7) Td4/Tg5 2. Sexd4/Sxg5. Förspel: 1. – Lxc6/Lf7 2. Sxc6/Sxf7. "Fantastisk batteriväxling. Ett mästerverk såväl till form som innehåll", skriver Erik Svedberg.

14950 (Olausson). 1. Tf8 h6 2. f7. 1. – h5 2. gxh5. Försök: 1. Db1? Sxf6 2. Db8 Sg8!. 1. Dd4? h6/h5!. 1. g5? Sh6!. Trevliga förförelser och enkelt variantspel.

14951 (Bolotbekov). 1. Sf1 (2. Lc5) Kxf3/Kf1 2. Sh2. Växling av vits andra och tredje drag.

Bokpriset gick denna gång till Erik Åqvist, Jönköping.

Termer och teman (7)

Av H Hermanson
(3 pr Problemisten 1977)

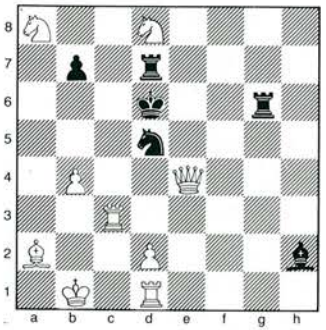

Matt i 2 drag

Problemexemplet av Hermanson visar *svart springarhjul.* Efter inledningsdraget 1. Te3 hotar 2. Dxd5 matt. Svart parerar genom att flytta springaren, vilken kan beträda samtliga fält, som springarens gångsätt medger. Efter draget Sb6 mattar vit med Dxg6.

Övriga springardrag eliminerar även denna mattsättning. Ett gardspel vanligen kallat *fortsatt försvar.* Varianterna är som följer: 1. – Sc7 2. Sxb7; 1. – Se7 2. Sf7; 1. – Sf6 2. De6; 1. – Sxb4 2. Dxb4; 1. – Sf4 2. De5; 1. – Sc3 2. dxc3; 1. – Sxe3 2. dxe3.

Jämförelse kan göras med problem 14944 i TfS nr 3 med lösning i detta häfte.

Korr-SM för damer

SSKK inbjuder till ett allra första Korr-SM för damer med start 21 oktober. Tävlingen är öppen för alla kvinnliga SSKK-medlemmar som bor i Norden och är svenska medborgare (eller bor i Sverige sedan minst ett år).

Spelform och priser beror på deltagarantalet. Dock utlovas ett förstapris på 1 000 kronor. Anmälan senast 1 oktober. SSKK:s kansli, tel 046/15 19 15 ger upplysningar.

NYA ELOLISTAN

❑ FIDE:s nya elolista, som gäller från den 1 juli, omfattar 153 aktiva spelare (147 herrar och sex damer. De främsta:

1. Ulf Andersson	g	2625	(–15)
2. Thomas Ernst	g	2525	(+25)
3. Ferdinand Hellers	g	2520	(–30)
4. Jonny Hector	m	2500	(+35)
5. Lars Karlsson	g	2480	(– 5)
6. Harry Schüssler	g	2465	(–)
7. Tom Wedberg	m	2460	(– 5)
8. Richard Wessman	m	2460	(–)
9. Michael Wiedenkeller	m	2455	(–)
10. Lars-Åke Schneider	m	2445	(–)
11. Ralf Åkesson	m	2440	(–)
12. Axel Ornstein	m	2440	(–)
13. Jaan Eslon	m	2430	(+40)
14. Christer Bergström	m	2420	(–)
15. Dan Cramling	m	2420	(–)
16. Lars Degerman	m	2415	(+10)
17. Björn Ahlander	f	2415	(–)
18. Roland Ekström	m	2415	(–)
19. Bengt Svensson	f	2395	(–)
20. Stellan Brynell	m	2390	(–20)
21. Ingvar Andréasson		2390	(–10)
22. Christer Niklasson	m	2375	(–)
23. Thomas Welin	m	2375	(–)
24. Christer Hartman	m	2370	(+25)
25. Thomas Engqvist	f	2365	(+10)
26. Jan Johansson	m	2365	(–50)
27. Ove Kinnmark		2365	(–)
28. Bengt Lindberg	f	2365	(–)
29. Nils-Gustaf Renman	m	2365	(–)
30. Jonas Barkhagen		2360	(+20)
31. Bengt Hammar	f	2360	(–)
32. Robert Bator	m	2355	(–)
33. Per Larsson	f	2355	(–)
34. Mats Sjöberg	f	2350	(–10)
35. Patrik Lyrberg		2350	(+80)
36. Gösta Svenn	f	2350	(+15)
37. Robert Callergård		2345	(+ 5)
38. Zbigniew Bator	f	2345	(–)
39. Caspar Carleson	f	2345	(–)
40. Johan Ingbrant	f	2345	(–)
41. Jesper Hall		2340	(+25)
42. Niclas Hjelm	f	2340	(+15)
43. Konstanty Kaiszauri	m	2340	(–)
44. Reynir Helgason	f	2335	(+10)
45. Kurt Setterqvist	f	2335	(–)
46. Rikard Winsnes		2330	(–)
47. Björn Andersson	f	2330	(–)
48. Anders Burman		2325	(ny)
49. Pontus Sjödahl		2325	(+15)
50. Mats Andersson		2325	(–)
51. Franko Lukez	f	2325	(–)
52. Lars-Erik Pettersson	f	2320	(–)
53. Lars-Erik Johansson		2320	(+40)
54. Carl-Magnus Björk	f	2320	(–)
55. Paul Lichtenstein		2320	(–)
56. Lennart Liljedahl		2320	(–)
57. Göran Åström	f	2315	(–10)
58. Peder Berkell	f	2315	(–)
59. Emil Hermansson		2310	(ny)
60. Slavko Cicak		2310	(–)
61. Mats Carlson	f	2310	(–)
62. Peter Ekelund		2310	(–)
63. Per Vernersson		2310	(–)

Damer

1. Pia Cramling (IM)	g	2485	(+15)
2. Borislava Borisova	m	2170	(–)
3. Jolanta Dahlin	f	2140	(–)
4. Viktoria Johansson		2130	(–30)
5. Anna Benér		2060	(–)
6. Anneli Dalmau		2045	(–)

VÄRLDSTOPPEN

1. G Kasparov, Sovjet	2770	(–30)
2. V Ivantjuk, Sovjet	2735	(+40)
3. A Karpov, Sovjet	2730	(+ 5)
4. J Barejev, Sovjet	2680	(+30)
5. V Salov, Sovjet	2665	(+20)
6. B Gelfand, Sovjet	2665	(–35)
7. N Short, England	2660	(+25)
8. A Beljavskij, Sovjet	2655	(+15)
9. V Anand, Indien	2650	(+15)
10. A Chalifman, Tyskland	2630	(–10)
11. M Gurevitj, Sovjet	2630	(–20)
12. J Speelman, England	2630	(+20)
13. J Timman, Holland	2630	(–)
14. L Polugajevskij, Sovjet	2630	(+20)
15. A Jusupov, Sovjet	2625	(+20)
16. P Nikolić, Jugoslavien	2625	(+ 5)
17. U Andersson, Sverige	2625	(–15)

Damer

1. J Polgár, Ungern (IM)	2550	(+10)
2. Z Polgár, Ungern (GM)	2535	(+25)
3. M Tjiburdanidze, Sovjet (GM)	2495	(+10)
4. P Cramling, Sverige (IM)	2485	(+15)
5. K Arachamija, Sovjet	2475	(+35)

Studier

Originalstudier till: A Hildebrand
Gröna gatan 31 B III, 754 36 Uppsala.

NYA STUDIEBÖCKER

Nya studieböcker är inte precis vardagsmat. Desto roligare är det att bekanta sig med tre nyutkomna sådana under första halvåret 1991. Två av dessa kommer från Holland och handlar om flydda tider.

❑ Harrie Grondijs: *Works of Simkhovitch.* Utgiven av Rueb-föreningen som dess fjärde bok. Tryckort: Haag. 164 sidor. Inbunden.

Boken handlar om den ryske komponisten Froim Simhovitj (1896–1945), som var en förgrundsgestalt inom den ryska studiekonsten. Han var pionjär på det positionella remiområdet. Simhovitj började som problemist men övergick så småningom helt och hållet till studier. I allt tycks han ha komponerat cirka 150 problem (av vilka 28 återges i boken) samt 46 studier. Boken är en riktig lyxutgåva.

❑ J van Reek & H van Donk: *Carel Mann* (1871–1928). Utgiven av Rueb-föreningen som dess sjätte bok. Tryckort: Limburg. 112 sidor. Mjukt omslag.

Carel Mann var den förste holländske studieförfattare som framträdde på den internationella arenan. Även han började som problemist men övergick sedan helt till studier. I allt skapade han omkring 150 studier som nästan undantagslöst rörde sig inom ett mycket smalt område, nämligen studier med damer och en eller annan lätt pjäs, dvs samma gebit som J Vandiest, Belgien dyrkar i våra dagar.

I mångt och mycket var Carel Mann en märklig människa. Omkring 1910 drabbades han av paranoia och var övertygad om att en vampyr drack hans blod på nätterna. Vid en båtresa mellan Marseilles och Algeriet kände han igen vampyren i en medpassagerare, drog fram en revolver och sköt. Dessbättre missade han. En domstol i Haarlem dömde honom till vård på hospital.

Manns mest kända studier tillkom just då, under perioden 1912–14. En andra aktiv period som studieförfattare varade, efter utskrivningen, 1921–24.

Den tredje boken – en liten broschyr på 35 sidor – är utgiven av en nutida tjeckisk problem- och studieförfattare.

❑ Vladimir Kos: *Výběr šachových skladeb* är ett urval av författarens kompositioner. Kos är i första hand 3-dragsförfattare men även studiekomponist. Den lilla utgåvan omfattar 112 problem (av mycket god kvalitet) och ett dussin studier. Samlingen är värd att studeras.

Vi ger några exempel ur de nämnda utgåvorna:

ALLT I SCHACK
STOCKHOLMS SCHACKFÖRLAG

Henry Andersson
Brännkyrkagatan 71
117 23 STOCKHOLM
Telefon: 08/669 42 37

Postgiro: 55 08 86-6

2597. F Simhovitj
1 pr Turkmenskaja
Iskra 1940

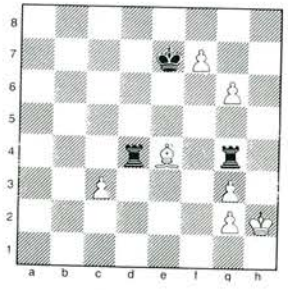

Remi

2598. C Mann
1 pr Sydsvenska
Dagbladet Snällposten
1913–14

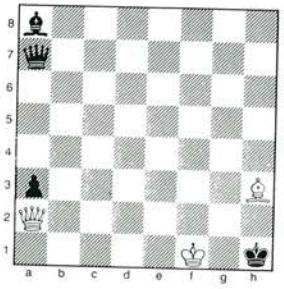

Vinst

2599. V Kos
1 pr Harman Memorial
1988

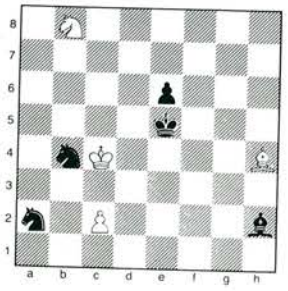

Remi

2597. 1. Lf5 Tc4 (om 1. – Tg5 så 2. g7! Kxf7 3. g8D† Kxg8 4. Le6† och 5. cxd4 med remi) 2. Le6 Kf8! 3. Kh3 Tge4 4. Ld5 Ta4 5. Lc6 Tec4 6. Lb5 Tg4 7. Ld7 med remi, ty de sinsemellan bundna svarta tornen kan inte undgå den vita löparens angrepp.

Som tematisk förförelse kan man betrakta försöket att angripa tornen nerifrån: 1. Lf3? Ta4 2. Ld1 Kf8! 3. Kh3 Ta1! 4. Lxg4 Th1X. Det är förförelsen som gör att studien verkar "modern" ett halvsekel efter publiceringen. Ett bra exempel på författarens favoritgebit – positionell remi.

2598. 1. Lg2† Kh2 2. Lb7†! Kg3! 3. Dg8† Kf4 4. Df7† Ke5! 5. De7† Kf4! (5. – Kd4 6. Dg7†!) 6. Df6† Kg4 7. Lc8† Kh5 8. Lf5! Lg2† 9. Kxg2 Da8† 10. Kf2 Da7† (10. – Dg8 11. Ld3!) 11. Kf1! Da4 12. Dg6† Kh4 13. Dh6† Kg3 14. Dh3† Kf4 15. Dh4† och vinner. Elegant!

2599. 1. Kb3! (för att vinna en av springarna efter 2. c3) Kd6 (även svarts K ger sig ut på springarjakt) 2. c3 Sc1† 3. Kxb4 Kc7 4. Sa6† Kb6 5. Sc5 Ld6 6. Le7! Lxe7 7. Kc4 Lxc5 patt. En inte helt vanlig modellpattställning.

■ Pia Cramling och Jaan Eslon delade med 6½/9 andra plats med tio andra spelare i Ciudad de Palma, en starkt besatt öppen turnering i Palma de Mallorca. Spanjoren Miguel Illescas segrade på 7 poäng. 87 spelare deltog.

BJÖRKSTADSSCHACKET 19–20 oktober 1991

SK Rockaden, Umeå har nöjet att inbjuda till den 13:e upplagan av den öppna turneringen Björkstadsschacket.

Spelform: 7 ronder Monrad enligt det nordiska systemet. Betänketiden är 1 timme/spelare och parti.

Program: **Lördag 19/10** 12.20–14.20 rond 1. 14.40–16.40 rond 2. 17.30–19.30 rond 3. 19.50–21.50 rond 4. **Söndag 20/10** 09.00–11.00 rond 5. 11.20–13.20 rond 6. 13.40–15.40 rond 7. 16.00– prisutdelning.

Priser: Vi garanterar följande priser: 1:a 5.000:–, 2:a 3.000:–, 3:e 2.000:–, 4:e 1.500:–, 5:e 1.000:–. Dessutom ratingpriser 600:– för var 10:e deltagare med rating under 2300.

Anmälan: Görs genom insättning av startavgiften 200:– (sen), 100:– (jun) eller 50:– (kad) på SK Rockadens postgiro 20 17 34-1 senast fredagen 11/10. Märk talongen "Björkstadsschacket" och ange rating 1/9 1991 samt klubbtillhörighet (för juniorer och kadetter även födelseår). Fri startavgift för GM och IM. Vid efteranmälning tillkommer en avgift på 50:–.

Bekräftelse: Samtliga anmälda före 11/10 erhåller en deltagarförteckning och karta.

Spellokal: Mimerskolans matsal (samma som i fjol) i centrala Umeå (100 m från lokalbusstrafikens nav).

Pers anm: Görs i spellokalen på lördagen kl 10.00–12.00 och är obligatorisk för samtliga deltagare.

Logi: Turistbyrån tfn 090-16 16 16 kan ge upplysning om bra och billiga alternativ. Fixa logi i god tid!

Information: Jonas Burman 090-13 51 18 och Mats Lindgren 090-13 16 03.

VÄGEN TILL UMEÅ:

Flyg: Endast 60 min från Arlanda. Avgångar varje timme. Goda möjligheter att utnyttja ungdomspris samt lämpliga röda avgångar.

Tåg: Nattåg avgår till Umeå från alla delar av landet. Uppmärksamma röda avgångar och andra rabatter.

Buss: Norrlandskusten trafikerar sträckan Sundsvall–Umeå–Luleå, snabbt och bekvämt.

VÄLKOMMEN TILL UMEÅ!

Kirsebergs SK inbjuder till jubileumsturnering i Malmö

KSK OPEN 1991

7 torsdagar i rad i september–oktober

Start: Rond 1 torsdagen den 19/9 kl 19, avslutning torsdagen den 31/10 kl 19.

Spelform: 7 ronder Monrad.

Betänketid: 40 drag på 2 timmar, därefter 20 drag i timmen.

Priser: 1:a 3000:–, 2:a 2000:–, 3:e 1000:–, 4:e 500:–, 5:e 500:–. Dessutom rankingpriser à 1000:– per ca 10 deltagare.
OBS! Garanterade priser oavsett deltagarantal!

Startavgift: 150:– (sen), 100:– (jun upp till 20 år).

Anmälan: Startavgiften insättes på postgirokonto 63 15 72-5, Kirsebergs SK.

Pers anm: I spellokalen senast kl 18.45 torsdagen den 19/9.

Spellokal: Kirsebergs SK, Köpmansgatan 2, 4 vån, Malmö.

Information: Kirsebergs SK, tel 040/806 51 (kvällstid), Malmö Schackförbund 040/15 03 88 (dagtid), Lennart Rosqvist 040/98 20 07.

VÄLKOMMEN!
KIRSEBERGS SCHACKKLUBB

NYINKOMMEN LITTERATUR

Wade: Tournament Chess, vol. 40	714 p	h	133:–
Alburt/Schiller: The Alekhine for the Tournament Player	144 s	h	124:–
Harding: The Classical French	194	h	135:–
Trends: Budapest Def., Scandinavian Def., Czech Benoni	per st	h	39:–
Varnusz: Die Slawische Verteidigung	266	h	116:–
Uhlmann: Französische Verteidigung – richtig gespielt	126	h	93:–
Konikowski: Blumenfield-Gambit	98	h	88:–
Nesis: Sizilianisch: Paulsen/Keres/Najdorf System	45	h	47:–
Mazukewitsch: Angreifen mit Evans-Gambit	122	i	92:–
Orban: Die Sizilianische Verteidigung	87	h	78:–
Gelfer: Positional Chess Handbook	212	h	156:–
Nesis: Tactical Chess Exchanges	121	h	133:–
Koblenz: Schach positionell. Training mit A. Koblenz	144	i	92:–
Baturinski: Das Schachgenie Karpow	240	i	139:–
Tischbierek: Attacke I. Das beste vom Sowjetschach	147	i	92:–
Marovic: An Active Repertoire for Black	184	h	124:–

Schackdatorer: Vi är den detaljist som har det största urvalet. Ring eller skriv till oss och begär upplysningar. Moms ingår. Snabba leveranser. Begär prislista!

SKÅNES SCHACKFÖRLAG AB (Sven Klerstam)
Linnégatan 65, 216 16 Malmö. Ordertelefon 040-16 28 61. Postgiro 63 19 45-3

SOLSTADSTRÄFFEN KARLSTAD

Karlstads ASS inbjuder till den 18:e upplagan av SOLSTADSTRÄFFEN som spelas under allhelgonahelgen 2–3 nov. 1991. Spelplats är som vanligt Hotell Gustaf Fröding där vi disponerar spellokaler av yppersta klass. Logi erbjuds till samma priser som ifjol, dvs logi dubbelrum med lunch på lördag samt frukost och lunch på söndag för 380:–. Logi med enbart frukost 270:–. Enkelrumstillägg 105:–. Boka i god tid på tel. 054-83 10 00.

Spelform: Indelning efter rating i grupper om högst 22 spelare. 15 min. per spelare och parti. **Bergers system.** Personlig anmälan senast 12.30 lördag. Prisutdelning 15.00 söndag.

PRISER	Grupp 1	5000	2500	1500	1000	600	400
	2	2500	1250	750	500	400	300
	3	1500	750	500	400	300	200
	4	1200	600	500	400	300	200
	5–6	1200	600	500	400	300	200

SOLSTA CUP: 500:– till den gruppsegrare som tappar minst poäng.

Startavgift: 250:– lika för alla utom IGM och IM som har fri start. IGM dessutom fritt logi. Startavgiften inbetalas senast 24 okt. (utlandet 18 okt.) på pg 496 07 54-2 KARLSTADS ASS TÄVLINGAR. Notera ratingtal och telefonnummer. Vi tar efteranmälan på telefon i mån av plats. Ingen extraavgift.

Upplysningar: E Bodgren, 054-15 97 08, K-Å Andersson, 054-51 38 37

– VÄLKOMNA TILL VÄRMLAND –

HANINGE OPEN

28–29 sept 1991

Haninge Schacksällskap inbjuder till 1-timmesturnering som spelas lördag/söndag den 28/9 och 29/9 1991. Personlig anmälan i spellokalen den 28/9 senast 9.30.

Spelform: 7 ronder Monrad med 1 timmes betänketid per spelare och parti.

Priser: 1:a pris kronor 4.000:–, 2:a pris 2.500:–, 3:e pris 1.500:–, 4:e pris 1.000:–, 5:e pris 500:–. Dessutom ratingpriser till ca var 15:e deltagare. Ovanstående pristablå gäller vid minst 80 deltagare.

Anmälan: Inbetalning av startavgiften 200:– (juniorer födda 1971 och senare 150:–) till Haninge Schacksällskap senast den 24 september på postgiro 67 27 89-5. Vid efteranmälan tillkommer 50:– (IGM och IM fri start). Ange klubbtillhörighet och rankingtal på postgirotalongen.

Spellokal: Torvalla Sporthall i Haninge.

Program:

Rond 1 lördag 28/9 kl	10.00–12.00	5 söndag 29/9	10.00–12.00
2 lördag	12.15–14.15	6 söndag	12.15–14.15
3 lördag	15.00–17.00	7 söndag	15.00–17.00
4 lördag	17.15–19.15	Prisutdelning söndag ca kl 17.15	

Information: Algot Jönsson tel 0750-224 61
Arne Stråt tel 0750-208 51

Lokaltåg: Från Stockholm C mot Västerhaninge varje halvtimme. Avstigning Haninge Centrum. Restid ca 25 minuter.

Logiförslag: Hotell Najaden i Haninge Centrum. Tel 08-745 74 00.

Chess Informant 51
AVAILABLE NOW

The principle of Chess Informant:
games are annotated by players themselves

TOURNAMENTS
Reggio Emilia
Hastings
Wijk aan Zee
Linares
Dortmund
San Francisco
Amsterdam
Munchen
etc.
(the total of over 80 tournaments)

MATCHES
Gelfand – Nikolic
Timman – Huebner
Ivanchuk – Yudasin
Kortchnoi – Sax
Dolmatov – Yusupov
Short – Speelman
Dreev – Anand
etc.
(the total of 12 matches)

Encyclopaedia of Chess Openings
Volume E, second edition available now, too!

Chess Informant

POSTTIDNING

B POST

Avsändare:
Tidskrift för
Schack
Gethornskroken 21
281 49 Hässleholm

ISSN 0040-6848

NIC
BASE

NIC BASE 3.0 !!

Kommer i augusti !

NIC BASE blir nu ännu bättre.
NIC BASE har alltid varit "användarvänligt" och denna egenskap har nu blivit ytterligare förbättrad i version 3.0. Ett flertal nya finesser har lagts till detta redan kraftfulla program.

NIC PUBLISH

Detta är ett speciellt redskap för dig som sysslar med bulletiner och magasin etc.

För information kontakta:
CHESSTECH
Box: 20023, 250 20 Helsingborg, Sverige
☎ 042-22 80 22 eller 040-93 73 55

OBS! SM i Helsingborg på diskett! SM, JSM, ME på disk; 360 partier. Går också att beställa bulletin.